

T.C.

ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Kamu Hukuku

**TAKSİRLİ SUÇLARDA ŞAHSİ CEZASIZLIK
SEBEBİ VE CEZADA İNDİRİM YAPILMASINI
GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEP**

Mehmet Fatih TOPDEMİR

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Yeşim YILMAZ

İstanbul, 2024

TAKSİRLİ SUÇLARDA ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEBİ VE CEZADA İNDİRİM YAPILMASINI GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEP

Mehmet Fatih TOPDEMİR

Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ

2024

Mehmet Fatih TOPDEMİR tarafından hazırlanmış ve 15/04/2024 tarihinde sunulmuş TAKSİRLİ

SUÇLARDA ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEBİ VE CEZADA İNDİRİM YAPILMASINI

GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEP başlıklı tez Kamu Hukuku Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans

Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Tez Savunma Sınavı Jüri Üyeleri:

Dr. Öğr. Üyesi Yeşim YILMAZ Kamu Hukuku Bölümü

Altınbaş Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Batuhan AKTAŞ Kamu Hukuku Bölümü,

Altınbaş Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Aras TÜRAY Kamu Hukuku Bölüm,

Özyeğin Üniversitesi

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak bütün şartları sağladığımı beyan ederim.

Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik davranışlara uygun olarak edinildiğini ve sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca, bu kuralların ve davranışların gerektirdiği şekilde, bu çalışmada, orijinal olmayan tüm materyalleri ve sonuçları tamamen alıntı yaptığımı ve referans gösterdiğimi de beyan ederim.

Mehmet Fatih TOPDEMİR

İmzası

X

TEŞEKKUR

Çalışmalarım süresince desteklerini esirgemeyen aileme; akademiye verdiği değer ile ve yol göstermesi sonucunda çalışmamın bitim sürecine kadar her zaman katkı sağlayan, Dr. Öğr. Üyesi Yeşim Yılmaz hocama, her zaman moral ve motivasyon kaynağım olan, tezimin her aşamasında desteğini hissettiğim aileme teşekkürü borç bilirim.

ÖZET

TAKSİRLİ SUÇLARDA ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEBİ VE CEZADA İNDİRİM YAPILMASINI GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEP

TOPDEMİR, Mehmet Fatih

Yüksek Lisans, Kamu Hukuku, Altınbaş Üniversitesi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yeşim YILMAZ

Tarih: Nisan / 2024

Sayfa: 107

765 sayılı TCK döneminde taksirli suçlar bakımından uygulamada aile ilişkilerinden kaynaklı yakınların birbirlerine yönelik olarak sebebiyet verdikleri eylemlere ilişkin bazı özel durumlar ile karşılaştırılması ve bu durumlarda kanunun uygulamacılara takdir alanı bırakmadığı hallerin mevcut olduğu tespit edilmiştir. Bu tespit öncesinde uygulamacıların kanuna aykırı, ancak somut olay adaleti olarak ifade edilebilecek şekilde kararlar verildiği dikkate alınmıştır. Bu husus gözetilerek vicdanların kabul edemeyeceği sonuçlardan kaçınmayı tercih etmeleri hususu ve düzenlemeye ilişkin kanun ihtiyacı dikkate alınarak gerek doktrin gerekse uygulamacıların taleplerine uygun şekilde getirilen 5237 sayılı TCK'nın 22.maddesinin 6. fıkrası karşımıza çıkmaktadır. Görüleceği üzere 5237 sayılı TCK ile hukukumuzda kanuni düzenleme şeklinde karşımıza çıkan söz konusu fıkra, taksirli suçlar bakımından basit taksir halinde bir şahsi cezasızlık, bilinçli taksir halinde ise cezada şahsi indirim nedenini barındırmaktadır. Bu halde, TCK 22/6 maddesinin doktrin ve uygulamadaki yansımaları önem arz etmektedir. Zira söz konusu fıkra yeri geldiğinde cezadan kurtulma imkanı tanımakta yeri geldiğinde ise cezada indirim nedeni olabilmektedir. Bu sebeple çalışmamızın amacı Türk Ceza Kanunu ile gün yüzüne çıkan yasal düzenlemenin uygulama alanını oluşturan hallerin ve tartışmalı alanların ortaya çıkarılması ile uygulamada getirilen çözüm yollarının ortaya konulması olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Taksir, Kişisel ve Ailevi Durum, Cezada İndirim, Dikkat ve Özen Yükümlülüğü, Şahsi Cezasızlık Sebebi.

ABSTRACT

REASON FOR PERSONAL IMPUNITY AND PERSONAL REASON REQUIRING A REDUCTION IN PENALTY IN NEGLIGENT OFFENCES

TOPDEMİR, Mehmet Fatih

M.A, Public Law, Altınbaş University

Supervisor: Asst. Orof. Dr. Yeşim YILMAZ

Date: April/2024

Page: 107

It has been determined that during the period of Turkish Penal Code No.765, in practice, in terms of negligence crimes, some special situations were encountered regarding the actions of relatives towards each other due to family relations, and in these cases, the law did not leave a margin of discretion to the practitioners. Before this determination, it was taken into account that practitioners made decisions that were against the law, but could only be described as concrete case justice. Considering this issue, we come across the Turkish Penal Code numbered 5237, paragraph 22/6, which was brought in line with both the doctrine and the demands of practitioners, taking into account the fact that people prefer to avoid consequences that their consciences cannot accept and the need for a law regarding regulation. As can be seen, the said paragraph, which appeared as a legal regulation in our law with the Turkish Penal Code No. 5237, contains the reason for personal impunity in cases of inadvertent negligence and personal reduction in punishment in cases of conscious negligence in terms of negligent crimes. In this case, the reflections of TCK paragraph 22/6 in doctrine and practice are important. Because the clause in question provides the opportunity to escape from a penalty when necessary, and can also be a reason for a reduction in the penalty when appropriate. For this reason, the aim of our study is to reveal the situations that constitute the application area of the legal regulation that came to light with the new criminal law and to reveal the controversial areas and the solutions brought in practice.

Key Words: Negligence, Personal Family Situation, Remission, Duty of Attention and Care, Personal Impunity.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	x
1.GİRİŞ.....	1
2. TAKSİR VE TAKSİR ÇEŞİTLERİ.....	4
2.1 TAKSİRE GENEL BAKIŞ.....	4
2.2 TAKSİRİN HUKUKİ ESASI	8
2.2.1 Yanılma Teorisi (Kaçınabilir Bir Hatadan Kaçınılmama Olarak Kabul Eden Görüş).....	8
2.2.2 Hukuka Aykırı Araçlar Kullanma (Etkin Sebep)	8
2.2.3 Öngörebilme Teorisi.....	9
2.2.4 Öngörebilme ve Önleyebilme Teorisi	11
2.2.5 Değerlendirme	12
2.3 TAKSİRİN UNSURLARI.....	13
2.3.1 Genel Olarak.....	13
2.3.2 Fiilin Taksirle İşlenebilen Bir Suç Olması	14
2.3.3 Dikkat ve Özen Yükümlülüğüne Aykırı Davranılması	16
2.3.4 Hareketin İradiliği.....	17
2.3.5 Neticenin İradi Olmaması.....	20

2.3.6 Hareket ile Netice Arasında Nedensellik Bağının Bulunması.....	21
2.3.7 Neticenin Öngörülebilir Olması	27
2.4 TAKSİR ÇEŞİTLERİ.....	28
2.4.1 Basit Taksir.....	28
2.4.2 Bilinçli Taksir	30
2.4.3 Yargıtay-Bam Kararları Işığında Taksir Ayırımının Değerlendirilmesi	31
2.4.3.1 Genel olarak.....	31
2.4.3.2 Trafik kazalarına ilişkin olarak kural ihlallerine dair taksir ayırımında	32
2.4.4.3 İş kazalarına ilişkin olarak kural ihlallerine dair taksir ayırımında	42
3. TAKSİRLİ SUÇLARDA ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEBİ VE CEZADA İNDİRİM YAPILMASINI GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEP	46
3.1 GENEL OLARAK.....	46
3.2 DÜZENLEMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	47
3.3 KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTAKİ BENZER DÜZENLEMELER.....	48
3.4 DÜZENLEMENİN GELİŞİM SÜRECİ VE AMACI.....	50
3.5 DÜZENLEMENİN UYGULANABİLİRLİK ŞARTLARI.....	53
3.5.1 Taksirle İşlenmiş Bir Suç Bulunmalıdır	54
3.5.2 Münhasıran Fail Ve Ailevi Durumu Bakımından Ortaya Çıkan Netice	55
3.5.2.1 Genel olarak.....	55
3.5.2.2 Failin kendi taksirli eyleminden ağır düzeyde etkilenmiş olması	56
3.5.2.3 Failin taksirli eyleminden “Ailevi Durum” itibariyle de etkilenmesi	60
3.5.2.4 Münhasıran failin kişisel ve ailevi durumunun etkilenmesi	80
3.6 ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEBİ VE CEZADA İNDİRİM YAPILMASINI GEREKTİREN NEDENİN VARLIĞI HALİNDE KARAR.....	84
3.6.1 Genel Olarak.....	84

3.6.2 Soruşturma Aşamasında	85
3.6.2.1 Basit taksirin varlığı halinde.....	85
3.6.2.2 Bilinçli taksirin varlığı halinde	88
3.6.3 Kovuşturma Aşamasında.....	88
3.6.3.1 Genel olarak.....	88
3.6.3.2 Basit taksirin varlığı halinde.....	90
3.6.3.3 Bilinçli taksirin varlığı halinde	91
4. SONUÇ	94
REFERANSLAR	977

KISALTMALAR

Akt	:	Aktaran
ATK	:	Adli Tıp Kurumu
Alm	:	Almanya
BAM	:	Bölge Adliye Mahkemesi
Bkz.	:	Bakınız
C	:	Cilt
CD	:	Ceza Dairesi
CK	:	Ceza Kanunu
CMK	:	Ceza Muhakemesi Kanunu
KYOK:		Kovuşturmayaya Yer Olmadığı Kararı
Md	:	Madde
S.	:	Sayı
s.	:	Sayfa
TAA	:	Türkiye Adalet Akademisi
TBB	:	Türkiye Barolar Birliği
TCK	:	Türk Ceza Kanunu
UYAP:		Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
vd.	:	Ve Devamı

1. GİRİŞ

Hukuki düzenlemelerin kanun koyucular tarafından yapılmasında toplumun refah içerisinde yaşaması ve bunun temini içinde herkese kanunların eşit uygulanması durumu söz konusu olmaktadır. Ancak suç politikası gereği kişiler için ayrıcalıkların öngörülebilmesi söz konusudur. Bu ayrıcalıklar olarak belirtilen terimlerden biri ise şahsi cezasızlık olarak ortaya çıkmaktadır. Çalışma konusu itibariyle gündelik yaşantı içerisinde aile ve yakınlarımızla olan ilişkiler sebebiyle bir arada vakit geçirme durumumuz söz konusu olmaktadır. Bu birliktelik durumlarında ise istenmeyen neticeler ortaya çıkabilmektedir. Bu durum kimi zaman sevdiklerimiz ile bir arada dolaştığımız esnada trafik kazası şeklinde gelişen netice olarak ortaya çıkabilmekte kimi zaman ise ev-iş yaşantısı içerisindeki günlük yaşantılardan kaynaklanan istenmeyerek ortaya çıkan sorunlar olabilmektedir. Kanun koyucu bu sorunlara ilişkin olarak, aile ilişkisi içerisinde olan kişilerin ikincil mağduriyetinin önüne geçmek ve sorunlar sebebiyle oluşan acıyı arttırmama düşüncesi ile çalışma konusu düzenlemeye 5237 sayılı TCK ile yer vermiştir. Bu düzenlemenin önceki temel ceza kanunlarında olmaması sebebiyle nasıl yorumlanması gerektiğine ilişkin yol göstermesi amacıyla çalışma konusu ele alınmıştır. Ayrıca madde metninde kullanılan terimlerin yoruma açık oluşu bu suretle terimlerin detaylandırılması ile uygulanacak aile yakınlıklarının belirlenmesi çalışma ile amaçlanmıştır.

Konunun düzenleniş yeri ve suçun manevi unsuru bakımından çalışma konusu maddenin uygulanabilmesi açısından taksirin gerekli oluşu hususu gözetilerek çalışma sistematğinde planlama yapılmış olup çalışmamızın içeriğinde de bu husus gözetilmiştir.

Buradan hareketle, çalışma konusunun iki bölüm halinde incelenerek tamamlanması planlanmaktadır. İlk bölümde inceleme esnasında öncelikle olarak madde metninin kanun koyucu tarafından şahsi cezasızlık sebebi ve cezada indirim yapılmasını gerektiren hal olarak taksirin ayrımı gözetildiğinden, çalışma içeriğinin ilk aşamasında taksir kavramının ele alınması uygun görülmüştür. Bu anlamda taksirin hukuki niteliğinin teoriler ışığında tartışılması ve açıklığa kavuşturulması ardından ise teorilerin ortaya çıkması üzerine taksirin unsurlarının nasıl şekillendiği hususu ve ilk bölümün sonunda ise taksirin ayrımında ve şahsi cezasızlık/indirim sebebi açısından basit-bilinçli taksirin önemi gözetilerek aralarındaki farkların Yargıtay kararları ışığında ortaya konulması

hedeflenmiştir. Ayrıca çalışmamızda taksirli suçlar bakımından ortaya çıkan söz konusu maddenin hangi hallerde uygulanıp uygulanmayacağı durumu incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise taksirli suçlar açısından özel düzenleme olan teoride ve uygulamada bahsi geçen fıkranın nasıl yorumlandığına işaret edilmek istenmiştir. Zira fıkra metni incelendiğinde her bir kelimesine nasıl anlam yüklendiği hukuken ortaya çıkabilecek neticeler bakımından çok önemli görülmüştür. Ayrıca fıkra metninin nasıl anlaşılması gerektiği de bir o kadar kıymetli görülmektedir. Bununla beraber TCK md.22/6 düzenlemesinin hukuki niteliğinin ortaya konulması, düzenlemenin şahsi cezasızlık oluşunun kabulünde ise henüz soruşturma aşamasında savcılık tarafından uyuşmazlığın çözüme kavuşturulmasının CMK md. 171 gereğince tartışılması, bu itibarla savcılık tarafından maslahata uygunluk (takdirilik) ilkesi ve kamu davası açılmasının mecburiyetliği ilkesinin¹ nasıl değerlendirilmesi gerekliliği, bunun yanında olayların TCK md.22/6'nın uygulanabilmesi açısından bölünebilirliğinin mümkün olup olmadığı incelenerek güncel Yargıtay ve BAM kararları eşliğinde belirtilen hususlarının tartışılması ve değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Esasen çalışmanın konusunu teşkil eden taksirli suçlardaki uyuşmazlıklarda, fail ve mağdurun kan bağı çerçevesinde akrabalıktan kaynaklanan yakınlık ilişkileri bulunmaktadır. Bu sebeple mağdur açısından yargılama sonucunda failin ceza alma korkusu oluşmaktadır. İlk derece mahkemeleri tarafından verilen failin cezasızlık mahiyetindeki kararlardan olan ceza verilmesine yer olmadığı ve beraat kararları durumunda, fail ile kanun yoluna başvuru hakkı olan suçtan zarar gören/mağdurun verilen karara herhangi bir itirazın bulunmadığı bu cihetle olayın mağduru açısından, yargılanan failin ceza almadığı düşüncesinden sebeple sıklıkla yasa yoluna başvurulmaksızın mahkeme kararlarının kesinleştiği gözlemlenmiştir. Bu sebeple çalışma konumuzda ilk derece mahkemelerinin TCK md.22/6 düzenlemesine ilişkin verilen kararlarından yasa yoluna başvurulmaksızın kesinleşen ilamların da incelenmesinin gerekli olduğu gözlemlenmiştir. Bu sebeple yasa yolu denetiminden geçmeksizin kesinleşen ilk derece mahkemesi kararları bakımından ise kimi zaman TCK md.22/6 açısından düzenlemenin özü ve ruhu ile bağdaşmayacak kararlar ortaya çıkabilmektedir. Fakat verilen kararlarda

¹ Yeşim Yılmaz, Ceza Muhakemesinde Pazarlık Yöntemleri ve Kovuşturmayaya Alternatif Bir Yöntem Olarak Seri Muhakeme Usulü, İstanbul: Der Yayınları, 2022, s.60 vd.

failin ceza almamasından sebeple, tarafların (mağdur ve failin) verilen beraat ve ceza verilmesine yer olmadığı gibi faile ceza verilmesi durumunun söz konusu olmayan karardan memnun olmaları gözetildiğinde, kanun yoluna başvurmaksızın kararların kesinleştiği anlaşılmıştır. Kimi zaman ise savcılık tarafından düzenlenen iddianamelerde usul hatası sebebiyle mağdur tarafa yer verilmediğinden, ilk derece mahkemeleri tarafından da bu eksiklik giderilmeksizin karar verilerek ve mağdur tarafın ise yargılamadan haberdar olmadığından kanun yoluna başvurma imkanı olmaksızın kararların kesinleştiği gözlemlenmiştir. Nihayetinde ilk derece mahkeme kararlarının, Yargıtay kararları ile birlikte değerlendirilmek üzere ele alındığı ikinci bölümde, tarafların verilen karardan memnun kalmaları söz konusu ise de TCK md. 22/6'nın getiriliş amacına aykırı olabilecek nitelermelerin önüne geçilmesi amacıyla, kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleşen ilk derece mahkemesi kararlarına temas edilerek çıkarımda bulunulması amaçlanmıştır.

2. TAKSİR VE TAKSİR ÇEŞİTLERİ

2.1 TAKSİRE GENEL BAKIŞ

5237 sayılı TCK'nın 22. maddesi, taksire ilişkin düzenlemeye yer vermiştir. Buna göre, “Madde 22- (1) Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır. (2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir. (3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır. (4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir. (5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir. (6) Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.”

Taksir, Arapça kökenli olmakla beraber, anlamına bakıldığında “bir işi eksik yapma, bir şeyi yapabilecek olmasına rağmen çekinip yapmama, kusur etme, günah” gibi anlamlara gelmektedir². Sözlük anlamına bakıldığında ise, “Dikkatsizlik, tedbirsizlik, meslekte acemilik veya düzene, buyruklara ve talimata uymazlıktan doğan kusurlu olma durumu” şeklinde ifade edilmektedir³.

TCK 22. maddesine göre taksir ise, “dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık nedeniyle kanuni tanımında belirtilen neticenin öngörülmeyle gerçekleştirilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır. İş bu tanımında belirtilen dikkat kavramının anlamına bakıldığında, “duygularla düşüncüyü bir şey üzerinde toplama, uyanıklık”; özen kavramının anlamına

² Onur Yiğit, “Yargıtay Kararları Işığında Bilinçli Taksir Kavramı ve Unsurları”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 2, 2013, s. 114; Mehmet Saydam, Nurtan Öztürk, “Türk Ceza Kanunu Bakımından Taksir”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 23, 2015, s. 136; Meral Ekici Şahin “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m. 22/6)”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 165-166, 2018, s. 96.

³ www.sozluk.gov.tr (Erişim Tarihi: 15.05.2023).

bakıldığında ise “*bir işin elden geldiğince iyi olmasına çabalama, özenme, itina, ihtimam*” şeklinde tanımlanmaktadır⁴.

Taksirli suçların ceza kanununda yer alması ve taksirli suçun unsurlarının ortaya çıkması halinde failin cezalandırılabilmesi, bireylerin toplum içerisinde gerek yaşam tecrübelerinden ortaya çıkan ve bireyden bu ortak tecrübelere yönelik beklenen dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranış sergilenmesi, gerekse hukuk kuralı ile ortaya konulan ve bireyden beklenen dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranış sergilenmesinden kaynaklanmaktadır⁵.

Suçun manevi unsuru arasında yer alan kast ve taksir bakımından, taksir yönüyle bir değerlendirmede bulunulması gerekirse, taksir kastın bir alt unsuru değildir. Taksir yukarıda yer verilen toplumsal ortak kanı veya hukuk kuralları ile beklenen dikkatsizlik veya özensizlik sonucu ortaya çıkan netice sonucunda failinin cezalandırılıp cezalandırılmayacağı ile ilgilidir. Ortaya çıkan neticede failin kastının bulunmadığı her durumda taksirin irdelenmesi de kanun gereği mümkün değildir⁶. Zira kanuna göre yalnızca taksirli olarak işlenebilecek suçlar yönüyle failin cezalandırılıp cezalandırılmayacağının değerlendirilmesi gerekmektedir. Başka bir deyişle, kanunda taksirle işlenen eylem suç olarak tanımlanmış ise taksirli suçtan bahsedilebilecektir⁷.

Suçun manevi unsurunun kanun koyucu tarafından düzenleniş amacı gözetildiğinde, taksirli suçlara ilişkin düzenlemenin ayrıca ve açıkça kanun metninde suç tipi olarak gösterilmesi gerekmekte, kanun koyucu tarafından taksirin tipe uygun olarak düzenlenmediği halde ise suçun failinin kastının değerlendirilmesi gerekmektedir. Böylelikle kanun koyucu tarafından suçun kastla işlenebileceği kural, taksirle

⁴ Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Mehmet Emin Alşahin, Kerim Çakır, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 16. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022, s. 431; Ahmet Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 7, 2018, s. 25.

⁵ Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 445-446; Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 25; Ali Kemal Yıldız, “Taksirle Öldürme”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 2, 2013, s. 268; Saydam/ Öztürk, “Türk Ceza Kanunu Bakımından Taksir”, s. 138-139; Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m. 22/6)” s. 97.

⁶ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 444.

⁷ Bahri Öztürk, Mustafa Ruhan Erdem, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023, s. 467; Muhammed Demirel, Taksirli Suç, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024, s. 49.

işlenebileceği ise istisnai bir hal olması sebebiyle bu istisnai durum açısından kanun metninde düzenlemenin bulunması da gereklidir.

Kanun koyucu tarafından tipikliğin ortaya çıkması açısından suçun manevi unsuru olan taksirle gerçekleşen bir eylemin basit taksir ve bilinçli taksir olarak ikiye ayrılması söz konusudur. Basit taksir halinde, toplumsal ortak kanı veya hukuk kuralı ile öngörülebilir ve önlenabilir olmasına rağmen fail, kendisine yüklenilen dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranışın ortaya çıkmasına neden olmalı ve bu davranışı itibarıyla fail tarafından istenmeyen neticenin meydana gelmesine sebebiyet vermelidir. Görüleceği üzere failin basit taksir durumunda neticenin ortaya çıkmasına dair herhangi bir öngörüsü ve buna yönelik önleme iradesi söz konusu değildir. Fail bu durumda dikkatsiz davranmış, özensiz hareket etmiş olmakla neticenin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir⁸.

Bilinçli taksir halinde, basit taksir halinden farklı olarak fail tarafından netice öngörülmüş olmalı ve fakat failin kendine duymuş olduğu güven nedeniyle neticenin ortaya çıkmamasına yönelik iradesine rağmen neticenin ortaya çıkması söz konusu olmaktadır. Bilinçli taksir halinde de failin bizzat eyleminin sonucu olarak öngörülebilir ve önlenabilir neticeyi, dikkatsiz ve özensiz davranışı ile istememesine rağmen ortaya çıkarması durumu söz konusudur⁹.

Hemen belirtmelidir ki söz konusu basit veya bilinçli taksir ayrımının sonucu olarak TCK'nın md. 22/3 fıkrasında, bilinçli taksir ile gerçekleşen netice sonucunda failin öngörmesine rağmen neticeyi ortaya koyacak dikkatsiz ve özensiz davranışından kaçınmamasıyla bilinçli taksire göre belirlenen cezasında üçte birden yarısına kadar artırım öngörülmüştür.

Yukarıda genel olarak belirtildiği üzere taksirli bir davranış ile beraber neticenin gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu açıdan basit taksir-bilinçli taksir ayrımı konusunda emsal nitelikteki Yargıtay kararları ışığındaki kıstasların belirlenmesi önemlidir. Aynı zamanda çalışma konusu TCK md.22/6 açısından şartların gerçekleşmesi halinde basit taksir hali ile eylemin sübut bulması halinde bu durumun şahsi cezasızlık sebebi olarak öngörülmesi,

⁸ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 445; Ekici Şahin, s. 97.

⁹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 445; Gökçen, Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme, s. 25; Yiğit, s. 122; Saydam/Öztürk, s. 148-149; Ekici Şahin, Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m. 22/6) s. 97.

bilinçli taksir durumunda ise cezada indirimi gerektirir şahsi sebep olarak öngörülmesi açısından taksirin, taksirin hukuki esasına ilişkin ayırımın ve taksirin oluşumundaki unsurların ortaya konulması önem teşkil etmektedir.

Taksirin kanunda suç olarak düzenlenmesi ve cezalandırılmasına ilişkin olarak çeşitli teoriler ileri sürülmüştür¹⁰. Taksirin nelerden ibaret olduğu, niçin kasıtlı ve objektif sorumluluktan ayrıldığı sorusuna cevap aranarak taksirin sınırının belirlenmesi bakımından bu teoriler ileri sürülmüştür¹¹. Doktrinde belirtilen teoriler aşağıda ele alınacaktır.

Doktrinde taksirin unsurları, taksirle işlenebilen bir suç olması, dikkat ve özen yükümlülüğün yerine getirilmemesi, hareketin iradi olması, neticenin istenmemiş olması, neticenin öngörülebilir olması ve nedensellik bağının bulunması şeklinde belirtilmiştir¹². Yargıtay kararları ışığında taksirin unsurları, fiilin taksirle işlenebilen bir suç olması, hareketin iradiliği, neticenin iradi olmaması, hareket ile netice arasında nedensellik bağının bulunması şeklinde ortaya konulmakta olup çalışma konusu itibarıyla taksirin hukuki esasına ilişkin teorilerin ardından Yargıtay kararları nezdinde taksirin unsurlarına değinilecektir¹³.

¹⁰ Ersin Şare, “Taksir Üzerine Bir İnceleme”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt:90, Sayı:1, Yıl:2016, s.89.

¹¹ Saydam/ Öztürk, “Türk Ceza Kanunu Bakımından Taksir”, s.139,

¹² Murat Volkan Dülger, Ceza Hukuku Genel Hükümler Pratik Kitabı, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık 2022, s.316; Mustafa Özen, Ceza Hukukunda Taksir, 1.Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2011, s. 94; Veli Özer Özbek, Pınar Bacaksız, Koray Doğan, Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler, 13. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022, s. 495; Hakan Hakeri, Ceza Hukuku-Genel Hükümler, 19. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2016, s. 254; Şare, “Taksir Üzerine Bir İnceleme”, s. 90.

¹³ YCGK, 16.12.2021, E. 2017/12-836, K. 2021/648. UYAP (Erişim Tarihi: 10.11.2023)

2.2 TAKSİRİN HUKUKİ ESASI

2.2.1 Yanılma Teorisi (Kaçınabilir Bir Hatadan Kaçınılmama Olarak Kabul Eden Görüş)

Bu görüşe göre, taksir iradi hareketin anlamını ilgilendiren veya bunun ayırıcı nitelikleri hakkında düşülen bir hatadan kaynaklanır. Fail bu hatadan kaçınabildiği takdirde taksirin var olduğu kabul edilir. Yani failin kusurluluğu kaçınılması mümkün olan bir hataya düşmüş olmasıdır.

İtalyan doktrinde Alimena, Levi, Frosali tarafından savunulan bu kurama göre, taksirin cezalandırma sebebi, kaçınabilir bir hata varken kişinin bu hatadan kaçınmaması sonucu kanunda suç olarak kabul edilmiş olan neticeye sebebiyet vermesidir¹⁴.

Taksirin sebebini yanılmaya dayandırmanın bir mantık hatası olduğu, yanılmanın taksirin sebebi olmadığı aksine gereken dikkat ve özenin gösterilmemiş olmasının failin yanılma sebebini oluşturduğu gerekçesiyle yanılma teorisi eleştirilmiştir. Ayrıca bir kişinin taksir halinde olması için herhangi bir yanılığa düşmesinin şart olmadığı ve uyuyan bir şoförün yanılmadığı ama gerekli dikkat ve özeni göstermediğinden taksirinin bulunduğu açık olduğu belirtilmiştir. Trafik kurallarının ihlaline yönelik olarak verilebilecek ve taksirin hukuki dayanağının hatadan oluşmadığına ilişkin farklı bir örnekte ise aşırı alkollü olarak araç kullanması nedeniyle bir kişiye çarparak ölümüne sebep olan bir kişinin hataya düştüğünden söz etmek mümkün olmadığı halde, burada taksirli bir davranışının olduğu muhakkaktır. Bu nedenle de taksirin esasını sadece bu kavrama dayanarak açıklamak doğru değildir¹⁵.

2.2.2 Hukuka Aykırı Araçlar Kullanma (Etkin Sebep)

Kişiler faaliyetlerinde sosyal gayelere uygun vasıtalar kullanmak zorundadır. Hukuka aykırı bir amaçla hareket edilmemekle beraber, hukuk fikrinin normal saymadığı araçlarla

¹⁴Timur Demirbaş, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2006, s. 354; Mehmet Emin Artuk/Ahmet Gökçen/ Ahmet Caner Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2009, s. 358; Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2005, s. 424; Nur Centel/ Hamide Zafer/Özlem Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, İstanbul, 2010, s. 399. Aktaran: Mustafa Özen, Ceza Hukukunda Taksir, 1. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2011, s. 103.

¹⁵ Bahar Demirci, Türk Ceza Hukukunda Taksirden Doğan Sorumluluk, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Ankara, 2011, s. 81.

icra edilmiş iradi bir faaliyet sonucu meydana gelen zararlı ve hukuka aykırı neticelerden fail taksir bakımından sorumlu olmaktadır. Yani, hukuka aykırı bir amaca yöneldiği takdirde kast, böyle bir amaç olmadan sadece hukuka aykırı araçlar kullanıldığı takdirde ise taksirden söz edilecektir. Bu görüşe göre, kişinin taksirli suçtan dolayı cezalandırılabilmesi için, kanunda yasaklanan neticeye iradi olarak hukuka aykırı araçlarla neden olmuş olması yeterlidir¹⁶. Kişi iradi davranışıyla sebep olduğu hukuka aykırı her şeyden sorumludur. Davranışın hukuka aykırı bir amaca yönelmesi şart değildir. Hukuka aykırı aracın kullanıldığı iradi fiil ile netice arasında nedensellik bağının bulunması yeterlidir¹⁷.

Taksirin hukuki esasını açıklamaktan uzak bir görüş olarak nitelendirilen hukuka aykırı araçlar kullanma teorisine yönelik eleştiriler getirilmiştir. Bu teoriye ilişkin olarak en ciddi eleştiri ise kullanılan “hukuka aykırı araçlar”, “hukuka aykırı amaç”, “hukuk idesi bakımından normal olmayan araçlar” gibi kavramların kanunda açık bir biçimde belirlenmemiş olan, soyut ve keyfi kavramlar oldukları zikredilmiştir¹⁸.

2.2.3 Öngörebilme Teorisi

Günümüzde uygulama ve doktrinde en çok kabul gören ve İtalyan hukukçu Carrara, Alman hukukçular Feldman, Welzel, Maurach ve Wegner tarafından savunulan bu görüşe göre, taksirin cezalandırılma sebebi, bir kişinin iradi olarak yaptığı davranışların ne gibi sonuçlar doğurabileceğini öngörmesi gerekirken öngörmede dikkat ve özen yükümlülüğüne uymamasıdır¹⁹. Öngörebilme teorisi yazar²⁰ tarafından benimsenen teori olmakla beraber Yargıtay kararlarında da bu teorinin taksirin hukuki esas olarak alındığı anlaşılmaktadır²¹.

¹⁶ Veli Özer Özbek/ Nihat Kanbur/ Koray Doğan/ Pınar Bacaksız/ İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2010, s. 454.

¹⁷ Mehmet Emin Artuk/ Ahmet Gökçen/ Mehmet Emin Alşahin/ Kerim Çakır, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara: Adalet Yayınevi, 2019, s. 333.

¹⁸ Timur Demirbaş, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 18. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023, s. 417.

¹⁹ Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s. 104.

²⁰ Timur Demirbaş, Şematik Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Ankara: 2022, s. 53.

²¹ Yargıtay 12. CD'nin E. 2023/3774 K. 2024/744 numaralı ilamı: “...Taksirle öldürme ve yaralama suçları herkes tarafından işlenebilecek suçlardan olup kategorik olarak yayaların bu suçların faili olamayacakları söylenemez. Dolayısıyla trafik kazalarında sürücüler gibi yayaların da kendileri için öngörülen trafik kurallarına uymamak suretiyle kusurlu hareket ederek başkasının yaralanmasına veya ölümüne neden olması durumunda taksirle ilgili suçtan cezalandırılması mümkündür. Buna göre, sanığın yola inme hareketinin iradi olması ve meydana gelen ölüm veya yaralama neticesinin iradi olmaması, hareket ile netice arasında nedensellik bağının bulunması ve **"neticenin öngörülebilir olması"** şartlarının gerçekleşmesi

Yukarıda başlıklar altında izah edilen teorilerde olduğu gibi öngörebilme teorisine ilişkin olarak da eleştiriler mevcuttur. Bu eleştirilerin dayanak noktasında ise, neticenin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğine ilişkin öngörme yetisinin kişiden kişiye farklı olduğu hususunda toplanmaktadır. Buradan hareketle, öngörebilmenin her olay ve fail açısından genel olarak değerlendirilmesi gerekliliği ile çözümün ortaya çıkacağıdır.

Bu itibarla gerçekleşen bir olayda fail açısından, fiilin meydana gelmesinden evvel öngörü yetisinin bulunup bulunmadığına ilişkin olarak Yargıtay ve doktrinde kriterler benimsenmiştir²².

Öngörülebilirliğin fail açısından subjektif ölçü ile değerlendirilmesine ilişkin görüşte olan yazarlara göre; neticenin öngörülebilir olup olmadığı failin tüm özelliklerini taşıyan bir kişi esas alınarak araştırılmalıdır. Fail başkasının kusurundan sorumlu tutulamaz. Değerlendirmede subjektif ölçü, yani fail esas alınır. Sonuç olarak öngörebilme belirli niteliklere sahip olan failin somut olayda hareketinin sonuçlarını tahmin edebilmesi imkanı

gerekmektedir. Buna göre, meskun mahalde, gece vakti, aydınlatması mevcut bölünmüş asfalt kaplama yolda orta refüjden kaplamaya girerek yolun solundan sağına karşıdan karşıya geçmek isteyen yaya sanık A. E'nin eyleminde, olayın oluş şekline göre 5237 sayılı TCK'nun 22. maddesi uyarınca taksirin şartları ve 89. maddesi uyarınca taksirle yaralama suçundaki **"neticenin öngörülebilmesi"** unsurunun gerçekleşmediği anlaşılmakla; yaya olan sanık meydana gelen olayda asli kusurlu ise de; suçun unsurları gerçekleşmediğinden hakkında beraat kararı verilmesi gerekirken, delillerin takdirinde yanılığa düşülerek yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi,..." şeklinde belirtilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 28.03.2024)

²² Yargıtay 12. CD'nin E. 2015/99 K.2020/4585 numaralı ilamı: "...Öğretide, sonucun öngörülebilirliğinin, failin içinde bulunduğu sosyal çevre, mensup olduğu meslek, eğitim durumu, ortak tecrübe, bilgi düzeyi ve failin kişisel özellikleri dikkate alınarak saptanması gerektiği, öngörülebilir sonucun, fiilen meydana gelen sonuç olmayıp failin yaptığı iradi hareketin neden olabileceği benzer sonuçlar olduğu, fiilen oluşan sonucun sadece genel olarak öngörülebilir olması taksirin varlığı için yeterli olup sonucun bütün inceliklerinin öngörülmesine gerek bulunmadığı yönünde görüşler ileri sürülmüştür. (Timur Demirbaş, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, 8. Bası, İstanbul, 2012, s. 358 vd.; Hamide Zafer, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Beta Yayıncılık, 3. Bası, İstanbul, 2013, s. 277; Mahmut Koca-İlhan Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, 6. Bası, Ankara, 2013, s.219.)

Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde;

Sanığın hissedarı olduğu büyükbaş hayvanı, kendi bahçesinde tanık Mustafa Göktaş'ın soruşturma aşamasındaki beyanında bahsedildiği üzere; boynunda ip olduğu ancak hayvanın bağısız bir şekilde bahçe içerisinde başıboş şekilde dolaştığı ve bahçenin tel örgüsünü devirip kaçtığı olayda, büyükbaş hayvanın tehlikeli olduğunu bilecek ve öngörecektir yaşta olan (olay anında 30 yaşında) sanığın yeterli dikkat ve özeni göstermeyerek, büyükbaş hayvanı bahçe içerisinde bağısız şekilde muhafaza etmesi sebebiyle gerçekleşen neticenin meydana geldiği anlaşılan somut olayda, atılı suçun yasal unsurlarının oluştuğu gözetilmeksizin, sanığın mahkumiyeti yerine yazılı şekilde beraatine karar verilmesi hukuka aykırı bulunmuş olup, katılanlar vekilinin temyiz sebepleri yerinde görülmüştür..." şeklinde karar verilmiştir. Görüldüğü üzere Yargıtay değerlendirmesinde öngörülebilirliğin esasında failin yaptığı hareket ile ortaya çıkan sonucun gerçekleşebileceğini düşünmesi olarak belirtmek yanlış olmayacaktır. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10.11.2023).

olarak açıklanabilir. Öngörebilme olanaksız ise kaza ve tesadüf vardır²³. Mutlaka sanığın ayrıca öngörülebilir neticeyi öngöremediğinin de ispatlanmış olması gerekir. Bu da sanığın bireysel özelliklerine dayalı subjektif bir değerlendirmeyi gerektirir²⁴.

Öngörülebilirliğin fail açısından objektif ölçü ile değerlendirilmesine ilişkin olarak ise; eğer sonuç faille aynı konumda (meslek, eğitim, yaşayış vb.) olan kişiler tarafından da öngörülmesi mümkün olmayan bir sonuç ise taksirli suçtan sorumluluk söz konusu değildir²⁵. Doktrinde objektif ölçü kıstasını benimseyen başka bir yazara göre ise; neticenin öngörülebilirliği değerlendirmesi failden bağımsız biçimde objektif olarak, yani ortalama bir insanın neticeyi öngörüp öngöremeyeceği üzerinden yapılmalıdır²⁶.

2.2.4 Öngörebilme ve Önleyebilme Teorisi

Taksir, öngörülmesi ve önlenmesi mümkün olan bir sonucu öngörmek ve önlemek hususunda gerekli özenin iradi olarak gösterilmemesidir. Bu teorinin öngörebilme kavramına önleyebilme kavramının eklenmesi ile ortaya çıktığı ifade edilmektedir²⁷. Bu görüş, bir olayı önleyebilmek için, o olayın meydana gelebileceğini öngörmek gerekir; fail hareketinin başlangıcında neticeyi öngörebilecek durumda iken, sonradan bunu önleyebilecek durumda değilse, sorumluluk hareketin başındaki öngörmemeye dayanır şeklinde eleştirilmiştir. Önleyebilme teorisi, bilinçli taksir ile kurallara uymama şeklinde işlenen taksirli suçları açıklayamaması nedeniyle de eleştirilmiştir²⁸.

Taksirin esası, dikkat ve özenli davranışları belirleyen kurallara aykırılıktır. Davranış kurallarının belirlediği özenli davranış, bireylerin başkalarına verebilecekleri zararları önlemeye yönelik davranışlardır. Kişi, davranış kurallarının belirlediği özenli davranışı

²³ Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız/İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 12. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2017, s. 184.

²⁴ Koray Doğan, Ceza Muhakemesinde Belirsizlik Kuşkudan Sanık Yararlanır İlkesi “in dubio pro reo”, 3.Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022, s. 215.

²⁵ İsmail Ercan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 131. Benzer doğrultudaki görüş için Bkz. Hakeri, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 259.

²⁶ Ali Rıza Töngür/ Ekrem Çetintürk, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 1. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2020, s. 163.

²⁷ Cengiz Topel Çiftçiöğlu, “Türk Ceza Kanununda Taksir”, Ankara Barosu Dergisi, Ankara, 2013, s. 323.

²⁸ Demirtaş, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 415.

yerine getirdiğinde netice de önlenmiş olur. Diğer bir söyleyişle özenli davranış yerine getirilmediğinde netice de kaçınılmaz olur²⁹.

2.2.5 Değerlendirme

Esas itibarıyla doktrinde farklı teoriler benimsenmiş olmakla birlikte çalışma konusunda yer verilen taksirin esasına ilişkin teorilerde taraftar bulan teorilere yer verilmiştir. Görüldüğü üzere yer verilen teorilerin farklı eleştirel yaklaşım ile uygulanabilirliği sorgulanmış olup bu durum açısından eleştirilerin çözümünün kolay aşılabilmesi ve TCK'nın madde metnindeki düzenleniş amacı da gözetilerek kanaatimizce öngörebilme teorisinin uygulanabilmesi mümkündür. Öngörebilmenin sınırı bakımından fail-fiil dengesi gözetilmek suretiyle eleştirilerin bertaraf edilebilmesi mümkündür. Başka bir ifadeyle sonucun öngörülebilirliği failin kişisel yetenekleri, sosyal çevresi, mesleği ve bunun yanında gerçekleşen olayın kişisel özellikler ile birlikte değerlendirilmesi halinde öngörülebilmenin sınırının belirlenmesi mümkün hale gelecektir. Taksirin hukuki esasının belirlenmesindeki teorilerde getirilen eleştirilere nazaran mezkur teori öngörebilmenin, getirilen eleştirilere çözüm üretebilme olanağı daha elverişlidir.

Neticenin öngörülebilir olması, taksirin başlıca koşulunu hatta sınırını oluşturur. Netice öngörülebilir değilse bu gibi neticeleri doğurabilecek hareketlerden çekinmesi kimseden doğal olarak beklenemez. Bu durumda da kusurdan bahsedilemez. Artık bir kaza veya rastlantı söz konusudur³⁰. Görüldüğü üzere öngörülebilirlik failden, tipikliğe uygun eylem henüz gerçekleşmezden evvel kendisine yüklenen sorumluluk bilincinin farkında olmasına ışık tutmaktadır. Bu itibarla doktrindeki baskın görüşe paralel şekilde öngörülebilirlik teorisine taksirin esasını açıklamaya daha elverişli olması sebebiyle katılmaktayız.

Nitekim Yargıtay taksirin hukuki esasını öngörebilme ile ifade ettiği kararlar mevcut olup buna ilişkin bir CGK kararında; *“...saniğin sevk ve idaresindeki otomobil ile asfalt, 7 metre genişliğinde, yol şeridi şeklinde orta refüjle bölünmüş düz yolda, aydınlatmanın bulunmadığı meskun mahalde, düğün konvoyunun önünde seyri sırasında, direksiyon hakimiyetini kaybedip orta refüjde bulunan ölene çarptığı, çarpmanın etkisi ile ileri*

²⁹ Ali Çelik/ Zeki Murteza Albayrak, Türk Ceza Kanunu Öz Kitap (Notlu-Atıflı-Uygulamalı), 17. Baskı, Ankara: Seçkin, 2022, s.78.

³⁰ Hasan Gerçek, Yorumlu & Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Cilt 1, 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022, s. 300.

fırlayıp aracın altına giren öleni uzuvlarının yolun 100 metrelik kısmına yayıldığı olayda; aracın çarpma noktasından 150 metre sonra durabilmesi, ölenin vücut ve kemik yapısının tamamen bozulmuş olması dikkate alındığında mahal sınırlarının çok üzerinde bir hızla seyir halinde olduğu anlaşılan sanığın, olay yerinde geçiş halinde olabilecek yayalara çarpabileceğine öngörmesine karşın şoförlük yeteneğine, şansına ve yayaların kendisini fark ederek tedbirli ve dikkatli davranacağına güvenerek istemediği neticeye neden olduğu kazada bilinçli taksirin koşullarının oluştuğu kabul edilmelidir...”³¹ denilmektedir. Görüldüğü üzere aydınlatmanın olmadığı yolda hızlı bir şekilde seyir halinde olan kişinin eyleminin taksir düzeyinde olduğu belirtilmiş olup bunun kaynağının ise hızlı gitmesi sonucunda kazayı öngörebilmeye başka bir ifadeyle kazanın gerçekleşebileceğine ilişkin yetiye sahip olduğundan bahsedilebilecektir. Bu teorinin esasen taksirin hukuki esası açısından temelini oluşturduğundan bahsetmek de yanlış olmayacaktır.

2.3 TAKSİRİN UNSURLARI

2.3.1 Genel Olarak

Manevi unsur olan taksirin esasının belirtilmesinin ardından, taksirin unsurlarının neler olduğunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Esasen taksirin unsurlarının belirlenmesinde, hukuki esasın değerlendirmesine ilişkin benimsenen ölçütler ışığında doktrinde farklı değerlendirmelerin olduğunu belirtmek yanlış olmayacaktır. Bu itibarla taksirin unsurlarının doktrinde farklı sınıflandırmaya tabi tutulduğu görülmektedir.

Taksirin hukuki esasına göre unsurları sınıflandırmada; dört, beş ve altı³² gruba ayıran yazarlar mevcut olduğu görülmektedir. Doktrinde ve uygulamada altı grup içerisinde

³¹ Feridun Yenisey/ Ayşe Nuhoğlu, Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararlarının Değerlendirilmesi, 1.Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2020, s.564-CGK T. 13.03.2018, E.2015/670, K.2018/93. Benzer mahiyette Yargıtay 12. CD'nin E. 2020/3865 K. 2022/ 8257 numaralı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30.11.2023).

³² Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s.94; Yazara göre; 1) Fiilin taksirle işlenebilir olması, 2)Hareketin iradiliği, 3)Neticenin istenmemiş olması, 4) Hareket ile netice arasında nedensellik bağının bulunması, 5) Neticenin öngörülebilir olması, 6) Dikkat ve Özen Yükümlülüğüne aykırılık şeklinde taksirin unsurlarını belirtmektedir. Ayrıca yazar doktrinde taksirin unsurları yönünde bütün yazarların aynı görüşte olmadığını bazı yazarların altı unsurdan birini, bazı yazarların ise altı unsurdan ikisini saymamakta olduğunu belirtmiştir. Benzer nitelikteki ayırımları için Bkz. Ercan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.131,132,133; Serap Kaygusuz, Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar-Uygulamada Sık Karşılaşılan Suçlar, 1. Baskı, Ankara: Ekim 2021, s. 60; Ahmet Er/ Ömer Topaç/ Serap Kaygusuz, Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Hukuki Cezai ve İdari Sorumluluk, 1. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2021, s. 1091-1112; Hakeri, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 254-260; İbrahim Üzülmaz/ Mahmut Koca, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları, 2017, s. 197;

incelemenin yapıldığı ve nitekim dört ve beş olarak belirtilen ayrımlarda da bir diğerinin alt metni olarak kabul edilmesi ve uygulamada³³ da altılı ayırım ile taksirin unsurlarının açığa kavuşturulması hususları gözetilerek çalışma konusunda altılı ayırım yapılarak taksirin unsurları incelenecektir.

2.3.2 Fiilin Taksirle İşlenebilen Bir Suç Olması

Ceza kanununda düzenlenen suç tiplerinin kasten işlenebilmesi kural, taksirle işlenebilmesi ise istisnadır. Taksirli hareket sonucunda suçun işlenebilmesi için kanun maddesinde mevcut düzenleme bulunması gerekmektedir. Ancak bu suretle taksirle işlenebilen suçtan bahsedebilmek mümkündür.

Nitekim kanun koyucu tarafından TCK'da taksirle işlenebilen suç tipleri irdelendiğinde, 85. maddede tanımlanan taksirle öldürme, 89. maddede tanımlanan taksirle yaralama, 162. maddede tanımlanan taksirli iflas, 171. maddede tanımlanan genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması, 172. maddenin 4. fıkrasında tanımlanan şekli ile radyasyon yayma, 173. maddenin 2. fıkrasında tanımlanan atom enerjisi ile patlatmaya sebebiyet verme suçunun taksirli hali, 180. maddede tanımlanan trafik güvenliğini taksirle tehlikeye sokma, 182. maddede tanımlanan çevrenin taksirle kirletilmesi, 185. maddenin 2. fıkrasında tanımlanan şekli ile çocuğun soybağını değiştirme, 294. maddenin 8. fıkrasında tanımlanan şekli ile kaçmaya imkan sağlama, 307. maddenin 3. fıkrasında tanımlanan şekli ile zehirli madde katma, 231. maddenin 2. fıkrasında tanımlanan şekli ile çocuğun soybağını değiştirme, 294. maddenin 8. fıkrasında tanımlanan şekli ile kaçmaya imkan sağlama, 307. maddenin 3. fıkrasında tanımlandığı şekli ile askeri tesisleri tahrip ve düşman askeri hareketleri yararına anlaşıma, 322. maddesinin 2. fıkrasında tanımlanan şekli ile savaş zamanında yükümlülüklerin kısmen veya tamamen yerine getirilmemesi, 329. maddenin 3. fıkrasında tanımlanan şekli ile savaş zamanında yükümlülüklerin kısmen veya tamamen yerine getirilmemesi, 329. maddenin 3. fıkrasında tanımlanan şekli ile Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama, 336. maddenin 3. fıkrasında

Töngür/ Çetintürk; Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 159; Hasan Tahsin Gökcan, Mustafa Artuç, Pratik Türk Ceza Kanunu Açıklamalı, 6. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2021, s. 81.

³³ Yargıtay CGK, Esas: 2008/ 197, Karar: 2009/93. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

tanımlanan şekli ile yasaklanan bilgileri açıklama 338. maddede tanımlanan taksir sonucu casusluk fiilleri taksirle işlenebilen suçlardır³⁴.

Taksirli suçlar başlığı ile düzenlenen suçlar tahdidi olarak sıralanmış olup, çalışma içeriği konusu olan ve TCK'nın genel hükümler başlığı altında düzenlenen taksirli suçlarda şahsi cezasızlık ile şahsi indirim sebebinin TCK'nın özel hükümler kısmında düzenlenen suç tiplerindeki taksirli suçların tamamında uygulanması mümkün değildir. Tahdidi olarak sayılan taksirli suçlara ilişkin olarak, suçun maddi unsuru olan fail ve mağdurun aile bireylerine dair taraf teşkilinin sağlanmış olmaması, tehlike suçları açısından suçun mağdurunun toplumu oluşturan bireylerin bütünü olması ve zarar-tehlike suçu ayrımı kapsamında zarar suçunun tatbik olunması sebebiyle TCK 22/6 maddesinin uygulamada tatbik olunabilecek suç tiplerini daralttığını göstermektedir. Hal böyle olunca şahsi cezasızlık sebebinin tatbiki açısından mevzuatta düzenlenen taksirle işlenebilen suç tipleri arasından taksirle öldürme, taksirle yaralama suçlarına çalışma konusu olan TCK md. 22/6'nın uygulanabileceğinin mümkün olduğu görülmektedir. Bu kapsamda da aile bireylerinin doğal olarak beraber seyahat etme ve vakit geçirme sıklığı gözetildiğinde araç ile trafikte yolculukta bulundukları esnada ortaya çıkan olaylar ile birlikte kan bağı yakınlığı olan kişilerin işveren-işçi statüsünde çalışmaları sebebiyle aile bireyleri arasında yargılama konusu eylemlerin gün yüzüne çıktığı anlaşılmaktadır. Ayrıca TCK md. 22/6'nın uygulanmasında kanun koyucu tarafından failin yakını ve aile bireylerine vurgu yapması sebebiyle, aile ve fertlerinin birlikte zaman geçirdikleri alanlarda bulunmaları sebebiyle taksirle öldürme, taksirle yaralama suçlarında TCK md. 22/6'nın uygulamasının bulunduğu görülmektedir.

Nitekim madde metnine dair gerekçe de incelendiğinde, gündelik yaşamın zorluklarından sebeple annenin çocuğun gözetimine ilişkin olarak dikkati göstermemesi sebebiyle taksirle öldürme ve taksirle yaralama suçlarının ortaya gün geçtikçe çıktığını belirtmesi, bununla birlikte madde gerekçesinde trafik kazalarının da belirtildiği, bu suretle maddenin *ratio legis'ine* bakıldığında kanun koyucu tarafından taksirle yaralama ve taksirle öldürme suçlarına ilişkin ikincil mağduriyetin önlenmesi amaç edinilmiştir.

³⁴ Serap Kaygusuz, Taksirle Öldürme, Taksirle Yaralama, Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçları, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022, s. 28.

Böylelikle bu başlık altında incelemesi yapılan taksirli suçlar ve şahsi cezasızlık/indirim sebebinin tartışılması açısından fiilin taksirle işlenebilen bir suç olması gerektiği ve fakat kanun koyucu tarafından ceza kanunun özel hükümler kısmında taksirli suçlar kapsamında düzenlenen her taksirli suç tipi bakımından şahsi cezasızlık/indirim sebebi maddesinin tatbikinin mümkün olmadığı hususu gözden kaçırılmamalıdır.

2.3.3 Dikkat ve Özen Yükümlülüğüne Aykırı Davranılması

Toplum içerisinde birlikte yaşamının her birey açısından getirdiği sorumlulukları ve yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülüğün kaynağı kimi zaman toplumsal hayatın birlikteliğinden kaynaklanmakta olup kimi zaman ise bireyin hukuksal anlamda gerekli yükümlülükleri yerine getirmesi ödevi bulunmaktadır. Nitekim kanun koyucu bu yükümlülüğe aykırı davranışlar hakkında TCK md.22/2’de düzenlenen “*Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir*” gereği manevi unsur sebebiyle sorumluluğun oluştuğunu kabul etmektedir. Bu itibarla hukuk düzeni kişiye belli durumlarda belirli kurallara uyma, özen gösterme ve dikkat etme görevi yüklemiştir. Bu görevi yerine getirmeyerek zararlı sonuca sebebiyet veren bundan sorumludur³⁵.

Sık karşılaşılan iş kazalarına ilişkin olarak taksirli suçlarda işverenin, emir ve talimat ilişkisi içerisinde çalıştırdığı işçisine karşı olarak kanundan kaynaklanan sorumlulukları bulunmaktadır³⁶. İşverenin kanun tarafından kendisine yüklenen dikkat ve özeni göstermediği takdirde sorumluluğu bulunmaktadır. Kimi zaman ise bu yükümlülük

³⁵ Veli Özer Özbek/ Koray Doğan/Pınar Bacaksız, Ceza Genel Hukuku Temel Bilgiler, Ankara: 2022, s. 304.

³⁶ Bkz. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu madde 4:

“(1) İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede;

a) Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.

b) İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar.

c) Risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.

ç) Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır.

d) Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır.

(2) İşyeri dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alınması, işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

(3) Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülükleri, işverenin sorumluluklarını etkilemez.

(4) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin maliyetini çalışanlara yansıtamaz.”

gündelik yaşamda ortak deneyimlerin getirdiği kurallara uyulmaması sonucunda taksirin oluşabileceği anlamını taşımaktadır.

Ortak deneyim ve yaşam tecrübesine dayanarak olayın aydınlığa kavuşturulabileceği durumlarda hâkim kendi bilgi ve tecrübesi ile failin dikkat ve özen yükümlülüğüne uymadığını denetleyebilmektedir. Ancak genel bilgi ile çözümlenmesi mümkün görülmeyen olaylara ilişkin ise uyuşmazlık konusu alanında uzman olan bilirkişi incelemesi yaptırılması önem teşkil etmektedir. Örneğin; ölümle sonuçlanan bir ameliyat sırasında hastaya yapılan tıbbi müdahalenin tekniğine uygun olarak yapılmış olup olmadığının belirlenmesi için bilirkişi incelemesi gereklidir. Ölüm veya yaralama ile sonuçlanan trafik kazasında da sürücülerin; trafik kurallarına uyup uymadıklarının, hangi trafik kurallarının ne suretle ihlal edildiğinin, trafiğe çıkarılan aracın teknik bakımdan herhangi bir arızasının bulunup bulunmadığının belirlenmesi açısından da bilirkişi incelemesi yapılabilir. Ancak bu durumlarda, bilirkişinin yapacağı inceleme işin tekniği ile sınırlı olmalıdır. Bunun dışında, bilirkişi tarafından hâkim yetkisinde bulunan kusurluluk konusunda herhangi bir değerlendirme yapılmamalıdır³⁷.

Bu suretle olayın çözüme kavuşturulması ve failin gereken yükümlülüklerle uyup uymadığının değerlendirmesi hâkim tarafından toplanan deliller çerçevesinde yapılarak, fail tarafından gerekli dikkat ve özeni olay açısından gösterip göstermemesi hususunda failin taksir derecesinde kusurunun değerlendirilmesi gerekmektedir.

2.3.4 Hareketin İradiliği

Suçun maddi unsuruna dair başlıkta inceleme alanı bulan hareket ve neticenin gerçekleşmesi ile birlikte maddi unsurun gerçekleşmiş olduğu kabul edilmelidir. Taksirli suçlarda tıpkı kasıtlı suçlarda olduğu gibi hareketin iradi olması gerekmekte olup netice açısından ise failin iradesinin ortaya konulmasının farklılık gösterme durumu söz konusu olmaktadır.

Bu bölümde hareketin iradiliğine ilişkin olarak taksirli suçun gerçekleşmesine yönelik failin hareketinde kendi isteğini ve iradesini ortaya koyma durumu söz konusu olmaktadır. Başka bir ifadeyle failin gerçekleştirdiği hareketi bilerek ve isteyerek meydana getirmesi

³⁷ Gökhan Taneri/ Gani Kamışlı, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları, 2018, s. 162.

söz konusudur. Ceza hukuku anlamında bir davranıştan söz edebilmek için insan hareketinin söz konusu olması gerekmektedir.

Davranış kelimesinin sözlükteki anlamı incelendiğinde, “*Davranma işi, tutum, davranım, muamele, hareket* ” şeklinde ifade edilmektedir³⁸. Görüldüğü üzere sözlükteki anlamında ilk anlam olarak belirtilen kelimenin ifade içeriğinde hareket anlamını barındırdığı gözlemlenmektedir. Ayrıca ceza hukukunda da hareket kavramı esas alınmaktadır. Taksirli suçlarda davranış icrai veya ihmali olabilir. İcrai olabilme ifadesiyle anlaşılması gereken ise aktif olarak davranış söz konusu olmakta ve bu aktif davranışı iradi olarak ortaya koymaktır. Bu davranış ortaya konulurken ise yalnızca objektif özen yükümlülüğüne aykırılığın sorumluluk açısından yeterli olmamakta, bununla beraber ise iradi hareket ile beraber, sonucunda ortaya çıkması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle söz konusu icrai veya ihmali davranışta failden beklenen özen ve dikkat ihlalinin yanında neticenin de gerçekleşmesi durumunda failin taksir anlamında ceza sorumluluğu gündeme gelecektir.

Söz gelimi örnek olarak, kişinin sadece ehliyetsiz araba kullanıyor olması, bir netice ortaya çıkmadıkça taksirle öldürme veya yaralama suçlarına teşebbüs olarak değerlendirilemez³⁹. Bu karar ışığında yalnızca taksirli iradi hareketin sorumluluk açısından yeterli olmayacağını bununla birlikte neticenin de meydana gelmesi gerekeceği belirtilmiştir. Söz konusu kararda ehliyetsiz araç kullanan sürücünün iradi hareketi mevcut ise de tipikliğin oluşması açısından kazanın da meydana gelmesi aranmakta olup bu hali ile yalnızca ehliyetsiz araç kullanmasının adli yaptırımdan ziyade idari yaptırıma konu olabilmesi mümkündür.

Özetle, taksirin oluşması ve cezai anlamda sorumluluğun doğması için hareketin iradi olması bunun yanında iradi hareket ile birlikte neticenin ortaya çıkması da gerekmektedir. Bu başlık altında yapılan açıklama ışığında hareket ve davranışın muhteviyatının aynı olduğu belirtilmekle birlikte icrai veya ihmali hareketten söz edilerek failin icrai hareketi ile birlikte olayın meydana gelebileceği ve ayrıca ihmali hareketi ile de suçun maddi unsuru olan hareket unsurunun meydana gelebileceği anlaşılmaktadır.

³⁸ www.sozluk.gov.tr (Erişim tarihi:17.05.2023)

³⁹ Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 22.03.2016 tarihli ve 2014/12-779-2016/136 sayılı kararı. (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

Kişinin iradesinin sakatlandığı, iradi olarak davranışının gerçekleştirmesinin engellendiği hallerde taksirin oluştuğundan da söz etmek mümkün değildir⁴⁰. Bu halde ise hareketin iradiliğinden söz edilemediğinden, failin cezai anlamda kusura dayanan sorumluluğundan söz etmekte mümkün değildir.

Bu açıdan konu bütünlüğü ve çalışma konusunun içeriği olan taksirli suçlarda şahsi cezasızlık sebebi ile bağlantılı ve failin hareketinin iradiliğine ilişkin somut olay üzerinden olayın anlaşılabilirliğinin sağlanması açısından örnek vermek uygun olacaktır.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 07.01.2019 tarih, 2017/5027 Esas, 2019/115 Karar sayılı ilamında “...*Olay tarihinde, ölen Ş.Ç.'nin dayıları olan sanıklar M.A. ve E.A. 'nın işlettiği fırında hamur yoğurma kazanının içine düşerek kafatası ve yüz kemiklerinin çoklu kırığına bağlı beyin kanaması neticesinde vefat ettiği olayda;*⁴¹ yargılama konusu iddianame içeriğinde sanık olarak müteveffanın annesi N.A.'da, diğer sanıklar M. ve E. ile birlikte iş yerinde ortak olmaları sebebiyle kamu davası açıldığı ve sanık N.A.'nin eyleminin sabit bulunduğu olayda, hukukilik denetimi yapan Yargıtay, sanık N.A.'nin olayın meydana geldiği anda ekmek fırınında çalışmadığı ve eylemin meydana geldiği aşamada sanığın olay yerinde olmaması sebebiyle meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu olmadığını belirterek, sanık N.A.'nın hareketinin iradiliğinin olmadığı ortaya konulmuştur. Netice olarak ortaya çıkan ölüm sonucuna dair davranışının icrai ve/veya ihmali şekilde olmadığı bu, suretle taksir düzeyinde sorumluluğunun olmadığına karar verilerek ilk derece mahkemesinin değerlendirmesinde hatalı değerlendirmede bulunduğu belirtilmiştir. Karar içeriğinde aynı zamanda dayı-yeğen ilişkisi bağlamında TCK md.22/6 değerlendirmesinin de tartışıldığı ve fakat TCK md. 22/6 kapsamında aile bireylerine ilişkin detaylı

⁴⁰ Kaygusuz, Taksirle Öldürme, Taksirle Yaralama, Trafik Güvenliğinin Tehlikeye Sokma Suçları, s. 31.

⁴¹ Bahsi geçen kararın devamında ise.;

A) Sanık N.A. bakımından yapılan incelemede;

Sanığın ölenin annesi olduğu, olayın meydana geldiği ekmek fırınında çalışmadığı ve olay anında orada bulunmadığı, belirtilen şekilde sanığın meydana gelen neticede taksir düzeyinde de olsa sorumluluğunun bulunmadığının kabulü ile beraatine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi,

B) Sanıklar M.A. ve E.A. bakımından yapılan incelemede;

Yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, incelenen dosya kapsamına göre, katılanın yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine, ancak;

1) TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanabilmesi için taksirle hareket sonucu neden olunan neticenin münhasıran sanığın kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması gerektiği ve sanıkların ölen Ş.Ç.'nin dayıları oldukları göz önünde bulundurularak TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanamayacağının gözetilmemesi,...Bozulmasına...’’ şeklinde değerlendirme ile failin taksir derecesinde kusuru olmadığı takdirde beraat kararı verilmesi gerektiğine işaret edilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi 30/11/2023).

değerlendirmenin, çalışmanın ikinci bölümünde ele alınması sebebiyle bu bölümde taksirin unsurları bakımından ilgili kısma değinilmiştir.

2.3.5 Neticenin İradi Olmaması

Failin, suçun manevi unsuru bakımından değerlendirilmesinde neticenin iradi olup olmaması başka bir ifadeyle neticenin failin isteği ile gerçekleşip gerçekleşmediği, neticeyi istememekle birlikte neticenin gerçekleşmesine kayıtsız kalıp kalmadığı bununla birlikte öngörülen neticeyi istememe olasılıklarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Hareketin iradiliği, gerek taksir ve gerekse doğrudan kast ayrımında ortak olan unsurdur. Neticenin iradiliği ise doğrudan kast ve taksirde hareketin iradiliğinde olduğu gibi aynı olmamaktadır. Başka bir ifadeyle kast unsurunda neticenin iradi olduğu ve fakat basit-bilinçli taksirde ise ortaya çıkan neticede failin iradesi bulunmamaktadır.

Esasen taksirin unsurundan olan neticenin iradi olmaması başlığı bilinçli taksir-olası kast ayrımında önem teşkil etmektedir. Neticenin iradi olmamasından anlaşılması gereken neticenin istenmemesi durumudur. Bu suretle neticenin ortaya çıkmasında kayıtsız kalma hali, başka bir ifadeyle doğrudan kastta olduğu gibi sıkı sıkıya isteme durumu olmasa da neticenin oluşumuna kayıtsız kalınması hali durumunda tipikliğin manevi unsuru olarak olası kast söz konusudur⁴².

Fail olası kastta, kendi istediği neticenin dışındaki netice/ neticelerin de meydana geleceğini öngörür, bu netice/ neticelerin gerçekleşip gerçekleşmemesi karşısında kayıtsızdır, önemli olan ne pahasına olursa olsun gerçekleşmesini istediği bir netice/ neticeler vardır ve buna bağlı olarak gerçekleşmesi olası olan netice/ neticeleri de kabullenir, göze alır. Bu kabullenme olası kastta püf noktasını oluşturmaktadır. Kişi doğrudan istemiyorsa da gerçekleşmesini de kabullenmektedir. Buna karşılık bilinçli taksirde de fail netice/ neticeyi öngörür. Yani netice/ neticelerin gerçekleşebileceğini bilir. Ancak bunun gerçekleşmesini istemez⁴³.

⁴² Güçlü Akyürek, Çalışma Ceza Hukuku Genel İlkeler, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023, s.57.

⁴³ Hakeri, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 266.

Tipikliğin manevi unsuru olan taksirin ayrımında ise basit taksir-bilinçli taksir açısından neticenin iradi olmaması şartının müşterek olduğu ve hukuka aykırı neticenin failin istemi dışında gerçekleşme durumu söz konusu olmaktadır.

2.3.6 Hareket ile Netice Arasında Nedensellik Bağının Bulunması

Hiç kimse, kendi hareketinin sonucu olmayan bir neticeden sorumlu tutulamaz. Bir neticeden dolayı sorumlu tutulabilmenin temelini, hareket ile netice arasındaki sebep-sonuç ilişkisini ifade eden nedensellik bağı oluşturur.

Sırf hareket suçları olarak ifade edilen suçlarda, suçun oluşması için hareketin yapılması yeterli olduğundan, bu suçlarda nedensellik bağı problemi ortaya çıkmayacağı dile getirilmektedir⁴⁴. Neticeli suçlar açısından ise nedensellik bağının ortaya konulmasında zaman zaman problemler ortaya çıkmaktadır. Neticeli suçlar açısından dış dünyada bir olayın gerçekleşmesinin arandığı ve hareket ile neticenin de meydana gelme durumu aranmaktadır.

Çalışma konusu olan taksirli suçlarda şahsi cezasızlık sebebine ilişkin düzenlemede, taksirli suç sebebiyle ortaya çıkan neticenin münhasıran faili etkilemesi aranmaktadır. Bu cihetle TCK md. 22/6 kapsamındaki düzenlemenin genel itibarıyla neticeli suçlar açısından ortaya çıkmakta olduğu, başka bir ifadeyle taksirli suçta şahsi cezasızlık halinin sırf hareket suçları olarak ifade edilen suçlar açısından çok sık bir şekilde uygulamasının olmadığı aşikardır. Bu minvalde hukuka aykırı olarak gerçekleşen neticenin aranması ve neticeli suçlar açısından TCK md.22/6'nın gündeme gelmesi gözetildiğinde, illiyet bağının ortaya konulması çalışma konusu açısından ayrı öneme sahiptir.

Söz gelimi çalışma konusu taksirli suçlarda şahsi cezasızlık/ indirim hali gerektiren durumun uygulamasındaki suç tiplerinin; esasen taksirle öldürme, taksirle yaralama suçlarında tartışıldığı ve ortaya çıktığı, suç konusu olarak ise de trafik kazalarında ve iş kazalarında, tarafların genellikle aile bireylerinden kişilerin olması, bu sebeple trafikte ve çalışma ortamında failer tarafından gerekli dikkat ve özen yükümlülüğüne uyulmaması sebebiyle meydana gelmektedir.

⁴⁴ Üzülmöz/ Koca; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 128.

Görüldüğü üzere neticeli suçlarda şahsi cezasızlığın tartışılmasının gerekliliği ve gün yüzüne çıkması, böylelikle nedensellik bağının da neticeli suçlar açısından söz konusu olması sebebiyle hareket-netice arasındaki sebep-sonuç ilişkisinin çalışma konusunun net olarak anlaşılması açısından ortaya konulması önem taşımaktadır.

Hal böyle iken ve çalışma konusu olan taksirli suçlarda şahsi cezasızlık sebebine ilişkin madde metninin, 22. maddesinin 6. fıkrasında “*taksirli hareket sonucu neden olunan netice*” şeklinde kaleme alındığı ve düzenleniş şekli bakımından neticeli suçlar açısından şahsi cezasızlık sebebinin gündeme gelebileceği tartışmasız ise de; madde metninin düzenlenişi itibariyle de sırf hareket suçları olarak ifade edilen suçlarda şahsi cezasızlık halinin uygulanıp uygulanamayacağı sorunu ile karşı karşıya kalınmaktadır. Bu itibarla ortaya çıkan tartışma konusunun çözüme kavuşturulması açısından doktrin ve Yargıtay uygulamasının gözden kaçırılmaması gerekmektedir. Nitekim Yargıtay uygulaması açısından da TCK’nın 171/1-a maddesinde düzenlenen taksirle yangına neden olmak suçu bakımından TCK 22/6 maddesi uyarınca ilk derece mahkemesinin sanığa ceza verilmesine yer olmadığına dair kararı Yargıtay tarafından uygun bulunmuş ve onanmıştır⁴⁵. Yine Yargıtay tarafından benzer şekilde taksirle genel güvenliğin tehlikeye sokulması suçu kapsamında şahsi cezasızlık halinin değerlendirmesi yapılarak somut olayda uygulandığı gözlemlenmiştir⁴⁶. Doktrinde tartışma konusu olan taksirli suçlarda şahsi cezasızlık sebebine ilişkin olarak madde metninde geçen netice kavramından anlaşılması gereken hususun izahına ilişkin olarak yapılan açıklamalarda; Akbulut, bu neticenin zarar neticesi veya tehlike neticesi olabileceği yönünde görüş sarf etmiştir⁴⁷. Özgenç, genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokma suçunu (TCK md.171) şahsi cezasızlık sebebinin uygulanmasına bir örnek olarak saymıştır⁴⁸.

Görüldüğü üzere doktrinde ve Yargıtay kararlarının incelenmesinde, sırf hareketli olarak ifade edilen suçun (bize göre neticesi harekete bitişik suçun) şahsi cezasızlık sebebine konu edildiği verilen örnekler ve doktrindeki görüşlerden anlaşılmaktadır. Bu kapsamda yapılan inceleme ile “*taksirli hareket sonucu neden olunan netice*” şeklindeki madde metni birlikte

⁴⁵ Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin 17.11.2009 tarih, 2008/6634 Esas, 2009/11475 Karar sayılı İlâmı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁴⁶ Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin 30.01.2007 tarih, 2006/5986 Esas, 2007/460 Karar sayılı ilâmı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁴⁷ Berrin Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara: s. 439.

⁴⁸ İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara: s. 241.

değerlendirildiğinde, Yargıtay ve doktrindeki uygulamada sırf hareket suçları olarak ifade edilen suçlarda da şahsi cezasızlık sebebinin uygulanabilirliğinin savunulması sebebiyle akla kanunilik ilkesinin zedelenmesi gibi bir sonuç ile karşı karşıya kalındığı gelmektedir. Burada açıklığa kavuşturulması gereken hususun sırf hareketli suç (neticesi harekete bitişik suç) açısından, suç tipinde neticeye yer verilmemiş olsa bile her suçta mutlaka netice bulunduğunun unutulmaması gerektiğidir. Bunun sebebi ise soyut da olsa doğan bir tehlikenin netice olduğu yaklaşımıdır⁴⁹. Bu değerlendirme ile, her suçta netice bulunması sebebiyle, sırf hareket suçu olarak değerlendirilen genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması suçunda şahsi cezasızlık sebebinin uygulanması kanunilik ilkesine aykırı düşmemektedir.

Uygulamadan verilen örnekte de olduğu üzere oluşan yangın sebebiyle ortaya çıkan neticede, failin eşya ve çevresinin zarar görmesi sonucu ile karşı karşıya kalması, şahsi cezasızlık uygulanması durumu da görüşümüzü destekler niteliktedir.

Failin taksirli eylemi sonucu meydana gelen netice hem kendisinin kişisel mağduriyetine, hem de ailesi bakımından ceza tatbikini gereksiz kılacak derecede mağduriyete ve meydana gelen neticeden doğrudan doğruya etkilenmeye yol açmalıdır⁵⁰. Böylelikle neticesi harekete bitişik suçlar açısından veya neticeli suçlar açısından şahsi cezasızlık sebebinin uygulanabilirliği söz konusu olmaktadır. Ortaya çıkan olaylarda bu başlık altında incelenen nedensellik bağına ilişkin, inceleme konusu çalışmamızın tespitinde önem arz eden husus neticeli suçlar açısındandır. Bunun sebebi ise de neticeli suçlarda nedensellik bağının çözüme kavuşturulmasının önem teşkil etmesidir.

Nedensellik bağı, tipikliğin maddi unsuru olmakta ancak kanun koyucu tarafından nedensellik bağına ilişkin olarak ceza kanunun genel hükümler kısmında ayrıca ve açıkça

⁴⁹ Söz konusu dipnot ile belirtilecek kararda, suçun maddi unsuruna ilişkin olarak farklı görüşlere yer verilmiş, ayrıca klasik görüşe ilişkin olarak yapılan değerlendirmede ise doktrine atıf yapılarak Yargıtay 6. CD'nin Esas: 2022/1443, Karar: 2023/15693 numaralı içtihat: "... Yağma ve hırsızlığı sırf hareket suçu olarak kabul eden akademisyenler kanun metninde neticeye yer verilmemiş olsa bile her suçta mutlaka bir netice vardır görüşünde oldukları için sırf hareket suçları için "neticesi harekete bitişik suç" kavramını da kullanılmaktadırlar. Bunun sebebi soyut da olsa doğan bir tehlikenin netice olduğu yaklaşımıdır. "...tehlike kuramı, sonuçsuz suç kuramını reddeder ve ceza hukukunda iki çeşit netice olduğunu kabul eder: zarar neticesi ve tehlike neticesi. Böylece sırf hareket suçları denilen tehlike suçlarında esasen doğal bir neticenin varlığını kabul etmiş olur." (M.E.Artuk ve A.Gökçen, C.Huk. G.Hükümler, 15.B. sf.338, Not: Metinde N.Kunter, Suçun maddi unsurları nazariyesi,sf.80. adlı esere atıf vardır.)" şeklindeki görüşe yer verilmiştir. Bizce de belirtilen ve klasik görüş olarak adlandırılan görüşe göre her suçta neticenin olduğu ve bahsi geçen neticenin suçun maddi unsurunda belirtilen netice olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

⁵⁰ Kaygusuz, Taksirle Öldürme, Taksirle Yaralama, Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçları, s.163.

bir düzenlemeye yer verilmemekte, bununla birlikte tipikliğin gerçekleşmesi bakımından nedensellik bağının neticeli suçlar açısından ayrı bir önemi bulunmaktadır. Ceza kanunun suç tiplerini düzenleyen özel hükümler kısmında çalışma konusunun özellikle temelini teşkil eden taksirle yaralama ve taksirle öldürme suçları açısından kanun koyucu tarafından suçun tanımında nedensellik bağıni belirten kelimelere yer verilmektedir. Taksirle öldürme suçunda, *“taksirle bir insanın ölümüne neden olan”*ın cezalandırılacağı belirtilmektedir⁵¹. Bununla birlikte, paralel doğrultuda kanunun sistematüğinde vücut dokunulmazlığına karşı suçlar başlığı altında düzenlenen taksirle yaralama suçu açısından da *“taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığını ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi”* açısından cezai müeyyide ile karşılaşacağı belirtilmiştir.

Burada dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı her türlü fiil sonucunda ölüm veya yaralama neticesinin gerçekleşmesi halinde TCK’nın 85. ve 89. maddesinde öngörülen suç tipleri ortaya çıkmaktadır. Kasten öldürme suçunda belirlenen ayırımın aksine taksirle öldürme suçu bakımından dikkatsizlik ve özensizlik hali bakımından icrai veya ihmali davranış ayırımına gidilmemiştir⁵². Burada failin taksirli davranışı ile ortaya çıkan ölüm arasında nedensellik bağının bulunması gerekmektedir. Zira nedensellik bağının bulunmadığı durumlarda taksirli eylem nedeniyle ölüm veya yaralama sonucunun ortaya çıkması durumundan bahsedilemeyecektir⁵³. Bununla beraber nedensellik bağının yanında ayrıca faile neticenin objektif olarak isnat edilebilmesi gerekmektedir⁵⁴.

Objektif isnadiyet teorisine göre failin hareketi ile ortaya çıkan netice arasında nedensellik bağının bulunması durumu söz konusu olmakta ve ortaya çıkan hukuka aykırı neticenin faile yüklenebilmesi durumu söz konusu olmaktadır⁵⁵. Ancak genel kabul objektif

⁵¹ Üzülmöz/ Koca, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 130.

⁵² Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 27; Yıldız, “Taksirle Öldürme”, s. 266.

⁵³ Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 34; Yıldız, “Taksirle Öldürme”, s. 264; Yiğit, “Yargıtay Kararları Işığında Bilinçli Taksir Kavramı ve Unsurları” s. 121; Saydam/ Öztürk, “Türk Ceza Kanunu Bakımından Taksir” s. 147.

⁵⁴ Zehra Başer, Ceza Hukukunda Nedensellik Bağı ve Objektif Isnadiyet, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022, s. 249; Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 34.

⁵⁵ Yargıtay 16. CD’nin E. 2019/1950 K. 2019/2164 numaralı ilamı: *“...Türk Ceza Hukuku uygulamasında kabul edilen ve uygun illiyet teorisini esas alan “karma uygunluk teorisi”ne göre; neticenin isnat edilebilirliği bakımından, nedensellik bağı gerekli fakat yeterli değildir. Neticenin sanığa isnat edilebilmesi için eyleminin, neticeyi meydana getirmeye uygun ve elverişli olmasının yanında, meydana gelen neticenin faile objektif olarak isnat edilebilmesi gereklidir. Objektif isnadiyetten bahsedebilmek için netice, “failin eseri olmalıdır.” şeklinde Yargıtay’ın objektif isnadiyete yer verdiği karar mevcuttur. Nitekim benzer mahiyette objektif isnadiyet tanımı için Bkz. Yargıtay 16.CD’nin E. 2018/ 6780 K. 2019/ 3591 numaralı ilamında da objektif isnadiyet açıklanmaktadır. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).*

isnadiyet teorisi olmakla beraber Yargıtay'ın bazı kararlarında, hareket ile netice arasındaki bağlantının kurulmasında geniş yoruma sebebiyet veren şart teorisinin benimsenmesi durumu da söz konusu olmaktadır. Söz konusu kararda çoğunluk daire kararına karşılık muhalefet şerhi de bulunmaktadır. *“Sanık E.A.’nın aracı ile arkadaşı G.A.’nın evinin önünden alıp piknik için Tralles mevkiine gittikten sonra piknik alanında alkol aldıktan sonra geri dönüş yolunda aracın ölen G.A. tarafından kullanıldığı bir sırada aracın uçurumdan yuvarlanması üzerine kaza esnasında G.A.’nın vefat ettiği, olay esnasında ölen G.A.’nın 18 yaşının doldurulmasına 25 gün kaldığı anlaşılmıştır.”*⁵⁶ Söz konusu kararda ilk derece mahkemesi tarafından fail E.A.’nın, müteveffa G.’ye aracı kullanması için vermesi sebebiyle eyleminin sabit görüldüğü ve Yargıtay 12.CD tarafından ise kararın oy çokluğu ile onandığı anlaşılmıştır. Muhalef şerhi içeriği incelendiğinde olay anlatımı ile beraber nedensellik bağına dair teorilerden bahsedilmekle birlikte olayın geniş yorumlanmaması gerektiğine, esasen uyuşmazlıkta tartışılması gerekli olanın ehliyeti olmayan kişiye aracın verilmesinin mi yahut aracı kullanan ehliyetsiz şoförün hatalı sürmesinden mi kaynaklandığı sorununa odaklanılması gerektiğine dikkat çekildiği, bu itibarla müteveffanın hatalı araç kullanmasından sebeple, sanık E. açısından illiyet bağının kesildiği belirtilmiştir⁵⁷.

⁵⁶ Yargıtay 12.CD’nin E. 2016/12136 K. 2017/3205 numaralı ilamı. Kaynak: UYAP. (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁵⁷ Muhalefet şerhi: *“Bir kimsenin taksirli eylemden dolayı sorumlu tutulabilmesi için objektif kriterlere göre öngörülebilir bir sonucun fail tarafından öngörülmeyle hukuka aykırı sonucun meydana gelmesinin zorunlu olduğu hususunda gerek uygulamada gerekse doktrinde herhangi bir duraksama mevcut değildir. Ancak yapılan hareketin neticeye yakın olması bir başka deyişle neticenin doğrudan doğruya fail tarafından gerçekleştirilen hareketten kaynaklanması gerekmektedir. Somut olayımızda gerçekleşen neticenin sürücü belgesi olmayan şahsa araç verilmesinden kaynaklanmayıp, sürücü belgesi olmayan şahsın hatalı araç sevkinden kaynaklanmış olması nedeniyle sanığın hareketi ile netice arasındaki illiyet bağının kesildiği, aksine kabulün taksirli suçlara iştiraki mümkün hale getirebileceği, böyle bir kabulün ise herkesin kendi kusurundan sorumlu tutulacağına açıkça belirtildiği TCK’nın 22/5 maddesine aykırı olacağı açıktır. Aksine kabulün, sürücü belgesi bulunmayan kişinin karıştığı kaza sonucunda trafik kurallarına eksiksiz bir şekilde uymasına karşın, sorumlu tutulması anlamına gelebileceği gibi bunun doğal sonucu olarak sürücü belgesi bulunmayan kişi tarafından sevk ve idare edilen araç ile çarpışan ve tam kusurlu olan bir kişinin sırf sürücü belgesi var diye olaydan sorumlu tutulmaması anlamına gelir ki! böyle bir kabulün TCK’nın 22. maddesinde tanımlanan taksirin ruhuna aykırı olacağı ve ceza hukukunun olmazsa olmazını teşkil eden kanunilik ve hakkaniyet ilkelerine aykırı sonuçların doğmasına yol açacağı kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkacaktır.*

Sürücü belgesi olmayan kişiye araç kullandırmanın cezası 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 36. maddesinde idari para cezası olarak belirlenmiş olup, ödenecek her türlü tazminattan da sorumlu tutulmasının mümkün olmasına karşın, sürücü belgesi olmayan kişiye araç verdi diye aracı kullanan kişinin taksirinden de sorumlu tutulmasına çağdaş hiç bir ceza kanunun izin vermeyeceği açıktır.

Aksi takdirde yaşı küçük çocuğunun masanın üzerinde bulunan otomobil anahtarını alıp velisinin izni olmadan araç kullandığı sırada yaptığı kazadan dolayı, baba ve annenin otomobil anahtarını saklamamak suretiyle dikkat ve özen yükümlüne uymamasından cezalandırılması gerekir. Öte yandan kullanması ya da öğrenmesi için ehliyetsiz çocuğuna aracını veren ve yanında bulunmayan babanın ceza sorumluluğunun

Görüşümüze göre ise yer verilen Yargıtay kararı ve muhalefet şerhi incelendiğinde, muhalefet şerhinde bahsi geçen objektif isnadiyet teorisinin kabul görmesi gerektiği belirtilmelidir. Aksi takdirde şart teorisinin kabul görme durumu söz konusu olup hukuka aykırı neticenin gerçekleşmesinde harekete etkisi olan her kişinin cezalandırılması durumu gündeme gelmektedir. Bu cihetle hareket ile netice arasındaki etkenin geniş yorumlanmaması gerekmele muhalif görüş ile aynı kanaatte bulunmaktayız.

Son olarak Yargıtay'ın nedensellik bağının varlığı ve tespiti bakımından üç teorisinin benimsenmiş olduğu anlaşılmıştır. Bu üç teori üzerinden nedensellik bağının varlığına ilişkin olarak değerlendirme ayrı ayrı yapılmış ve üç teorisinin açıklaması yapılmıştır⁵⁸.

varlığı kabul edilirse, bu sorumluluk taksir değil, bilinçli taksir sorumluluğudur. Zira öngörülebilir sonuç istenmemesine rağmen dikkat ve özen yükümlüne aykırı davranış bilerek gerçekleştirilmekte ve sonuca neden olmaktadır.”

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 05/05/2015 gün, 2014/790 E-2015/146 K sayılı ilamında;

“Ticari taksi sürücüsü olan sanık A.G. 'nin trafikte seyir halinde iken daha önceden tanıdığı, sürücü belgesi bulunmayan ve ısrarla direksiyona geçmek isteyen sanık E. D. 'in aracı kullanmasına izin verdiği, kendisinin de sağ ön koltuğa oturduğu, bir süre sonra sanık E. 'nin meskun mahalde aşırı hız yapması, sevk ve idare hatası nedeniyle direksiyon hakimiyetini kaybederek kaldırma çıkıp iki kişinin ölümüne ve bir kişinin de yaralanmasına sebep olduğu somut olayda; hakkında verilen mahkumiyet kararı Özel Dairece onanmak suretiyle kesinleşen sanık E. 'nin sürücü belgesi bulunmadığı halde aracı kullanması ve yerleşim birimleri içinde hızını trafik akışına uydurmayarak direksiyon hakimiyetini kaybetmesi nedeniyle asli, sanık A. 'nin ise ticari taksi şoförü olmasına ve trafikte seyir halindeyken aracın kullanımını diğer sanığa bırakmasında zorunlu bir durum bulunmamasına rağmen dikkatsiz ve tedbirsizce davranarak ehliyetinin olup olmadığını kontrol etmediği ve araç kullanma konusunda yeterli tecrübesi olduğunu bilmediği diğer sanığın etrafta yayaların bulunduğu meskun mahalde aracı kullanmasına müsaade etmesi ve hızlı gitmesine engel olmaması nedeniyle tali kusurlu olduğu, taksirli davranışları ile netice arasında nedensellik bağının da bulunduğu kabul edilmelidir” denilerek sürücü belgesi olmayan kişiye araç verilmesi bu durumunda aracı veren kişinin meydana gelen neticeden sorumlu tutulmasına karar verilmesine karşın, gerek Yargıtay Yüksek Ceza Genel kurulunun gerekse Yargıtay Yüksek 12. Ceza Dairesinin benzer olaylardaki uygulamaları, TCK'nın 22 maddesinde tanımlanan taksirli suçlardaki hukuka aykırılık unsuruna ve buna bağlı olarak ceza hukukunun olmazsa olmazını teşkil eden kanunilik ve hakkaniyet ilkelerine aykırı olacağı açıktır.

⁵⁸ Yargıtay 16. CD'nin, E.2016/6118, K. 2017/361 numaralı ilamı: “...Bu teorisinin (şart teorisi) sorumluluk alanını çok genişlettiği, sonsuz şekilde sebep-sonuç ilişkisine yol açtığı, bazı hususlarda tatmin edici sonuçlara götürmediği; özel problemlere neden olduğu eleştirisi yapılmıştır.

b-Uygun Sebep Teorisi: Nedensellik bağına doğal bir olgu değil, hukuki bir fenomen olarak kabul etmektedir. Neticeyi meydana getirmeye sebebiyet veren hareketlerden yalnızca elverişli olan hareket veya hareketler nedenseldir. Bir hareketin hukuki anlamda nedensellik değeri taşıyabilmesi, o hareketin neticeyi meydana getirmeye uygun ve elverişli olmasına bağlıdır. Bu elverişliliğin tespitindeki ölçüt ne olacaktır. Ülkemizde Ceza Hukukunda etkisini devam ettiren uygun illiyet teorisini esas alan “karma uygunluk teorisi”ne göre; neticenin isnat edilebilirliği bakımından, nedensellik bağı gerekli fakat yeterli değildir. Meydana gelen neticenin faile objektif olarak isnat edilebilmesi gereklidir. Objektif isnadiyet; Hareketin yapıldığı koşullara gidilir ve o anki somut koşullara göre üçüncü kişinin bilgi ve tecrübesine göre gerçekleştirilen hareketin söz konusu neticeyi oluşturmaya elverişli olup olmadığı belirlenir. Subjektif olarak ise failin kişisel bilgisi ve tecrübesi araştırılır. Her iki değerlendirme uyumlu ise hem nedensellik bağı hem de kusurluluk meselesi çözülmüş olacaktır. Objektif değerlendirme ile subjektif tasavvur birbiri ile uyumlu değil ise eğer fail objektif olarak öngörülmemiş bir neticeyi öngörmüşse nedenselliğin varlığı kabul edilecek, objektif olarak öngörülen husus sanık tarafından öngörülmemiş hareket ile netice arasındaki öngörmeme durumunda sanığın kusuru mevcut ise fail neticeden sorumlu kabul edilecek, aksi halde neticenin tahmininde sanığın kusuru yoksa

2.3.7 Neticenin Öngörülebilir Olması

Taksirin unsurlarına dair başlıklar altında incelenmesi gerekli son başlık ise ortaya çıkan hukuka aykırı neticenin fail tarafından öngörülebilmesi durumu olarak karşımıza çıkmaktadır. Aksi takdirde neticenin öngörülememesi halinde dahi taksirden söz edilemeyecektir. Bu cihetle öngörülemeyen netice ortaya çıkması durumunda kazadan söz edilmesi mümkündür.

Failin öngörülebilir neticeyi isteme halinin olmaması gerektiği başka bir ifadeyle, fail tarafından hareketi sonucunda ortaya çıkan öngörülen hukuka aykırı neticenin, gerçekleşmeyeceğini düşünmek veya öngörülebilir neticeyi öngörememe durumunda taksirden söz edilebilmesi mümkündür. Aksi halde diğer bir manevi unsur olan kast hali ortaya çıkacaktır.

TCK'nın 22. maddesinin gerekçesinde, neticeyi öngörmemenin, gerekli dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla ortaya çıkması gerektiği belirtilmiş olup, bu itibarla, taksirli suçlarda, neticenin öngörülebilir olup olmadığının, dikkat ve özen yükümlülüğü ile sıkı ilişki içerisinde olduğunu söylemek mümkündür⁵⁹.

Nitekim TCK'nın 22. maddesinin “öngörülebilirlik” gerekçesinde “...*Taksirli suçlarda fail, kendi yetenekleri, algılama gücü, tecrübeleri, bilgi düzeyi ve içinde bulunduğu koşullar altında, objektif olarak var olan dikkat ve özen yükümlülüğünü öngörebilecek ve yerine getirebilecek durumda olmalıdır.*” şeklindedir. Görüldüğü üzere öngörülebilirliğe ilişkin madde gerekçesi failin kişisel özellikleri ile subjektif değerlendirmenin, gerekli dikkat ve özen yükümlülüğüne ilişkin olarak ise de objektif değerlendirmeye vurgu yaparak karma değerlendirme yapılması gerektiği ortaya konulmuştur. Bu itibarla öngörülebilirliğin ortaya konulması açısından karma nitelikte uygulamanın yapılmasının isabetli olacağını belirtmekte fayda vardır . Olayın oluş şekli ile failin kişisel özelliklerinin birlikte değerlendirilmesi ve fail-fiilin birlikte yorumlanarak öngörülebilirliğin ortaya konulması gerekmektedir.

cezalandırma söz konusu olmayacaktır...” şeklinde teorilerin açıklığa kavuşturulduğu anlaşılmıştır.
Kaynak:UYAP. (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁵⁹ Er/ Topaç/ Kaygusuz, Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Hukuki Cezai ve İdari Sorumluluk, s. 1101.

Bu açıklamalar ışığında öngörülebilir fakat failin gerekli dikkat ve özeni göstermeksizin öngöremediği neticeye sebebiyet vermesi durumunda basit taksir ile sorumluluğu doğmaktadır. Öngörülen neticeyi öngördüğü ve fakat gerek mesleki başarısı, gerekse gündelik yaşantısındaki ustalığını gözeterek kendine güvenir tavırla hareket ederek istemediği neticeye sebebiyet vermesi durumunda ise bilinçli taksir ile sorumluluk hali söz konusu olmaktadır. Kimi zaman ise öngörülme durumunun bulunduğu hallerde, failin kusurundan söz edilmeyip, olayın kaza niteliğinde değerlendirilmesi durumu da söz konusu olmaktadır⁶⁰.

2.4 TAKSİR ÇEŞİTLERİ

2.4.1 Basit Taksir

Taksirde fail, sadece hareketi bilir ve ister, neticeyi istemez. Taksirde failin cezalandırılmasının nedeni toplum kurallarına dikkat etmemesi, özensiz davranması, neticenin gerçekleşebileceğini düşünmemesidir. Ceza hukukunda taksir, neticenin öngörülmemesi veya neticenin öngörüldüğü halde istenmemesi halinde söz konusu olmaktadır⁶¹.

Basit taksir-bilinçli taksir ayrımına ilişkin kriterlerde, uygulamada ve çalışma konusu olan madde içeriği itibarıyla uygulama alanı bulan olaylardan yola çıkarak açıklama yapılmıştır. Çalışma konusunun taksirli suçlarda şahsi cezasızlık ve cezada indirim yapılması gerektirir hal olması sebebiyle esasen taksirin ayrımı olan basit-bilinçli taksir ayrımının önemi, şartların oluşması halinde bilinçli taksir ile eylemin gerçekleşmesi durumunda madde metni gereğince indirim yapılması halinin söz konusu olmasından kaynaklanmaktadır⁶². Basit taksir halinde ise şahsi cezasızlık sebebi olması nedeniyle CMK md. 223/4-b uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına hükmedilmesi gerekmektedir⁶³. Bu cihetle taksirin kendi içerisindeki ayrımının ortaya konulması ceza sorumluluğu açısından önem

⁶⁰ “Yer sofrasında kahvaltı yapılırken 8 aylık olan ölen çocuğun sıcak su dolu çaydanlığı çekmesi ile sıcak suyun üzerine dökülmesi ile yanarak ölmesi şeklinde cereyan eden olaydan ölenin annesi olan sanığın sonucu öngörmemesi ve normal yaşantılarına aykırı olan eylemin de söz konusu olmaması dikkate alındığında kaza niteliğinde olan olayda sanığa kusur verilemeyeceği...” Yargıtay 2.CD’nin 27.9.1999, 11221/11745, şeklindeki karar bakımından, yapılan yorumlamada, Bkz. Durmuş Tezcan/ Mustafa Ruhan Erdem/ Murat Önok, Teori ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 20.Baskı, s.237.

⁶¹ Esra Alan/ Alaaddin Egemenoglu, Ceza Hukuku Temel Kavramlar, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023, s. 195-196.

⁶² TCK md.22/6

⁶³ Şahsi cezasızlık sebebinin varlığı

teşkil etmektedir. Basit taksir halinde şartların oluşması durumunda ceza verilmeme durumunun söz konusu olup bu itibarla taksir ayrımının ortaya konulmasının gerekli olması neticesinde, çalışma konusunda bu ayrıma yer verilmiştir.

Bu kapsamda ise çalışma konusu gereği taksirli suçlarda, özel hükümler kısmında düzenlenen, genellikle taksirle öldürme ile taksirle yaralama olaylarına konu olan iş kazalarında, trafik kazalarında ve aile içerisinde yaşanan tartışma neticesinde gelişen kavgalarda, çalışma konusunun gün yüzüne çıkması sebebiyle taksir ayrımının ortaya konulmasında Yargıtay'ın bakış açısı ile olayların yorumlanması ve ayrımın ortaya konulması hedeflenmiştir

İş kazalarına ilişkin olarak Yargıtay'ın bakış açısını ortaya koyan ve yargı içtihadı olarak yüksek mahkeme uygulamasını yorumlayan İstanbul BAM 19.CD'nin 2019/2357 Esas, 2019/3556 Karar numaralı ilamı incelendiğinde, Yargıtay uygulamasında, manevi unsur anlamında taksirde esas olanın basit taksir hali olduğu, bilinçli taksir halinin ise istisna olarak iş kazasında uygulandığı belirtilmektedir. Nitekim Apaydın'a göre de basit taksir, taksirin en çok karşılaşılan şekli olup, objektif dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak fail tarafından öngörülebilir nitelikteki neticenin öngörülmemesidir⁶⁴. Neticenin öngörülmesi halinde ise olası kast ve bilinçli taksir hali arasında hukuki tartışmalar gerçekleşmekte, bununla beraber söz konusu kararda taksirli suç türlerine göre bilinçli taksir halinin daha sınırlı ve olaylarda da sayıca az uygulandığına vurgu yapmıştır⁶⁵.

⁶⁴ Cengiz Apaydın, Ceza Hukukunda Doğrudan Kast, Olası Kast, Basit Taksir ve Bilinçli Taksir Kavramları, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021, s. 251.

⁶⁵ İstanbul BAM 19.CD'nin 2019/2357 E, 2019/3556 K. sayılı ilamı;

“...Yerel mahkeme sanığın taksire dayalı kusurunu bilinçli taksir olarak kabul etmiştir. Ancak bir kusurluluk şekli olan taksir de aslolan basit taksirdir (bkz.TCK m.22). Neticenin öngörülmesi itibariyle zaman zaman olası kasta da yaklaşan bilinçli taksir, taksirin nitelikli halini oluşturmakta ve haliyle daha dar kapsamlı olmaktadır. Yargıtay 12. Ceza Dairesi uygulamasında iş kazalarında bilinçli taksir kabul edilen durumların, diğer taksirli suç türlerine göre daha sınırlı olduğu ve bilinçli taksir hükümlerinin uygulandığı olayların sayıca daha az olduğu görülmektedir. Daire uygulamasına bakıldığında; örneğin iş kazasının meydana geldiği işyerinde, olaydan önceki dönemlerde de benzer ihmali davranışların sergilenmesi nedeniyle iş kazalarının meydana geldiği durumlarda; idare tarafından yapılan denetimlerde benzer eksiklik kaynaklı uyarıların yapılmış olduğu durumlarda; güvensiz ve tehlikeli bir ortamda işveren tarafından işçinin çalışmaya zorlandığı durumlarda bilinçli taksir hükümlerinin uygulandığı görülmektedir. Bu örneklerde failin dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılığı, öngörülen ancak istenmeyen neticenin gerçekleşmesi itibariyle bilinçli taksir olarak kabul edilmektedir. Somut olayda ise, sanığın dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılığı, istenmeyen ancak öngörülebilir olan neticenin öngörülmemesi sebebiyle basit taksir düzeyindedir...”
Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

Ayrıca iş kazalarına konu olaylarda işçi-işveren ilişkisinde sağlanan çalışma ortamı, işçi açısından iş yerinde çalışma verimliliğini artırıcı önlemlerin alınıp alınmadığı, iş sağlığı ve güvenliği bakımından işverenin gerekli denetimi yapıp yapmadığı hususları kusur atfedilmesi açısından önem arz etmektedir. Çalışma konusunda aile-akraba ilişkileri sebebiyle işçi-işveren konumunda bulunan yakınların iş yerinde zarar görmeleri halinde TCK 22/6 maddesinin tartışılması gerekliliğinin önem arz ettiği gözden kaçırılmamalıdır.

Bir diğer sıklıkla aile-akraba ilişkileri içerisinde karşılaşılan husus ise trafik kazalarına ilişkin olarak seyahat yapılmasından kaynaklanan ve genellikle aile bireylerinin birlikte seyir halinde olmaları sebebiyle çalışma konusunun tartışılmasının ortaya çıktığı gözetilerek, özellikle trafik kazalarında taksir ayrımının açığa çıkması da çalışma konusunda hedef alınmış ve aşağıdaki alt başlıkta örneklerle yer verilmiştir.

2.4.2 Bilinçli Taksir

TCK’da taksirin düzenlendiği 22. maddenin 3. Fıkrasında bilinçli taksirin tanımı yapılmıştır; buna göre bilinçli taksir, “*kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi*” dir. Özgenç’e⁶⁶ göre bilinçli taksire ilişkin olarak; kast kapsamında isteme unsuruna yer verilmiş olmasından kaynaklanan izah güçlüğüne aşmak için ortaya atılmış olan bir kavram şeklinde belirtilmiştir.

Esasen bilinçli taksire yönelik olarak farklı görüşler bulunmaktadır. Apaydın bilinçli taksir kavramının düzenlenmesinin yerinde olduğunu ancak bilinçli taksirin tanımının eksik yapıldığını belirtmiştir. Özellikle bilinçli taksirin, olası kasttan ayrılması için gerekli kriterlerin tanımlanmamasının, manevi unsur açısından önemli olan bu iki kavramın birbiriyle karıştırılmasına ve uygulamada büyük karışıklığa sebebiyet verildiği belirtilmiştir⁶⁷. Dülger’e⁶⁸ göre ise de olası kasta yapılan belirlemelerin esas önemini bilinçli taksir-olası kast arasında sınır çizmesinden sebeple önem kazandığını belirtmektedir. Ayrıca olası kast-bilinçli taksir ayrımının pratik anlamda öneminin ceza aralığı açısından önem teşkil ettiğini belirtmektedir.

Kanaatimizce de pratikte ceza aralığı sebebiyle olası kast-bilinçli taksir ayrımı önem teşkil etmektedir. Örnek olarak birden fazla kişinin taksirle ölümüne sebep olma sonucunda özel

⁶⁶ İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 18. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi 2022, s. 291.

⁶⁷ Apaydın, Ceza Hukukunda Doğrudan Kast, Olası Kast, Basit Taksir ve Bilinçli Taksir Kavramları, s.265.

⁶⁸ Murat Volkan Dülger, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023, s. 506.

içtima gereği ceza aralığının 2 yıl-15 yıl aralığında olduğu ve ardından temel cezada bilinçli taksir sebebiyle arttırım yapılması gereklidir. Suçun manevi unsuruna ilişkin olarak, olası kast ile değerlendirme yapılması durumunda ise mağdur adedince ayrı ayrı ceza tayini söz konusu olmaktadır. Bu bağlamda Yargıtay 12. CD'nin⁶⁹ madendeki iş kazası sebebiyle taksirle öldürme suçundan hüküm kurulmasını bozarak eylemin olası kastla adam öldürme olarak nitelendirildiği görülmüştür. Bahsi geçen kararda 19 kişinin vefat ettiği anlaşılmıştır. Bu durumda esasen olası kast-bilinçli taksir değerlendirmesinin yalnızca bu tespit ile dahi önem teşkil ettiğini belirtmek yanlış olmayacaktır.

2.4.3 Yargıtay-Bam Kararları Işığında Taksir Ayrımının Değerlendirilmesi

2.4.3.1 Genel olarak

Taksirli suçlardan sorumluluğun, fail tarafından dikkat ve özen yükümlülüğüne riayet etmeksizin hareketin gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkan neticeden doğan sorumluluk olarak tanımlanması mümkündür. Bununla beraber konunun izahında anlaşılabilirliğin artması ve çalışma konusu olan madde uygulamasının trafik kazaları ile iş kazalarında özellikle gündeme gelmesi hususları da gözetilerek kanun yolu denetimi yapan Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay uygulamasında taksir ayrımına ilişkin somut örneklerle yer vermeye ihtiyaç duyulmuştur.

⁶⁹ Yargıtay 12.CD'nin E. 2012/ 21104 K. 2013/25712 numaralı ilamında: “...Dosya içeriği ve tüm bilirkişi raporlarındaki belirlemelere göre; bu iş kolunda deneyimli olan sanıkların 2006 yılından beri işletmede metan gazı olduğunu bilmelerine rağmen bunu gözardı ederek, defterlerde bile bu hususa yer vermeyerek önceki denetimlerde defalarca istenmiş olan ocak gaz ölçümünü otomatik olarak yapacak erken uyarı sistemini kurmayarak, yeterli sayıda gaz ölçüm cihazı bulundurmayıp düzenli olarak kullanılmasını sağlamayarak, hatta basit ve ucuz olan vakvak tabir edilen uyarı aletini dahi temin edip kullanılmayarak, işletmede Küldesak (havalandırma bakımından kör ve acil durumda kaçış imkanı bulunmayan) ayak çalıştırılarak, ocak üretim mahalline yeterli temiz hava akımını sağlayacak sistemi kurmayarak, ocak içindeki kirli ve temiz havanın karışmasını ve ısının yükselmesini göz ardı edip; 10-15 cm çapında hava borularıyla havalandırma yapılması dolayısıyla yeterli ve uygun düzeyde havalandırma sağlanamaması nedenleriyle grizu birikmesine neden oldukları, ocakta grizu olduğunu bilmelerine rağmen bunu gizledikleri bu nedenle idarenin denetimini de önledikleri gibi ocak içinde her vardiyada her atım öncesi ve sonrası gaz ölçümü yaptırıp kayıt altına aldırarak, ocak içinde kullanılan tesisat ve ekipmanların antigrizulu olarak tesis ettirmeyip ocak içine işçilerin sigara sokmasını ve içilmesini engellemeyerek, çalışan işçilere işe başlarken ve devamında tamamına iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verdirip belgelettirmeyerek, fiziki şartları kötü, üretim, nakliyat ve havalandırma bakımından emniyet tedbirlerine uyulmayan ocak işleterek meydana gelen sonuca kayıtsız kalıp kabullendikleri, böyle bir olayda öngörülmekle birlikte gerçekleşmeyeceği düşünülen ve istenmeyen bir neticeden bahsedilmeyeceği, defalarca yapılan tespitler ve uyarılara rağmen hatalı, eksik ve tehlikeli çalışma yöntemini sürdüren sanıkların kusurluluk düzeyinin taksir düzeyini aştığı, bu şekildeki çalışma ile grizu patlaması olabileceğini öngörmelerine rağmen, patlamayı gerçek anlamda engelleyici nitelikte bir çalışma yapmadıkları, aksine mevcut tehlikeli durumu gizlemek suretiyle, "olursa olsun" düşüncesi ile hatalı ve hileli faaliyetlerine devam ettikleri; bu nedenle gerçekleşen bu neticeden olası kast hükümleri uyarınca sorumlu tutulmaları gerektiği ve olası kastla adam öldürme suçunun unsurlarının oluştuğu gözetilmeden...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023)

Çalışma konusu itibariyle sık karşılaşılan uyuşmazlıkların trafik kazalarından kaynaklanması sebebiyle, basit-bilinçli taksir ayrımının hangi trafik kurallarına temas ettiğinin ayrımının önemi vurgulanmak amacıyla trafik kazalarındaki taksire sebebiyet veren olayların aşağıdaki bölümde ayrımı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.4.3.2 Trafik kazalarına ilişkin olarak kural ihlallerine dair taksir ayrımında

Yargıtay tek başına sürücünün ehliyetsiz araç kullanma eyleminin ise araç kullanmayı bilmediği iddia edilmeyen olayda basit taksir niteliğinde olduğunu belirtmiştir⁷⁰.

Başka bir trafik kazası sonucunda gerçekleşen olayda ise sollama yasağı düz şerit çizgisinin bulunduğu yolda sollama yapan sanığın eyleminde bilinçli taksir koşullarının oluştuğu belirtilmiştir⁷¹. Bu şekildeki kural ihlallerinde olaydaki araç geçişinin koşullarına bakmak gerekir. Eğer sürücü geçişin kesinlikle yasak olduğu bir noktada veya karşıdan bir araç geldiğini görmesine rağmen sollamaya başlamış ise karşıdan gelen araç ile çarpışabileceğini öngörür yani bilinçli taksirle, duruma göre (neticeye kayıtsız kalma ve neticeyi isteme ihtimaline göre) de olası kastla hareket ettiği kabul edilebilir. Ancak yol işaretlerinden geçişin yasak olmadığı bir noktada geçiş yapmaya çalışan sürücü sollama fiilinin son aşamasında karşı şeritten gelen aracı görmüş ise neticeyi öngördüğünden söz edilemez. Dolayısıyla sürücünün neticeyi öngörmüş olmasına rağmen fiilini gerçekleştirdiğinden veya neticeyi göze almış olduğundan bahsedilemez⁷².

Emsal Yargıtay kararları ışığında örneklerini çoğaltmak gerekirse; sanığın kaza esnasında 100 promilden az alkollü çıkmasının basit taksir olarak kabulü gerektiği⁷³, ilk geçiş hakkı kendisine ait olsa da, hızını azaltması, kavşağı kontrol etmesi ve geçiş için güvenli bir ortam oluştuğunda geçişini yapması gerekirken, yeterince dikkatli davranmayıp, hız

⁷⁰ Yargıtay 12. CD'nin E. 2014/19356, K. 2015/9999 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD'nin E. 2019/13545, K. 2021/7526 sayılı ilamı. Yargıtay 12.CD'nin E. 2021/2343, K. 2021/7221 sayılı ilamı Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁷¹ Yargıtay 12. CD'nin E. 2021/5694, K. 2021/8728 sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁷² Koray Doğan, Serkan Meraklı, Trafik Ceza Hukuku, 3.Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023, s.145.

⁷³ Yargıtay 12.CD'nin E. 2022/599, K. 2023/1143 sayılı ilamı, Yargıtay 12. CD'nin E. 2019/1235, K. 2022/2199 sayılı ilamı, Yargıtay 12. CD'nin E. 2020/3331, K. 2022/1784 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD'nin E.2020/180, K. 2020/2899 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD'nin E. 2019/9312, K. 2021/ 377 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD'nin E. 2019/4787, K. 2020/1218 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD'nin E. 2019/541, K. 2020/1039 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD'nin E. 2019/4696, K. 2020/549 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD'nin E. 2018/3132, K. 2019/11741 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD'nin E. 2018/303, K. 2019/9154 sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

azaltmadan seyir hızıyla kavşağa giren sanığın, eylemlerinin basit taksir düzeyinde kaldığına yönelik⁷⁴, GPS hız göstergesine göre de sanığın meskun mahal hız sınırının iki katından yüksek bir hızla seyir halindeyken direksiyon hakimiyetini kaybettiği olayda kusurun bilinçli taksir düzeyinde kaldığına yönelik⁷⁵, sanığın hızının net olarak tespitinin yapılamadığı durumda şüpheden sanık yararlanır ilkesi uyarınca yorum yapılması gerektiği ve bu suretle kusurun basit taksir düzeyinde kaldığına ilişkin⁷⁶, kararlar bulunmaktadır. Bize göre de yolda seyir esnasında kendine olan güven nedeniyle sürücünün eylemi usta şoför edasıyla gerçekleştirmesinden kaynaklı olarak bilinçli taksir uygulanması uygundur. Bu açıklamalar ile örnekleri çoğaltmak gerekirse; sürücünün makas atmak eylemi neticesinde gerçekleşen kazada⁷⁷, yaya geçidinde karşıdan karşıya geçmekte olan yayaya araç ile vurmak şeklinde gelişen kazada⁷⁸, sollama yasağı olan yerde sollama yapılarak kazaya sebebiyet verilen olayda⁷⁹, sanığın tali yoldan kontrolsüz şekilde ana yola girerek kazanın gerçekleştiği olayda⁸⁰, aracın arkasını kaydırarak drift yapmak suretiyle gerçekleşen kazada⁸¹, sürücünün kırmızı ışıkta geçerek kazaya sebebiyet verdiği olayda⁸² kusurun bilinçli taksir düzeyinde kaldığı kabul edilmiştir. Bununla birlikte bir başka kararda “...sanığın sevk ve idaresindeki otomobil ile kavşak mahallinde dönüşünü

⁷⁴ Yargıtay 12.CD’nin 2020/4674 Esas, 2023/782 Karar sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁷⁵ Yargıtay 12.CD’nin E. 2021/372, K. 2023/557 sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 01/10/2024).

⁷⁶ İstanbul BAM 19.CD’nin E:2016/299, K: 2017/168 sayılı ilamında; “...Sanığın hızıyla ilgili herhangi bir tespit yapılmadığı keza sanığın Dairemizde yapılan yargılama sırasında verdiği beyanda aracında takografin olmadığını belirtmesi karşısında olayın tek görgü tanığı olan ve ölenin kullandığı araçta bulunup yaralanan E.B.’nin 18/03/2016 tarihinde vermiş olduğu ifadesinde karşıdan bir aracın üzerine doğru geldiğini, aracın çok hızlı olduğunu beyan ettiği halde yerel mahkemedeki anlatımında karşıdan gelen aracı gördüğünü çarpma olduğunu, yaralandığını, sanığın kullandığı aracın hakimiyetini kaybettiğinin belli olduğunu ve ayrıntıları tam olarak hatırlayamadığını ifade etmesi dikkate alındığında, sanığın hızıyla ilgili beyanda bulunmadığından, aracın hızının yüksek olduğu ve buna bağlı olarak olayda bilinçli taksirle hareket ettiğine dair somut delil bulunmadığından, şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereğince, eylemin basit taksirle gerçekleştiğinin kabulü kanaatine varılmıştır...” şeklinde karar verilmiştir.

⁷⁷ Yargıtay 12.CD’nin E. 2019/9956, K. 2021/6292 sayılı ilamı., Bkz, makas atma eylemi belirsizliğinden dolayı basit taksir halinde kaldığına ilişkin: Yargıtay 12.CD’nin E. 2019/8055, K. 2020/7510 numaralı ilamında. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁷⁸ Yargıtay 12.CD’nin E. 2018/440, K. 2019/9250 numaralı ilamında. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023)

⁷⁹ Yargıtay 12.CD’nin E. 2019/6227, K. 2020/2387 numaralı sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD’nin E. 2018/1877, K. 2019/10089 numaralı ilamı, Yargıtay 12.CD’nin E. 2018/417, K. 2019/8490 sayılı ilamı, Yargıtay 9.CD’nin E. 2009/2729, K. 2011/827 numaralı ilamı, Yargıtay 9.CD’nin E. 2009/1475, K. 2010/11976 numaralı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁸⁰ Yargıtay 12.CD’nin E. 2016/1580, K. 2017/8580 sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁸¹ Yargıtay 12.CD’nin E. 2019/4640, K. 2020/787 sayılı ilamı, İstanbul BAM 19.CD’nin E. 2020/2872, K. 2021/98 sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁸² Yargıtay 12.CD’nin E. 2017/9409, K. 2019/5824 sayılı ilam, Yargıtay 12.CD’nin E. 2018/44, K. 2019/7817 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD’nin E. 2017/7382, K. 2019/2647 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD’nin E. 2011/19293, K. 2012/19257 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD’nin E. 2011/18362, K. 2012/ 5861 sayılı ilamı, Yargıtay 12.CD’nin E. 2011/4532, K. 2011/7597 sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

yapmadan önce düz seyir halinde olan araçları dikkate alıp gerekli ve yeterli kontrollerini yaparak tedbirli bir şekilde dönüşünü gerçekleştirerek yoluna devam etmesi gerekirken bu hususlara riayet etmemesi ile ilk geçiş hakkını ölenin idaresindeki araca vermemesi sebebiyle asli kusurlu olduğu belirtildiği, anlaşılmakla yapılan incelemede; sanığın kazaya sebebiyet verdiği kural ihlallerinin basit taksir düzeyinde olduğu, Dairemizin yerleşik içtihatlarına göre sanığın bilinçli taksirle hareket ettiğinin kabul edilemeyeceği⁸³...”, şeklinde karar verilmiştir.

Trafik kazası sonucunda oy çokluğu ile basit taksir halinin oluştuğunun kabulüne ilişkin verilen Yargıtay 12.CD’nin bir başka kararını incelemek gerekirse; “Olay günü saat 17:50 sıralarında sürücü B.Y.’nin idaresindeki otomobili ile yerleşim yerinde, kavşak mahallinde, 8,90 metre genişliğinde, refüjle bölünmüş, tek yönlü, eğimsiz, düz, ıslak, asfalt kaplama yolda gündüz vakti yağmurlu havada seyri sırasında, dönüş yapmak üzere solundaki kavşak adasına doğru yöneldiği sırada sol arkasından aynı yöne seyreden sanık A.B.’nin idaresindeki kamyonun, aracının sol yan kısmına çarpması sonucu B.Y.’nin vefatı ile neticelenen kazanın meydana geldiği, sanığın tali kusurlu olduğu yönündeki mahkeme kabulü ve mahkumiyetine ilişkin uygulaması yerinde görülmekle yapılan incelemede;...ONANMASINA...” şeklinde oy çokluğu ile karar verildiği görülmektedir⁸⁴. Bu kararda yerel mahkeme tarafından gerçekleşen eylemin basit taksir düzeyinde kaldığı sonucuna varılmış olmakla oy çokluğu ile onanan kararda, muhalefet şerhi olarak⁸⁵ sanığın

⁸³ Yargıtay 12.CD’nin E. 2020/10490, K. 2022/8255 sayılı ilamı. Kaynak: UYAP. (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁸⁴ Yargıtay 12.CD’nin E. 2021/56, K. 2021/ 7110 sayılı ilamı. Kaynak UYAP. (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁸⁵ Yargıtay 12.CD’nin 2021/56 Esas, 2021/ 7110 Karar sayılı ilamı. Kaynak UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023-Muhalefet Şerhi)

“Tartışma; İl Ulaşım Koordinasyon Merkezi tarafından kamyon girişinin 07.00–24.00 saatleri arasında yasaklandığı, yolun girişine buna ilişkin trafik levhalarının bulunduğu buna rağmen yola saat 17.50 sıralarında giren sanığın eyleminin bilinçli taksir halini oluşturup oluşturmadığı noktasında toplanmaktadır. Tır ve kamyon gibi ağır vasıta araçların trafiği engellemeden yollarına devam edebilmesi için 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunundan doğan yetkiyle İl Ulaşım Koordinasyon Merkezleri tarafından düzenlemeler yapılmaktadır. Hususi araçlardan çok daha büyük bir alan kaplayan ve daha yavaş olan ağır vasıta araçlar için bazı yol yasakları bulunmaktadır. Trafik sıkışıklığını önlemek adına Ulaşım Koordinasyon Merkezi tarafından kararlaştırılan ve ilan edilen tır ve kamyon gibi ağır tonajlı araçların belli saatlerde belli yollarda trafiğe çıkışları yasaklanabilmektedir. Bundan maksat trafik sorununun tekrarlayan bir problem olmaktan çıkması ve özellikle iş saatlerine denk gelen yasaklanmış sürelerde diğer vatandaşların daha hızlı biçimde varmak istedikleri yere gitmelerinin sağlanmasıdır. Kamyon ve tırların yol yasağı saatlerine uyması büyük bir önem arz etmektedir. Aksi taktirde Karayolları Trafik Kanununun 49/3. maddesine göre hem aracı kullanana hem de araç malikine cezai işlem uygulanmaktadır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunun 157. maddesi de asli kusurları sayarken a/2 bendinde Taşıt Giremez trafik işareti bulunan karayoluna veya bölünmüş karayolunda karşı yönden gelen trafiğin kullanıldığı şerit, rampa ve bağlantı yollarına girmeyi asli kusur olarak belirlemiştir.

kullanımında olan kamyon tipi aracın olay yerine, kazanın meydana geliş saatinde girişinin yasak olmasına rağmen sanık tarafından girildiği, bu yasağa ilişkin olarak tabelanın bulunmasına rağmen seyir haline devam ettiği bu suretle sanığın kazanın meydana gelebileceğini öngördüğü ancak neticeyi istemediği, tecrübesine güvenerek hareket etmesi sebebiyle sanığın bilinçli taksir ile hareket ettiği belirtilmiştir.

Kanaatimize göre sanığın kamyon tipi aracı kullanması ve şoförlüğünün usta olarak nitelendirilebileceği, bu kapsamda olayda failin araç kullanmada tecrübesinin sabit oluşu bu hususa güvenerek yasak olan saatte meskun mahalde seyirde olması sebebiyle neticeyi öngörebildiğinin kabulü gerektiği tespiti sonucunda eylemin sanık tarafından bilinçli taksir ile gerçekleştirmesi sebebiyle muhalif olan görüşe katılmaktayız.

Basit-bilinçli taksir ayrımının ortaya konulması açısından örneklere devam ettiğimizde, *“...Direksiyon başında uyuklayan, yorgun olduğu ve yedek şoför olduğu halde araç kullanmaya devam eden, bu hususta herhangi bir kaza neticesinin meydana gelebileceğini öngörmesine rağmen, şoförlük bilgi ve deneyimine, içinde bulunduğu koşullara, önceki tecrübelerinin olumsuz neticelenmemesine olan güveni sebebiyle, ölüm veya yaralanma ile neticelenebilecek herhangi bir kazanın meydana gelmeyeceğine ya da meydana gelse dahi bu türden bir kazayı önleyebileceğine güvenerek hareketine devam etmek suretiyle, sanık hakkında, 5237 sayılı TCK'nın 22/3 maddesi uyarınca bilinçli taksir koşullarının oluşması nedeni ile artırım yapılması gerektiği gözetilmeden, basit taksirden hüküm kurulmak*

Olayımızda ölen, kullandığı araçla sokağın başında açıkça ve herkesin göreceği biçimde asılmış olan 07.00–24.00 saatleri arasında kamyon giremez levhası bulunan yola herhangi bir kamyonun girmeyeceğini öngörerek çıkmıştır. Sanık ise belli saatlerde kamyon giremez levhası bulunan yola girmiş ve karşısına bir araç çıkacağını öngörmesine rağmen kuralları ihlal ederek istemediği sonucun meydana gelmesine yol açmıştır.

Taksir ve bilinçli taksir arasındaki ilişkiyi kısaca özetlemek gerekirse; öngörülen muhtemel neticenin meydana gelmesinin istenmemesine rağmen objektif özen yükümlülüğüne aykırı hareket edilmek suretiyle sonucun meydana gelmesinin engellenemediği ahvalde bilinçli taksir, öngörülebilen neticenin objektif özen yükümlülüğüne aykırı hareket edilmiş olması sebebiyle öngörülmediği hallerde ise basit taksir söz konusu olacaktır.

Sanık, saat 07.00–24.00 saatleri arasında kamyon girişinin yasak olduğunu bildiği yola giriş yaparak burada bir kazaya yol açacağını öngörebilmekte ancak şansına ve yeteneklerine güvenerek kazanın meydana gelmeyeceğine inanmakta, kaza neticesinde oluşacak sonuçları da istememektedir. Doktrinde ve Yargıtay uygulamalarında kabul gören tanımlama ve olayın meydana geliş şekli birlikte değerlendirildiğinde sanığın eyleminin tipik bir bilinçli taksir halini tarif ettiği anlaşılmaktadır.” Şeklinde muhalefet şerhi belirtilmiştir.

Netice olarak; meydana gelen olayda bilinçli taksir halinin bulunduğu kabulü ile sanığa verilen cezanın TCK'nın 22/3. maddesi gereğince artırılması gerekir iken olayda bilinçli taksir halinin bulunmadığı yönünde ki ilk derece mahkemesi kararının onanmasını isteyen sayın çoğunluğun görüşüne iştirak etmiyoruz.

suretiyle eksik ceza tayinine hükmedilmesi...”⁸⁶ şeklinde karar verilmiştir. Eylemin oluş şekli itibariyle basit taksir düzeyinde kaldığına ilişkin olarak ise “...Sanık sürücü A.Ş. idaresindeki kamyon ile kontrolsüzce sola manevra yaptığı, karşı yönden gelen trafiği kontrol altında tutmadığı, karşı istikametten gelen araca ilk geçiş hakkını tanıyıp, kontrollü bir biçimde dönüşünü gerçekleştirmesi gerekirken, söz konusu hususlara riayet etmemesi sonucu gelen aracın istikamet şeridini kapatacak şekilde sola dönüş yapması neticesinde kazaya sebebiyet verdiği, ancak anılan ihmalkar davranışların basit taksir düzeyinde kaldığı gözetilmeyerek, sanık hakkında bilinçli taksir hükümlerinin uygulanması suretiyle fazla ceza tayini yapılması...”⁸⁷ şeklindeki karar ile olayda basit taksirin varlığına karar verilmiştir.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi’nin 19. CD’nin Esas:2017/13, Karar: 2017/697 numaralı ilamında: “...Maktuldeki yaralanma kafasına çizme ile vurmaktan ibaret olup, kafadan herhangi bir kırığa veya sair hasara neden olmadığına belirlenmesine göre yaralanmanın TCK 86/2 maddesi kapsamında kaldığı, bu itibarla olayda TCK 87/4 maddesinin uygulama yeri bulunmadığı, ancak sanığın maktule çizme ile vurup onu TCK 86/2 maddesi kapsamında yaraladığı ve bu yaralamanın stresi tetikleyip tansiyon hastası olan maktulün beyin kanaması sonucu vefat etmesi, sanığın babası olan maktulde ki tansiyon hastalığını bildiği ve eylemini de tansiyon hastası olduğunu bilerek gerçekleştirmesi kastında suçun bilinçli taksirle dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu ölüme neden olarak kabul edilmesi gerektiği anlaşılmakla sanık vekilinin istinaf talebinin bu nedenlerle kabulü ile sanığın TCK 85/1, 22/3, 22/6 maddeleri gereğince cezalandırılması gerektiği sonuç ve kanaatine varılıp aşağıdaki hüküm kurulmuştur...” şeklindeki kararında sanığın, maktul babası ile aralarında çıkan tartışma sonucunda babasına doğru çizme atması sonucu babasının yaralanması neticesinde hastaneye kaldırılarak ölmesi şeklinde gerçekleşen olayda;⁸⁸ bilinçli taksir olduğuna karar vermiştir. Sanık, maktul babasının strese bağlı tansiyon hastası olduğunu bildiği ve çizme ile babasının kafasına vurmak suretiyle davranışını gerçekleştirmesi ile beraber maktulün hastaneye kaldırılarak vefat etmesi ile neticenin ölümle sonuçlandığı, sanığın hasta olduğunu bildiği babasına çizme ile

⁸⁶ Yargıtay 12. CD’nin E. 2020/4182, K. 2022/3329 numaralı ilamında, Kaynak UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁸⁷ Yargıtay 12.CD’nin E. 2020/4099, K. 2022/3824 numaralı ilamında, Kaynak UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁸⁸ İstanbul BAM 19.CD’nin: E:2017/13, K: 2017/697 numaralı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023.)

kafasına vurma eyleminde ölüm neticesini istemediği ve fakat ölüm neticesini öngördüğü anlaşılmıştır. Böylelikle eylemde bilinçli taksir hükümlerinin uygulandığı ve kararın taksir ayırımına ilişkin olan nitelendirmesinde neticenin istenmesi hususu bulunmadığı bu suretle bilinçli taksir şartlarının somut olayda gerçekleştiği bizce de isabetlidir. Söz konusu kararda ayrıca çalışma konusu olan taksirli suçlarda şahsi cezasızlık sebebine ilişkin de değerlendirme yapılmıştır. Kararda sanığın babasının vefat etmesi sebebiyle sanığın olay açısından TCK md.22/6 kapsamında değerlendirmeye tabi tutularak indirim hali tatbik edilmiştir. TCK md.22/6 açısından yapılan değerlendirme yönüyle karara iştirak etmemekteyiz. Karardaki karşı görüşe yönelik olarak çalışmanın ikinci bölümünde detaylı açıklama yapılacaktır.

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas:2015/15517 Karar: 2016/13496 numaralı ilamında: *“...28.09.2013 günü, saat 20.00 sıralarında kazadan 2,5 saat sonra alınan Dr. raporuna göre 118 promil alkollü olduğu tespit edilen sanık sürücü Ş.Ş.E.'nin yönetimindeki otomobil ile yerleşim yeri dışında, 9.5 metre genişliğinde, iki yönlü, virajlı, kuru, asfalt kaplama yolda Sındırgı ilçesi istikametinden Işıklar köyü istikametine doğru seyretmekte iken, olay mahalline geldiğinde, direksiyon hakimiyetini kaybedip soldan yol dışı kalarak aracını devirmesi sonucunda, otomobilde bulunan eşi N.E. ile oğlu H.Ş.E.'nin vefatı, oğlu T.E. ile P.Ş. ve torunu E.D.'nin yaralanması ile sonuçlanan olayda, sanığın alkollü araç kullanması sebebiyle eyleminde bilinçli taksir koşullarının oluştuğu, bilinçli taksir koşulları hariç sanığın taksirli eylemi neticesinde, kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olması halinde ceza verilemeyeceği, bilinçli taksir halinde ise, sanığa verilecek cezanın yarıdan altıda bire kadar indirilebileceği TCK'nın 22/6. maddesinde belirtilmesine rağmen, eşinin ve oğlunun ölümüne, araçta bulunan diğer kişilerin de yaralanmasına bilinçli taksirli eylemi ile neden olan sanık hakkında, TCK'nın 22/6. maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi... BOZULMASINA...”⁸⁹ şeklinde karar verilmiştir.*

Söz konusu Yargıtay bozma ilamına konu olan olayda sanığın 118 promil alkollü araç kullandığı ve sürüş yeteneğinde gerekli özeni göstermediği, nitekim Yargıtay uygulamasına göre alkollü şekilde araç kullanmanın bilinçli taksir olarak değerlendirildiği

⁸⁹ Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2015/15517 K. 2016/13496 numaralı ilamı. Kaynak: UYAP.(Erişim Tarihi: 30/11/2023).

anlaşılmıştır⁹⁰. Kanaatimizce de alkollü araç kullanımda kişinin kendisinin sürüş yeteneğinin etkilendiğini bilebilecek durumda olması ve bu durumun tıbbi veriler ile alkollü araç kullanımının sürüş yeteneğinin etkilenmesinin ortaya konulmasına rağmen sanığın araç kullanımının kendine duyulan güven sebebiyle gerçekleştirdiği başka bir ifadeyle nasıl olsa bir şey olmaz şeklinde hareket ederek sürücü koltuğuna oturması sebebiyle bilinçli taksir uygulamasının isabetli olduğu kanaatindeyiz.

Hal böyle olmakla birlikte bazı durumlarda birden fazla trafik kuralının birlikte ihlal edilmesi durumunda ve failin kayıtsız kalarak eylemine devam ettiği durumlarda olası kastın varlığına ilişkin kararlarda mevcuttur. Örnek olayda uyuşturucu madde etkisinde bulunan sanığın yolcu minibüsü kullandığı esnada kavşakta kendisine yanan sarı ışıktaki geçiş yaptığı, ardından ise tekrardan ışığa denk geldiğinde kırmızı ışıktaki geçiş yaptığı, bu esnada sanığın hızının 100 kilometrenin üzerinde olduğu ve minibüste yolcu olarak bulunan kişinin, sürücü olan sanığı kavşakta motorun olması sebebiyle uyardığı, sanığın uyarılmasına rağmen hız kesmeksizin yoluna ışık ihlalleri yaparak devam ettiği ve devamından motor sürücüsüne çarparak motor sürücüsünün ölümüne sebebiyet verdiği olayda Yargıtay tarafından olası kastın varlığı kabul edilmiştir⁹¹. Söz konusu olası kastın varlığına dair trafik kazaları açısından, Yargıtay değerlendirmesinde birden fazla trafik kural ihlalinin oluşmasının gerektiği ve neticenin kabullenip kabullenmediği hususu nazara alınmak suretiyle manevi unsur değerlendirmesi yapıldığı anlaşılmaktadır. Başka bir

⁹⁰Yargıtay 12.CD'nin E. 2017/10420, K. 2019/7923 sayılı ilamı, "...Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu raporlarında; istikrarlı bir şekilde vurgulandığı üzere; alkollü bir şekilde trafikte seyreden bir sürücünün alkol konsantrasyonu hangi seviyede olursa olsun bireysel farklılıklar göstermekle birlikte trafik güvenliği açısından değişen derecelerde risk oluşturabileceği, ancak bu durumun tehlike arz edecek düzeyde olup olmadığı, dolayısıyla sürücünün tesiri altında bulunduğu alkol seviyesinde araç kullanması halinde, güvenli sürüş yeteneğini kaybedip etmediği, bireyin o andaki sürüş ehliyetini belirleyebilecek dikkat, algı, denge, refleks, psikomotor ve nöromotor koordinasyon gibi nörolojik, nistagmus, akomadasyon, görme gibi oftalmolojik ve genel durumunun tespitine yönelik detaylı dahili muayenesine yönelik tıbbi verilerin değerlendirilmesi ile mümkün olabileceği, ancak böyle bir tespit yapılmamış olsa bile bireysel farklılıkları da elimine edebilecek şekilde 100 promilden yüksek olarak saptanan alkol düzeyinin, güvenli sürüş yeteneğini kaybettireceğinin, bilimsel olarak kabulü gerektiği anlaşılmakla, alkollü araç kullanan sürücü gözlem tutanağı ile de sanığın bu hali ile trafiği tehlikeye sokabileceği belirtilmiştir..." şeklinde olduğu anlaşılmıştır. Bu sebeple ölçümün 100 promilin üzerinde kalibrasyon cihazı tarafından ortaya konulduğu ve güvenli sürüş yeteneğine hanel gelmesine rağmen sanık tarafından alkollü şekilde araç kullanarak öngörülen kazaya sebebiyet vererek bilinçli taksir derecesinde kusuru bulunduğu anlaşılmıştır. Burada belirtilmesi gereken önemli nokta ise ATK tarafından 0.50 ve 100 promil arasındaki sonuçlarda sürüş yeteneğinin kişi nezdinde ortaya konulması gerekliliği olduğu kanaatimizce sürüş yeteneğinin 0.50-100 promilde etkisinin saptanması durumunda bilinçli taksir halinin varlığının kabulü gerekmektedir.

⁹¹ Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2020/838, K. 2020/2778 numaralı ilamı, aynı dairenin olası kast değerlendirmesine ilişkin bkz. E. 2019/ 1370, K. 2020/1528 numaralı ilamı (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

ifadeyle yalnızca yüksek promil alkol ve uyuşturucu madde etkisinde araç kullanmanın olası kast değerlendirmesi açısından yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

Özetle; fail, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak, umursamazlık gösterip, öngördüğü zararlı ve tehlikeli neticenin gerçekleşmeyeceğine güven duymak suretiyle hareketi yapmaktan sakınmamışsa yani fail, tehlike oluşturacak hareketi yaparken “*olursa olsun*” demişse “*olası kasttan*”, “*bir şey olmaz*” demişse “*bilinçli taksirden*” sorumlu olur⁹².

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas:2015/7766 Karar: 2016/3185 numaralı ilamında: “*Olay tarihinde sanığın, yönetimindeki otomobili ile gündüz vakti, saat 09:10 sıralarında, meskun mahal dışında, 7.50 metre genişliğindeki asfalt kaplama üzerinde, sollama yasağını gösterir düz çizginin ve işaret levhasının bulunduğu iki yönlü yolda seyri sırasında, önünde kendisi ile aynı istikamette seyir halinde bulunan araçları solladığı sırada, karşı yönden gelmekte olan mağdurların içinde bulunduğu araca çarpması sonucu, sanığın aracında bulunan kızının ölümüne neden olduğu olayda; sanığın eyleminde bilinçli taksir koşullarının oluştuğu, bilinçli taksir koşulları hariç sanığın taksirli eylemi neticesinde, kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olması halinde ceza verilemeyeceği, bilinçli taksir halinde ise, sanığa verilecek cezanın yarıdan altıda bire kadar indirilebileceği TCK’nın 22/6. maddesinde belirtilmesine rağmen, kızının ölümüne bilinçli taksirli eylemi ile neden olan sanık hakkında, TCK’nın 22/6. maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi...BOZULMASINA...*”⁹³ şeklinde karar verilmiştir.

Somut olay açısından sanığın kızı ile birlikte aynı araçta seyir halinde olduğu esnada sollama yasağının bulunduğu bununla beraber geliş-gidiş yönlü olan yol üzerinde sollama yaptığı ve karşıdan gelen araç ile sanığın seyir halinde bulunduğu araçta kızının yaralandığı olayda sanığın, yasak olan yerde sollama yapması ile beraber kazayı öngörebildiği ve kendine güvenerek karşı taraftan araç gelmeksizin tekrardan kendi güzergahına ait şeride geçebileceği düşüncesiyle hareket ederek sürüş yeteneğine güvenmek suretiyle araç ile seyrine devam ettiği, böylelikle sanığın bilinçli taksir ile

⁹² Erhan Günay, Trafik Kazalarında Kusur, 8. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021, s. 616.

⁹³ Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas:2015/7766 Karar: 2016/3185 numaralı ilamında. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

hareket ettiği ve bu itibarla değerlendirmenin manevi unsur yönünden isabetli olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca kararda bilinçli taksir halinde TCK md.22/6 anlamında kanun koyucunun cezada indirim yapılmasını gerektiren halini düzenlediği, fakat ilk derece mahkemesi tarafından şahsi cezasızlık sebebi olarak ceza verilmesine yer olmadığına hükmedilmesinin bozmaya konu edildiği anlaşılmıştır.

Yukarıda verilen hız sınırının aşılması ve ışıklarda geçiş halinde bilinçli taksir kabul eden yargı kararlarının genel kabul olduğu, bu düzenlemeler dışında istisnai şekilde bir yargı kararına konu olan, motorda sürücü ve yolcunun bulunduğu esnada seyir halinde kendilerine yeşil ışık yanması halinde geçmesi ve bu esnada geçiş üstünlüğü bulunan polis aracının motosiklete çarparak üzerinde bulunan yolcunun ölmesi olayında; genel kuralın ışık ihlali sorumluluğun bilinçli taksir düzeyinde olduğu, fakat geçiş üstünlüğüne sahip polis aracının ışık ihlali durumunda söz konusu olayda basit taksirin şartlarının oluştuğu tespit edilmiştir⁹⁴.

Verilen emsal kararlar ışığında örnekleri çoğaltmak gerekirse; Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas:2015/16486, Karar: 2017/1093 numaralı ilamında özetle: sanığın idaresindeki araç ile acil hastalığı nükseden babasını hastaneye yetiştirmek amacıyla dörtlülere yakmak suretiyle kendisine yönelik yanan kırmızı ışıktan geçtiği, yayaların ise kendisine yeşil ışık yanması ile beraber karşıdan karşıya geçmeleri ile oluşan trafik kazası sonucunda araç içerisinde bulunan üvey baba ve sokaktaki yayanın yaralanmasına ilişkin kararda basit taksir-bilinçli taksir ayrımının tartışıldığı anlaşılmıştır⁹⁵. Karar içeriğinde öncelikli olarak suçun manevi unsuru olan kastın kural olduğu taksirin ise istisnai hüküm olduğu belirtilmiştir. Bununla beraber taksirin kelime anlamı yanında basit-bilinçli taksirin ayrımının getiriliş amacı, iş kazaları ve trafik kazaları yönünden caydırıcılığın sağlanması gayesi ile getirilen ayırım olarak belirtilmiştir. Nitekim çalışma konumuz itibarıyla de iş

⁹⁴ İstanbul BAM 19.CD'nin E.2021/2742 K.2022/249 numaralı ilamında. Kaynak;UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁹⁵ “Sanığın idaresindeki araç ile saat 23.00 sıralarında, kronik yüksek tansiyon, nefes darlığı ve diyabet hastası olan 58 yaşındaki üvey babasını hastaneye götürmek üzere, aracın dörtlülerini yakarak ve korna çalmak sureti ile ışıklı kavşakta, kırmızı ışıktan geçtiği sırada, kendisine yeşil ışık yanması nedeni ile yola giren yayaya çarptığı, şikayetçi olan yayanın kemik kırığı oluşacak şekilde yaralandığı, araç içindeki hasta olan üvey babanın ise kaldırıldığı hastanede genel beden travmasına bağlı, kaburga ve sternum kırıkları ile birlikte iç organ yaralanmasından gelişen iç kanama nedeni ile 13 gün sonra öldüğü sanığın kusurlu hareketi ile neden olduğu olayda;” şeklinde karar verilmiştir.

kazası ve trafik kazalarında şahsi cezasızlık sebebiyle olayların ortaya çıkışı gözetildiği, belirtilen kararda tartışılan basit-bilinçli taksir ayrımı önem arz etmektedir

Açıklaması yapılan kararda oy çokluğu ile söz konusu olayın manevi unsur anlamında basit taksir niteliğinde olduğu, muhalif daire üyesi tarafından ise olayın bilinçli taksir niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Bu karar ile beraber farklı görüşün ortaya çıkma nedeninin ise trafikte sürücüye kırmızı ışık yanması halinde araç ile geçişin bilinçli taksir anlamında değerlendirilmesine rağmen bu karar ile istikrar kazanan daire uygulamasına istisnai şekilde bozma kararının çıktığı anlaşılmıştır. Oy çokluğu ile sanığın basit taksiri olduğuna ilişkin yapılan değerlendirmede, failin aracın dörtlüsünü yakmak ve sürekli kornaya basmak şeklindeki eylemi itibariyle kendince önlemler aldığından bahsedildiği ve fakat buna rağmen özensizliğinin bulunduğu, bununla beraber failin babasının rahatsız olması sonucunda araç ile kurallara uymaksızın seyir halinde oluşunun da gözetilmesi gerektiği, bu itibarla neticeyi öngörmediği belirtilerek failin kusurunun basit taksir düzeyinde kaldığı belirtilmiştir.

Muhalif görüş olarak ise kararda bilinçli taksir anlamında kusurun oluştuğunu belirtmiştir. Buna ilişkin olarak gerekçesinde, öngörebilme kavramının üzerinde durduğu, bilinçli taksirin istenmeyen neticenin öngörülmesi durumunda oluştuğu, basit taksir halinde ise istenmeyen neticenin öngörülemediğini ifade etmiştir. Kırmızı ışıktaki sürücünün ışıktan geçtiği hallerde, yaya olan kişiye yeşil ışık yanması gerektiği ve bu sebeple yola yayanın çıkabileceğinin öngörülmesi sebebiyle bilinçli taksirin oluştuğunu dile getirmiştir. Öngörebilme kavramının her somut olayda değişebileceğini de ayrıca belirtmiştir. Bununla beraber muhalif görüş olayda; sanığın öngörülebilir neticeyi istemediğini ve hasta olan üvey babasını ön koltuk yerine arka koltuğa oturtması gerektiğini, bununla beraber sanığın ehliyetinin de olmaması hususların birlikte değerlendirdiğinde olayın sanık tarafından bilinçli taksir haliyle gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Yargılama konusu olay sebebiyle failin seyir halinde hızlı oluşu, kendisine kırmızı ışık yanmasına rağmen araç sürmeye devam ettiği hususu, sürücünün ehliyetinin de bulunmayışı birlikte değerlendirildiğinde, sanığın neticeyi öngördüğünün kabulü gerektiği, başka bir ifadeyle belirtilen önlemlerin alınmaksızın sürücünün seyir haline devam etmesi durumunda kazanın gerçekleşme ihtimalinin öngörülebileceği, bu sebeple eylemin failin bilinçli taksiri ile hareketi sonucunda meydana geldiği, gerekçesiyle muhalif görüşe katılmaktayız. Karar içeriğinde

esasen neticenin öngörülebilirliğinin açıklığa kavuşması gerekmekte, bu kapsamda ise somut olayın özellikleri esas alındığında failin kişilik özellikleri, tecrübesi, eğitim düzeyi, kültürü gibi hususları göz önünde tutularak neticenin gerçekleşebileceğini öngörüp öngöremeyeceği araştırılacaktır⁹⁶. Söz konusu emsal Yargıtay kararları ışığında basit taksir-bilinçli taksir ayrımının önemi ortaya konulmuştur.

Görüldüğü üzere her olay nezdinde basit taksir-bilinçli taksir halinin özel olarak değerlendirilmesi ve öngörebilme unsurunun faile özgülenererek her somut olayda yorumlanması gerekmektedir. Yukarıda belirtilen kararda sürücünün ehliyetinin olmaması sebebinin yanında araç ile seyir hızı, ışıktaki geçmesi, hasta olan babasını ön koltukta oturtması etkenlerinin birlikte değerlendirilmesi ile bilinçli taksir halinin kanaatimizce oluştuğu belirtilmiştir.

Bu kapsamda örneklerden yola çıkılarak, özellikle trafik kazalarında failin araç kullanımına ilişkin olarak gerekli kurallara riayet edilmemesinin toplum yansıması olarak, genellikle “*kaç yıllık usta şoförüm, nasıl olsa bir şey olmaz*” şeklindeki düşünceyle hareket edildiği ve araç kullanmada aksiyon yaşama gayesi ile hareket edebilme isteği gözetildiğinde bilinçli taksire ilişkin kararlara iştirak etmekteyiz.

2.4.4.3 İş kazalarına ilişkin olarak kural ihlallerine dair taksir ayrımında

İş kazası şeklinde gelişen olaylarla uygulamada sıklıkla karşılaşıldığı ve taksirli suçlar açısından örneklendirmenin mümkün olduğu söylenmelidir. Bu kapsamda taksir ayrımını iş kazaları açısından ortaya koyan kararlara yer verilmesi ihtiyacı duyulmuştur. Yargıtay kararında, “...*Mutfağında LPG kullanılmak üzere montaj edilen dökme gaz tesisatında, iki adet regülatör bulunması gerektiği halde sistemde ikinci kademe regülatör bulunmadan sistemin kullanılmasına devam edilen, bu durumun sonucu olarak gaz yakan cihazlara doğru 1200 ila 1300 mbar’lık bir basınçla gaz beslemesi yapılan, yüksek basınçlı sahra ocağı olup kapalı mekanlarda kullanılmaya uygun olmayan ocağın mutfakta kullanıldığı, LPG tesisatlarında kullanılan malzemelerin tamamının standartlara uygun olması gerektiği halde tesisat ile ocak arasında kullanılan hortumun standart dışı SEL JAVA marka hortum olan ve anılan hortumunun sökülüp takıldığı yapılan tespitlerden anlaşılan, 27.02.2007 tarihli kontrol raporunda havalandırma menfezinin bulunduğu*

⁹⁶ İzzet Özgenç/ İlhan Üzülmez, Ceza Genel Hukuku, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022, s. 62-63.

belirtilmesine rağmen, 01.07.2008 tarihli kontrol raporunda havalandırma menfezinin olmadığı tespit edilen öğrencilere yatılı olarak hizmet sunan yurt olarak faaliyet gösteren binada, uzun süredir öğrencilerin hayatlarını hiçe sayacak şekilde tehlikeli madde statüsünde yer alan LPG kullanımının standartlara aykırı bir şekilde, özensiz kullanımına devam edilmesinde, hatalı kullanımların düzeltilmesinde ısrarcı olunmadan sistemin çalışmasına izin verilmesinde, öngörmekle birlikte gerçekleşmeyeceği düşünülen ve istenmeyen bir neticeden bahsedilmekte olup, bu şekildeki kanun, yönetmelik ve işin olurlarına aykırı LPG kullanımının yüksek risk oluşturduğunun bilinmesine ve bu durumun geri dönüşmez sonuçlara yol açabileceğini öngörebilmelerine rağmen sonucun gerçekleşmeyeceği düşüncesi ile hareket ederek yüksek risk içeren LPG kullanımına ve sistemin çalışmasına uzun süre devam edildiği olayda, bilinçli taksir koşullarının gerçekleştiğinin kabulü ile sanıkların bu kabule göre hukuki durumlarının yeniden değerlendirilmesinde zorunluluk bulunduğu...” ifade edilmiş ve bu kapsamda verilen yerel mahkeme hükmü bilinçli taksir olarak değerlendirilmesi gerekliliği sebebiyle bozmaya konu edilmiştir. Ayrıca başka bir kararda olay sebebiyle yapılan müdahale sonucunda; “...Sanıkların polis memuru olarak görev yaptıkları, mesleği gereği sahip oldukları bilgi, tecrübe ve eğitimleri dikkate alındığında, kullandıkları iddia edilen gaz tabancası ile kalabalığa müdahale esnasında müdahalenin yapıldığı yerde bulunan ve olayı izlemek amacıyla evinin balkonuna çıkan katılanın yaralanmasını istemeseler de öngörebilecek durumda olduklarından sanıkların eylemlerinin TCK’nın 89/1 ve 22/3 madde ve fıkrasında düzenlenen bilinçli taksir yaralama suçunu oluşturduğu anlaşılmakla...” şeklinde karar verilmiştir⁹⁷. Bu sebeple sanığın ifa ettiği görevin gereklerini ve müdahale sonucunda oluşan durumu öngörmesi gerektiği buna rağmen neticenin gerçekleşmesi halinde bilinçli taksir ile sanıkların sorumlu olacağı belirtilmiştir.

İş kazalarında bilinçli taksire ilişkin örnek uygulama olarak; güvensiz ve tehlikeli bir ortamda işçisini çalışmaya zorlayan işveren hakkında bilinçli taksir hükümlerinin değerlendirilmesinde zorunluluk bulunacağına ilişkin Yargıtay kararları mevcuttur⁹⁸.

⁹⁷ Yargıtay 12.CD’nin E. 2022/5256, K. 2022/7948 numaralı ilamın. Kaynak UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

⁹⁸ Yargıtay 12.CD’nin E. 2021/4851, K. 2022/2324 numaralı ilamında: “...6331 sayılı Kanunun 15. maddesine göre, çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde çalışacakların yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu almadan işe başlatılamayacakları, 17. maddesine göre ise, mesleki eğitim alma zorunluluğu olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenlerin çalıştırılmayacağı düzenlemelerine yer verildiği; dosya içeriğine göre katılana işveren

Buradan hareketle; işverenin gerekli ekipmanı ve çalışma ortamını sağlaması gerektiği bu duruma uyulmadığı takdirde iş kazasına işveren tarafından sebep olunacağı açıktır. Söz konusu belirtilen kararlarda koruyucu gözlük verilmediği başka bir ifadeyle işin doğası gereği işçinin kullanımında ihtiyaç olan ekipmanların işveren tarafından sağlanmaması durumunda bilinçli taksir ile sorumlu olacağı belirtilmiştir. Ayrıca işçinin çalışabileceğine dair sağlık raporunun işveren tarafından alınmaması, gerekli mesleki eğitimlerden işçinin geçirilmemesi durumlarında bilinçli taksirin varlığından bahsetmek bizce de yanlış olmayacaktır. İşveren tarafından, işçiye verilen sorumluluklara karşı “bir şey olmaz işin içerisinde yaptıkça öğrenirsin” şeklinde yaklaşımda bulunulması sebebiyle, bilinçli taksir hükümleri gereği işverenin sorumlu olacağı hususu da kaçınılmazdır. Esasen belirtilen Yargıtay içtihatları çerçevesinde de işverenler tarafından “bir şey olmaz işin içerisinde yaptıkça öğrenirsin” şeklindeki yaklaşımdan ötürü iş kazalarında bilinçli taksir uygulamasının sık olduğunu belirtmekte yanlış olmayacaktır. Zira bu yaklaşımın temelinde işverenin, hizmet verdiği iş kolundaki mesleki başarı ve menfaatlerini, işçinin bakım ve gözetiminden üstün tutması düşüncesi yatmaktadır. Nitekim işverenler tarafından benimsenen yaklaşıma dair görüşümüze Yargıtay’ın emsal nitelikteki kararı ile de düşüncemiz desteklenmektedir⁹⁹.

Dikkat çekilmesi gereken bir diğer konu ise günümüzde bazı iş alanları itibarıyla risk durumu mevcut olabilmektedir. Buna ilişkin Yargıtay tarafından “kaçınılmazlık” ve

tarafından koruyucu gözlük verilmediği, çok tehlikeli işte çalışabileceğine dair sağlık raporu alınmadığı, çok tehlikeli bir iş kolunda çalışan katılana icra ettiği faaliyete uygun mesleki eğitimler verilmediği anlaşılmakla, işyeri yetkilisi ve beyanına göre işveren vekili olan sanık hakkında bilinçli taksir koşullarının oluştuğu anlaşılmakla;...” şeklinde iş kazasında bilinçli taksir koşullarının varlığı ortaya konulmuştur. Benzer yönde kararlar için Bkz. Yargıtay 12.CD’nin E.2020/2312 K.2023/8672, Yargıtay 12.CD’nin E.2019/11976 K. 2021/6852, Yargıtay 12. CD’nin E. 2017/12529 K. 2019/11745, Yargıtay 12.CD’nin E.2017/1612, K. 2019/3562, Yargıtay 12.CD’nin E. 2017/5072, K. 2019/1949, Yargıtay 12.CD’nin E.2014/21347 K. 2015/12492 numaralı ilamı bilinçli taksir koşullarına işaret etmektedir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

⁹⁹ Yargıtay 12. CD’nin E. 2015/1780 K. 2015/18678 numaralı ilamında: “...Sanık S.Y’nin müdürlüğünü, sanık A.Ö’nün ise teknik nezaretçiliğini, sanık Y.Y’nin H. marka Ekskavator kepçenin operatörlüğünü yaptığı kum ocağında, iş makinesinin yağlama işini yapan 1995 doğumlu ölen C.Ş’nin, olay günü kepçenin kova kısmına çıkıp yağlama yaptığı esnada, sanık Y.Y’nin öleni fark etmeyerek, bir anda kepçenin kova kısmını kaldırması sonucu, öleni sıkıştırıp, akabinde kova kısmını yere indirdiği esnada, ölenin sıkıştığı yerden kurtularak, yüksekte düşüp öldüğü olayda, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 9. maddesi uyarınca 26 Aralık 2012 tarihli Resmi Gazete’de İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği ekinde yayımlanan Tebliğler listesinde çok tehlikeli işler sınıfına giren kum ocağında 18 yaşından küçük olan ölenin çalıştırılmaması gerekirken çalıştırılması nedeniyle bilinçli taksirin koşullarının oluştuğu, tayin olunan cezada bu nedenle TCK’nın 22/3. maddesi uyarınca arttırım yapılması gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde hüküm kurularak, sanıklar hakkında eksik ceza tayini,...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP.(Erişim Tarihi:30/11/2023).Böylelikle çalıştırılmaması gereken 18 yaşında küçüğün çalıştırıldığı ve “bir şey olmaz işin içerisinde yaptıkça öğrenirsin” şeklinde tutum sergilendiği anlaşılmıştır.

“önlenemezlik riski” terimleri kullanılmıştır. Bu suretle çalışılan iş kolu anlamında önlemler alınsada iş kazasına engel olunamayacağı belirtilmiştir¹⁰⁰. Bununla birlikte kurallara uygun davrandığı tespit edilen işverenin beraat etmesi gerektiği yönündeki kararlarda mevcuttur¹⁰¹.

Açıklanan ihtimaller çerçevesinde somut olay değerlendirilmeli, işverenin kendisine ait yükümlülüğü yerine getirip getirmediği araştırılmalı ve işçi çalıştırmada gerekli özeni gösterip göstermediği analiz edilerek değerlendirme yapılmalıdır.

¹⁰⁰ Yargıtay 12. CD'nin E. 2013/ 12792 K. 2014/6385 numaralı ilamında: “...Sanıklardan H.K'nın maden mühendisi ve işletme müdürü, sanık Ö.Y'nin vardiya başçavuşu, sanık H.H.K'nın vardiya çavuşu olarak görevli olduğu, Ş. madencilik tarafından işletilen linyit ocağında, olay tarihinde meydana gelen grizu patlaması nedeniyle, 18 kişinin ölümü, 13 kişinin yaralanması ile sonuçlanan olayda, ocağın grizulu bir ocak olduğunun dosya kapsamından anlaşıldığı, olayın meydana geldiği işletmede deneyimli personel istihdam edilerek, gerekli eğitimlerin verildiği, kullanılan ekipmanların antigrizu özellikli olduğu, ikisi sabit noktada sensörlerle sürekli olmak üzere, her vardiyada düzenli gaz ölçümlerinin yapılarak kayıtların muntazam biçimde tutulduğu, çalışanlara gerekli koruyucu malzeme ile yeter nitelikte gaz maskesinin verildiği, olay sırasında daimi nezaretçi maden mühendisi Ö.S'nin gaz ölçüm cihazı olduğu halde çalışmanın başında bulunduğu, ayrıca vardiya başçavuşu olan Ö.Y'nin yine gaz ölçüm cihazı olduğu halde maden mühendisi Ö.S tarafından 402 alt taban yolunda çalışma yapması için görevlendirildiği, diğer bir gaz ölçüm cihazının ise olaydan yaralı olarak kurtulan vardiya çavuşu H.H.K'nın bulunduğu, bahsi geçen ocakta Çalışma Bakanlığı iş müfettişlerince 2006 yılından 18-19 Ocak 2010 tarihine kadar yapılan incelemelerde, ocağın genel olarak çalışma şartları ve iş güvenliği yönünden genel riskler dışında çalışma koşullarına uygun olmayan bir durumun bulunmadığının anlaşıldığı, patlamanın meydana geldiği 70 metre uzunluktaki 418 üst tavan yoluna atılan lağım deliklerinin olay günü 16:00 vardiyasında yapılan çalışma ile delindiği ve bu deliklerden metan intişarı olduğunun olaydan sonra anlaşıldığı, patlamanın aynı gün 17:45 sıralarında meydana geldiği, H.K'nın dosya içerisinde bulunan ifadesinden patlama sırasında ölen elektikçi İ.S'nin vantilatörü açmaya gittikten hemen sonra vantilatörün açılmasını müteakip patlama olduğuna ilişkin beyanı da nazara alındığında, 418 üst tavan yolunda aynı vardiya sırasında açılan lağım deliklerinden intişar eden metan gazının anti grizu özellikli tesisat ve malzeme kullanılmasına rağmen bu tesisat ve malzemenin arıza bakım ve onarım çalışmaları sırasında, bu özelliklerini yitirmesi nedeniyle vantilatörün açılması sırasında oluşan ısı kaynağı ile teması sonucu patlamanın meydana geldiği olayda, önlenemezlik riskinin asıl etken olup işletme müdürü ve teknik nezaretçi H.K'nın tali kusurlu bulunduğu anlaşılmakla;1-Sanıklar vardiya başçavuşu Ö.Y ile vardiya çavuşu H.H.K'nın yanlarında gaz ölçüm cihazı bulunmakla birlikte, aynı cihazın daimi nezaretçi maden mühendisi Ö.S'nin de bulunması, Ö.S'nin patlamanın meydana geldiği 418 üst tavan yolunda yapılan çalışma başında bulunması yine vardiya başçavuşu Ö.Y'nin maden mühendisi Ö.S'nin tarafından 402 alt taban yolunda görevlendirildiği de nazara alındığında, sanıklar Ö.Y'nin ve H.H.K'nın olayda atfedilecek kusur bulunmadığı gözetilmeden sanıkların 0,5/8 oranında tali kusurlu kabul edilmek suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması,...” şeklinde karar verilmiştir. UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

¹⁰¹ Yargıtay 12. CD'nin E. 2012/ 8012 K.2013/562 numaralı ilamında: “...Sanığın K.İ.T.S Limited Şirketi adına müteahhit olarak yapım işini yüklenildiği inşaatla işçi olarak çalışan ölenin, iskelede meydana gelen kopma sonucu düşerek yaşamını yitirdiği olay nedeniyle yargılaması yapılan ve mahkumiyetine hükmedilen temyiz incelemesine gelmeyen inşaat mühendisi Ö.Ö'nün inşaatın şantiye şefi olarak görev yaptığı iş güvenliğinden de sorumlu olduğu ve Ö.Ö'nün tarafından işyerindeki iş güvenliğiyle ilgili bir eksiklik bulunduğu dair sanığa herhangi bir talepte bulunulmadığı anlaşılmakla, sanığın inşaatın güvenliği ile ilgili konusunda ehil yetkili inşaat mühendisi olan Ö.Ö'yü şantiye şefi olarak ataması nedeniyle sanığa yüklenecek kusur bulunmadığından beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine hükmedilmesi,...” şeklinde karar verilmiştir. UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

3. TAKSİRLİ SUÇLARDA ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEBİ VE CEZADA İNDİRİM YAPILMASINI GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEP

3.1 GENEL OLARAK

5237 sayılı TCK 22/6 maddesi uyarınca, failin basit taksirli eyleminden kaynaklı ortaya çıkan neticeden dolayı şahsi cezasızlık sebebi veya bilinçli taksirle gerçekleşen eylemi söz konusu ise bundan dolayı cezasında indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep söz konusu olmaktadır.

TCK'nın 22/6 maddesi, “...Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.” şeklinde olmakla, basit taksir halinde faile ceza verilmemesini, bilinçli taksir halinde ise faile cezasında indirim öngörmektedir.

Söz konusu madde gerekçesinin “...ülkemizde özellikle kırsal bölgelerde rastlandığı üzere, taksirli suçlarda failin meydana gelen netice itibarıyla bizzat kendisinin ve aile bireylerinin ağır derecede mağduriyete uğradıkları görülmektedir. Söz gelimi, köylü kadınların gündelik uğraşları ve hayat zorlukları itibarıyla, sayısı çok kere üç dörtten fazlasına varan küçük çocuklarına gerekli dikkati ve itinaı gösterememeleri sonucu, çocukların yaralandıkları veya öldükleri görülmektedir. Aynı şekilde meydana gelen trafik kazalarında da benzer olaylara rastlanmaktadır. Bu gibi durumlarda ananın taksirli suçtan dolayı kovuşturmaya uğraması ve cezaya mahkûm edilmesi, esasen suçtan dolayı evladını kaybetmesi sonucu uğradığı ızdırabı şiddetlendirmekle kalmamakta, ayrıca, ailenin tümüyle ağır derecede mağduriyete düşmesine neden olmaktadır. Söz konusu fıkra göre, hâkim suçlunun durumunu takdir ile ceza vermeyebilecektir. Elbette ki hâkim bu husustaki takdirini kullanırken suçlunun ekonomik durumunu, aile yükümlerini, söz gelimi diğer çocukların bakımını göz önünde bulunduracak, ona göre hüküm kuracaktır. Ancak, dikkat edilmelidir ki, bu fıkranın uygulanabilmesi için fiilden dolayı münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu itibarıyla zararlı netice meydana gelmiş bulunmalıdır; böyle bir netice ile birlikte söz konusu durumlara ilişkin bulunmayan başka bir netice de

meydana gelmişse fıkra uygulanmayacaktır. Fıkroda yazılı suç bilinçli taksir durumunda işlenirse ceza yarıdan üçte birine kadar indirilebilir.” şeklinde olduğu görülmektedir.

Görüldüğü üzere madde metnine ilişkin gerekçe içeriği itibariyle söz konusu hayat olayına ilişkin olarak uygulamanın sıkı şartlara tabi olduğunu ve bu şartların birlikte varlığı durumunda çalışma konusu maddenin uygulama alanı bulacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

Son olarak taksirli suçlar özelinde uygulamada sıklıkla taksirle yaralama ve taksirle öldürme hukuki nitelendirmelerinde söz konusu kanun maddesi incelemeye tabi tutulacaktır. Bununla birlikte, bu açıklamaların genel hatları ile taksirli suçlar bakımından şahsi cezasızlık veya cezada şahsi indirim nedenine dair fikir verebileceği kanaatindeyiz. Zira söz konusu fıkranın aşağıdaki incelemelerinden de görüleceği üzere kişiselleştirmenin somut olaya göre değişkenlik gösterebildiği ve ortaya konulan unsurların somut olaydaki varoluş durumuna göre şahsi cezasızlık veya cezada şahsi indirim durumunun oluştuğunu veya oluşmadığını ifade etmek gerekir.

3.2 DÜZENLEMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ

TCK md. 22/6’da yer alan düzenlemenin hukuki niteliğine ilişkin yapılacak tespitte şahsi cezasızlık sebeplerinin ortak özellikleri ile düzenlemenin yapılış amacının birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bilindiği üzere şahsi cezasızlık sebepleri failin suç yoluna girdiği anda mevcut olduklarından baştan itibaren failin cezalandırılmasına engel olur. Bu açıdan değerlendirildiğinde cezasızlık veya cezada indirim için fail ve mağdur arasında ailevi bağın aranması sebebiyle ilk bakışta bir şahsi cezasızlık ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebebin olduğu kabul edilebilir. Ancak bu bağın mevcudiyeti sebebin uygulanması için yeterli olmayıp, fiilin neticesi ile birlikte fail bakımından mağduriyetin doğması gerekmektedir. Bu noktada ise düzenlemenin cezayı kaldıran veya azaltan şahsi bir sebep olarak değerlendirilmesi de haklı görülebilir. Bu iki durum birlikte değerlendirildiğinde hükmün karma nitelikte bir düzenleme olduğu kabul edilebilir¹⁰². Düzenleme ister şahsi cezasızlık ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep olarak, isterse de cezayı kaldıran veya azaltan şahsi bir sebep olarak kabul edilsin pratikte

¹⁰² Büşra Demiral Bakırman, Şahsi Cezasızlık Sebepleri ve Cezada İndirim Yapılmasını Gerektiren Şahsi Sebepler, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, İstanbul, 2022, s.135.

verilecek hüküm bakımından bir farklılık bulunmamaktadır. Her durumda fiilin basit taksirle işlenmesi halinde ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilecektir.

Şahsi cezasızlık sebepleri, haksızlık teşkil eden fiilin failinin kusurlu olmasına rağmen cezalandırılmasına engel olan sebeplerdir. Şahsi cezasızlık sebebinin olayda varlığı halinde faili cezalandırmanın, cezalandırma ile güdülen amaca hizmet etmeyeceğine kanaat getiren kanun koyucu, haksızlık teşkil eden fiilden dolayı failin cezalandırma yetkisinden imtina etmiştir. Bu cezasızlık sebebinin kanunilik ilkesi gereği kanunda düzenlenmesi gerekmektedir. TCK md. 22/6 düzenlemesi Türk Ceza Kanunu’nun genel hükümler kısmında düzenlenmiş olup kanundaki diğer şahsi cezasızlık sebeplerinden düzenlendiği yer itibarıyla ayrılmıştır¹⁰³.

Buradan hareketle doktrinde, bu düzenlemenin özellikle bilinçli taksir halinin oluşması durumunda, hâkimin takdir yetkisinin ortaya çıkması sebebiyle kanunun genel hükümler kısmında yer alması eleştirilmiştir. Bu eleştiri içeriğinde düzenlemenin taksir başlığı altında bulunan kanun maddesinden ziyade hâkim takdirinin devreye girmesi sebebiyle cezanın bireyselleştirmesi başlığı altında düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca eleştiri içeriğinde bilinçli taksir düzenlemesinde takdir yetkisi olmasından sebeple düzenlemenin şahsi cezasızlık sebebi olmadığı da belirtilmiştir¹⁰⁴.

Kanaatimizce, taksirli suçlara özgü düzenlenen bu hukuk kuralının genel hükümler kısmında cezanın bireyselleştirilmesi başlığı altında düzenlenmesinin veya özel hükümler kısmında düzenlenmesinin esasen pratikte bir farkının olmaması sebebiyle bu düzenlemenin kanundaki yerinin tercihi açısından getirilen eleştirilere katılmamaktayız.

3.3 KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTAKİ BENZER DÜZENLEMELER

Karşılaştırmalı hukuk bakımından Alman Ceza Kanunu’nun 60. maddesinde “Gerçekleştirdiği fiilin, failin kendisi üzerinde doğurduğu sonuçlar, fail hakkında bir cezaya hükmedilmesini açıkça yetersiz kılacak kadar ağır ise, mahkeme ceza vermekten vazgeçer. Bu hüküm failin işlediği fiilin bir yıldan fazla hapis cezası gerektirmesi halinde

¹⁰³ Esra Bulut, Şahsi Cezasızlık Sebepleri, Yüksek Lisans Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2021, s. 86.

¹⁰⁴ Elvan Keçelioğlu, “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun Kast ve Taksire İlişkin Maddelerine Eleştirel Bir Yaklaşım”, TBB Dergisi, S. 83, Temmuz, s. 134.

uygulanmaz¹⁰⁵.’’ şeklinde benzer bir düzenlemenin varlığı görülmektedir. Alman hukukuna göre, hükmün koşullarının oluşması halinde cezaya hükmedilmemesi zorunludur. Alman doktrininde, hükmün kapsamının son derece sınırlı olduğu ifade edilmektedir¹⁰⁶.

Hukukumuzdaki kanun maddesi ile Alman Ceza Kanunu’nun düzenlemesi birlikte ele alındığında bir takım temel farklılıkların ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. İlk olarak söz konusu maddenin tatbiki açısından Alman Ceza Kanunu açısından ceza sınırı belirlenmiş oluşudur. Bununla beraber, Alman Ceza Kanunu’nun fail temelinde düzenlemeye yer vermesine rağmen hukukumuz bakımından söz konusu maddenin uygulanması için fail ile ailesi bakımından etkinin ortaya çıkmasının arandığı ifade edilebilecektir. Bir diğer fark ise, Alman Ceza Kanunu’nun hâkime takdir hakkı vermeyip somut olay değerlendirmesi sonucunda fail bakımından ağır bir neticenin varlığının tespit edilmesi halinde ceza veremeyeceğine işaret etmekteyken, hukukumuzda ise taksirin basit taksir olması halinde emredici norm şeklinde hâkimin ceza veremeyeceğine işaret edip, bilinçli taksir halinde ise cezada indirim yapılmasında hâkime takdir hakkı tanıdığı görülmektedir.

Düzenlemedeki farklılığa ilişkin bir diğer konu ise, düzenlemenin sıklıkla trafik kazaları itibariyle gündeme gelmesi sebebiyle güvenlik tedbiri olarak ehliyetin geri alınmasına ilişkin tedbirin tatbikine dair husus bakımından önem teşkil etmektedir. Alman hukuku açısından söz konusu düzenleme ile birlikte mahkumiyete bağlı olmayan, ehliyetin geri alınması gibi güvenlik tedbirlerinin uygulanmasının engel olmadığı ifade edilmektedir¹⁰⁷.

¹⁰⁵ Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s. 212; Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m. 22/6)” s. 98-99; Pınar Bacaksız, Tuğba Bayzit, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m.22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 16, S. 175, 2021, s. 491. Ayrıca Alman Ceza Kanunu’nun 60. maddesinin uygulama alanının taksirli suçlarla sınırlı olmadığı ve kasıtlı suçlar bakımından da uygulanabileceğine, faile hükmedilen hapis cezasının bir yıldan az olması halinde söz konusu maddenin uygulanabileceğine ve söz konusu ilke bakımından uygulama koşullarına ilişkin Bkz. Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m. 22/6)”, s. 99-100; Benzer yönde değerlendirmeler için bkz. Bacaksız/ Bayzit, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m.22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, s. 492.

¹⁰⁶Walter Stree und Jörg Kinzig, StGB Leipziger Kommentar, Almanya 2010, s. 60, rdn.2. **Aktaran;** Pınar Bacaksız, Tuğba Bayzit, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m.22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 16, S. 175, 2021, s. 491.

¹⁰⁷ Stree und Kinzig, rdn. 11 **Aktaran;** Pınar Bacaksız, Tuğba Bayzit, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m.22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 16, S. 175, 2021, s. 491.

Ancak hukukumuzda ise TCK md.53/6 kapsamında düzenlenen ehliyetin geri alınmasına ilişkin güvenlik tedbiri, mahkumiyet şartına tabi olduğu için şahsi cezasızlık halinde ehliyetin alınmasına ilişkin güvenlik tedbirinin tatbiki mümkün olmamaktadır.

İsviçre Ceza Kanunu'nun genel hükümler kitabının 54. maddesinde de Alman Ceza Kanunu'ndaki düzenlemeye benzeyen ve konumuz bakımından değinmeye değer bir hüküm bulunmaktadır. Bu hükme göre fail, fiilinin doğrudan sonuçlarından ceza verilmesi uygun olmayacak kadar ciddi şekilde etkilenirse, yetkili makam cezai kovuşturma yapmaktan, mahkemeye sevk etmekten veya cezalandırmaktan kaçınacaktır¹⁰⁸.

Görüldüğü üzere Alman ve İsviçre kanunlarında benzer düzenlemenin bulunduğu ve fakat düzenlemeye ilişkin olarak mevzuatımızda fail ile birlikte ailenin de mağduriyetinden bahsedildiği, dolayısıyla somut olayda ailenin de olay sebebiyle mağdur olmasının arandığı oysaki Alman ve İsviçre kanunlarında bu açıdan yalnızca failin olayda etkilenmesinin düzenleme tatbiki açısından yeterli olacağı, bu sebeple karşılaştırmalı hukuka göre düzenlemenin sıkı şartlar gözetilerek hukukumuzda normlaştırıldığını belirtmek yanlış olmayacaktır.

3.4 DÜZENLEMENİN GELİŞİM SÜRECİ VE AMACI

5237 sayılı TCK'nın 22/6. maddesinde düzenlenmiş olan ve meydana gelen sonucun münhasıran failin kişisel ve aile durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması haline ilişkin şahsi cezasızlık yahut cezada indirimi gerektiren şahsi sebep içeren bir düzenlemeye 765 sayılı TCK'da yer verilmemişti¹⁰⁹.

765 sayılı TCK döneminde bu minvalde bir düzenleme olmamasına, kanunda yer almamasına rağmen farklı uygulamalara girilerek, 5237 sayılı TCK 22/6 maddesinin varlık amacını ortaya koyacak şekilde, kanunun olması gerektiği gibi tatbik edilmemesi ile uygulamada çözüm getirilmeye çalışılmıştır. Ancak hemen belirtilmelidir ki, 765 sayılı

¹⁰⁸ Çevrimiçi, https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/54/757_781_799/de, (Erişim Tarihi: 30.12.2021) **Aktaran:** Büşra Demiral Bakırman, Şahsi Cezasızlık Sebebi ve Cezada İndirim Yapılmasını Gerektiren Şahsi Sebepler, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2022, s. 133.

¹⁰⁹ Pınar Memiş Kartal, Barış Erman, Sinan Altunç, Gülşah Bostancı Bozbayındır, Köksal Bayraktar, Fulya Erman Eroğlu, Gülşah Kurt, Hasan Sınar, Ali Kemal Yıldız, Serap Keskin Kızıroğlu, Özel Ceza Hukuku- Cilt 2-Kişilere Karşı Suçlar, 1. Baskı, On İki Levhacılık, 2017, s.92; Ali Kemal Yıldız, "Taksirle Yaralama", Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 119-120, 2014, s. 68.

TCK döneminde uygulama ile getirilen çözümler, kanuna aykırılık oluşturan, ceza hukukunun temel ilkelerine aykırılık teşkil eden, uygulamacıları zor durumda bırakan mahiyette görülmektedir¹¹⁰. Buna örnek olarak, alt sınırdan ceza tayin edilmemesi gereken neticeye rağmen alt sınırdan ceza tayin etmek durumu veya cezanın takdire dayalı olarak ertelenmesi durumu¹¹¹ veya somut olayın özellikleri taksiri ortaya koymasına rağmen kaza veya tesadüf yorumu yapılması durumu gösterilmektedir¹¹². Bu uygulamaların gerekçesi ise, somut olayın özelliği dikkate alınarak cezalandırma ile ulaşılmak istenen amaca ulaşma neticesinin faile ceza verilmesini gereksiz kılacak sonuçlar ortaya koyması veya ceza verilmesinin faile daha fazla acı verecek olması olarak gösterilmektedir¹¹³.

Nitekim somut olayın özellikleri taksiri ortaya koymasına rağmen farklı gerekçe ile düzenlemenin gelişim sürecine ilişkin benzer örnek açıklama, *Demirel* tarafından yapılmıştır. Yazara göre TCK md. 22/6'nın getirilişine, Yargıtay kararından emsal vermek suretiyle, yağın fazla yağmur ve şiddetli fırtınanın etkisiyle üzerlerindeki toprak yüküne dayanamayarak çöken tavanın altında kalan evdeki çocuklardan birinin ölümü diğerinin yaralanması neticesiyle sonuçlanan olayda, Yargıtay'ın evi inşa eden ev sahiplerinin sorumlu tutulmaması gerektiğine ilişkin kararın dayanak gösterildiği ve bu kararda, sanığın bölgedeki yağış sıklığı ve oranı, bölgenin kaçınıcı deprem bölgesi olduğu, bölgede hangi sıklıkta deprem ya da sel gerçekleştiği gibi hususları mutlaka göz önünde bulundurulması ve sanığın ilgili yapı mevzuat hükümlerine göre uygun bina inşa edip etmediğinin dikkate alınması gerektiğini belirtilmiştir. Bu haller dikkate alınmadan sırf kişinin kendisinin de binada yaşıyor olmasının yahut çocuklarının da bu binada bulunuyor olmasının, taksirli davranışının bulunmayacağı anlamına gelmeyeceğini belirtilmiş ve evi inşa eden ev sahiplerinin sorumlu tutulmaması gerektiği şeklinde verilen Yargıtay kararının nedeni ise sanığın yakınlarının ölmesine dayandırılmıştır. Bu cihetle *Demirel* mevcut kanunda taksire ilişkin maddede altıncı fıkra hükmünün getirildiğini belirtmiştir¹¹⁴.

¹¹⁰ Mustafa Artunç, "Taksirle İnsan Öldürme Suçu", Terazi Hukuk Dergisi, S. 9, 2007, s. 93.

¹¹¹ Berrin Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022, s. 511; Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s. 213; Mustafa Özen, Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersleri, Genel Hükümler, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022, s. 360; Bacaksız/Bayazit, "Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6'nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar", s. 491.

¹¹² Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 511; Özanlı, Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersleri, s. 59; Bacaksız/ Bayazit, "Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6'nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar", s. 491.

¹¹³ Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s. 213.

¹¹⁴ Muhammed Demirel, Çifte Özen Anlayışı Çerçevesinde Taksirli Suçtan Doğan Ceza Sorumluluğu, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayın, 2022, s.232-233.

Belirtilen örnekler ışığındaki sebeplerden dolayı öncelikle 1998 Tasarısında taksirli suçlar bakımından şahsi cezasızlık sebebine ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebebe yer verme girişiminde bulunulmuştur. Tasarıdaki madde şu şekildedir: *“Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan üçte bire kadar indirilebilir.”* Bu girişimin başarısız olmasının ardından 2003 tasarısında, 1998 Tasarısındaki cezada indirim oranı değiştirilerek üçte bir yerine altıda biri indirilir denilmiştir. 2003 Hükümet Tasarısında yer alan düzenleme kanunlaştırılmıştır¹¹⁵.

Uygulamanın tatbikindeki kanuni dayanağın bulunmaması, toplum nazarında böyle bir kanuni karşılığa ihtiyaç duyulmasını doğurmuştur. Failin eylemi nedeniyle cezalandırılmasının, ayrıca ailesinin de etkilenmesi sebebiyle, failin üzerinde etki bıraktığı da gözetilerek cezalandırmaktan beklenen maksadın netice itibariyle artık gereksiz kalacağı anlaşılmış ve 5237 sayılı TCK’da düzenlenen 22/6 maddesine yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemenin amacı, ortaya çıkan neticenin fail açısından herhangi bir cezaya hükmedilmese dahi, hissedilen ve uğranılan mağduriyetin fail açısından yeterli olmasıdır. Bu halde, failin ayrıca suçtan zarar gören olması nedeniyle suç politikası gözetilip ceza verilmesinde fayda görülmemesi söz konusudur. Failin, fiili nedeniyle kendi iç dünyasındaki mağduriyeti, çektiği acı, fiilinden vicdan azabı duyması sonucunda fiilinden cezalandırılmaması gerektiği, failin fiilinin neticesi ile ceza verilme dahi hayatının geri kalanında cezalandırılmış gibi bir hayat sürmesi ile cezanın ödetme ve ıslah amacının faydasız kalacağı bir durum söz konusu olmaktadır¹¹⁶.

¹¹⁵ Dönmezer/ Yenisey, F. (1998). Karşılaştırmalı Türk Ceza Kanunu ve 1997 Tasarısı Gerekçeler, İstanbul: Alkım Yayınevi, 15. **Aktaran:** Esra Bulut, Şahsi Cezasızlık Sebepleri, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2021, s.85 vd.

¹¹⁶ Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Mehmet Emin Alşahin, Kerim Çakır, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Özel Hükümler, 20. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022, s. 214; Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 55-56; Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Murat Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 20. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022, s. 238-239; Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m. 22/6)” s. 99; Bacaksız/ Bayzit, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar” s. 490; Ayrıca, hükmün amacının failin ve ailesinin yakınına kaybetmenin yanında kovuşturma ile ayrı bir mağduriyet yaşamaması olduğu ile failin fiili ile ortaya çıkan neticeden ızdırap duymayıp, ailesinin yaşamlarını düşünmeyerek hareket etmesinin toplum açısından daha tehlikeli olduğu bu nedenle hükmün ceza verilmemesi şeklinde bir mecburiyetten ziyade ceza verilip verilmemesi hususunda hâkime takdir hakkı tanınması gerektiğine ilişkin Bkz. Nur Centel, Hamide Zafer, Özlem Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, Kişiler, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 2007, s. 106.

Görüldüğü üzere getirilen düzenlemenin amacı, failin yakınının ölümüne yol açan taksirli bir davranışın failde meydana getirdiği üzüntü ve ızdırabın, faili cezalandırmak suretiyle daha da artmasını önlemektir¹¹⁷. Kanaatimizce de düzenleme ile birlikte uygulamada kimi zaman olayı farklı yorumlamak suretiyle, gerek kusurun bulunmaması, gerekse de eylemin suç teşkil etmemesi şeklindeki ifadeler ile failin eylemi ile kusurlu olmasına rağmen sorumluluğunun olmadığına ilişkin gerekçelendirmeler ortaya çıkmıştır. Bu itibarla düzenlemenin getirilişi ile birlikte uygulamada yanlış yoruma sebebiyet verilecek durumların önüne geçilmiştir. Nitekim doktrinde de TCK md.22/6 düzenlemesinin getirilişine ilişkin olarak “*vicdan rahatlatan hüküm*” şeklinde nitelendirmeye yer verilmiştir¹¹⁸.

3.5 DÜZENLEMENİN UYGULANABİLİRLİK ŞARTLARI

Düzenlemenin uygulanma şartları kanundan doğmaktadır. Ayrıca Yargıtay’ın kullandığı kriterler bulunmaktadır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun değerlendirmesine göre, TCK 22. maddesinin 6. fıkrasında yer alan düzenlemenin kapsamının belirlenmesi bakımından uygulamada sorunlarla karşılaşıldığı, bu konudaki tartışmaların genellikle, “fail ile mağdur arasındaki yakınlığın hangi düzeyde olması gerektiği” ve “olay nedeniyle failin hangi ölçüde zarar görmesi gerektiği” konularında yoğunlaştığı belirtilmektedir. Ayrıca basit taksirle gerçekleşen netice bakımından şahsi cezasızlık veya bilinçli taksir ile gerçekleşen netice bakımından cezada şahsi indirim nedeninin her somut olay açısından değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir¹¹⁹. Bu açıklamalar sonucunda TCK 22. maddesinin 6. fıkrasının incelenmesinde, irdelenmesi gereken hususların başlıklar halinde belirtilmesi yerinde olacaktır. Buna göre;

- a. Taksirle işlenmiş bir suç bulunmalıdır.
- b. Ortaya çıkan netice, “münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından” etkili olmalıdır.

O halde, failin taksirli hareketiyle neden olduğu netice, hem bizatihi kendisi bakımından acı ve ızdırap doğurmalı, hem de failin cezalandırılması fail ve ailesi bakımından artık bir

¹¹⁷ Tezcan, Erdem, Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 238.

¹¹⁸ Hakeri, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 272.

¹¹⁹ Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 23.11.2010 tarih, E. 2010/9-196, K. 2010/228 sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağduriyete yol açmalıdır¹²⁰. Görüldüğü gibi bu koşul, üç ayrı hususu içermektedir: Bunlardan birincisi, “failin kendi taksirli eyleminden ağır düzeyde etkilenmiş olması”, başka bir deyişle, failin kendi eyleminin mağduru durumuna düşmesidir. İkincisi, failin taksirli eyleminden “ailevi durum” itibarıyla da etkilenmesidir. Üçüncü husus ise; taksirli suçtan “münhasıran” failin, kişisel ve ailevi hayatının etkilenmiş olmasıdır¹²¹.

3.5.1 Taksirle İşlenmiş Bir Suç Bulunmalıdır

TCK’nın 22/6. maddesinin uygulanabilmesi için ilk koşul failin eyleminin taksirli bir suç oluşturmasıdır. Kastla işlenen bir suç bakımından söz konusu maddenin uygulanması mümkün değildir¹²². Ayrıca hemen belirtilmelidir ki, söz konusu maddenin uygulanmasına ilişkin olarak kanun koyucu tarafından suç tipi ve ceza aralığı açısından sınırlama belirtilmemiştir. Hal böyle olmakla birlikte uygulamada taksirle öldürme, taksirle yaralama ve genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması suçları açısından madde metninin uygulaması ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle inceleme konumuz açısından öldürme ile neticelenen failin fiili, kasten işlenmiş ise söz konusu fıkranın uygulama alanı dışında kalacaktır. Ancak failin öldürme ile neticelenen eylemin taksirle ortaya çıkması durumunda ise söz konusu fıkranın uygulama alanı doğacaktır.

Burada taksirin basit taksir olması ile bilinçli taksir olması arasında faile ceza verilmemesi şeklinde hâkime takdir alanı tanımayan bir sonuç veya tamamen hâkimin takdir alanı içerisinde indirim uygulanması veya uygulanmaması şeklinde özellik arz eden fark bulunmaktadır.

¹²⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 23.11.2010 tarih, E. 2010/9-196, K. 2010/228 sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

¹²¹ Gökcen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 56; Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s. 214; Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m. 22/6)”, s. 101; Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 23.11. 2010 tarih, 2010/9-196 Esas, 2010/228 Karar sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

¹²² Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 511; Artunç, “Taksirle İnsan Öldürme Suçu”, s. 94; Ekici, Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m. 22/6)”, s. 101.

Belirtildiği üzere basit taksir ile ortaya çıkan bir netice (örnek olarak ölüm) ortaya çıkmış ise, hâkimin faile ceza verme ihtimali bulunmamaktadır. Zira kanun lafzı açık bir şekilde ceza verilmeyeceğini belirtmiştir¹²³.

Bilinçli taksir ile netice (ölüm) meydana gelmesi halinde ise, hâkim takdiri ile hüküm ortaya çıkacaktır. Zira kanun lafzı hâkime bu alanda takdir yetkisi tanımıştır. Ancak hemen belirtmelidir ki söz konusu takdir hakkı şahsi cezasızlık şeklinde olamayacaktır. Zira bu halde hâkim cezada şahsi indirim tatbik edip etmeme konusunda takdir hakkına sahiptir. Hâkimde oluşan vicdani kanaat, bilinçli taksir ile işlenen suçta, failin cezasında indirimi uygun bulmaz ise denetime olanak tanıyacak gerekçe ile failin cezasında indirim tatbik etmemek takdirine sahiptir. Aksi durum ele alındığında, hâkimde oluşan vicdani kanaat, ortaya çıkan neticenin münhasıran fail ve ailesi bakımından ağır bir mağduriyete neden olduğu yönünde ortaya çıkmış ise bu defa da hâkim cezada şahsi indirim tatbik edebilecektir¹²⁴.

3.5.2 Münhasıran Fail ve Ailevi Durumu Bakımından Ortaya Çıkan Netice

3.5.2.1 Genel olarak

Taksirle ortaya çıkan neticenin somut olayda meydana getirdiği yansımalar itibariyle çalışma konusu TCK md. 22/6'nın uygulanabilmesi bakımından failin ortaya çıkan neticeden ağır derecede etkilenmiş ve ceza verilmeyecek derecede suçtan zarar görmüş bulunmasının yanında ayrıca ailevi bakımdan da etkilenmiş olması aranmaktadır. Ancak kanunda bu hususlara ilişkin genel geçer bir belirleyici özellik söz konusu olmayıp konunun detaylandırılması doktrin ve uygulamanın değerlendirmelerine bırakılmış durumdadır. Zira her farazi veya somut olayın özellikleri, aşağıdaki incelemelerimizden de görüleceği üzere, şahsi cezasızlık veya cezada şahsi indirim tatbiki bakımından farklılık arz edecektir.

¹²³ Artunç, “Taksirle İnsan Öldürme Suçu”, s. 94; Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m.22/6)”, s. 101-102.

¹²⁴ Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m.22/6)”, s. 102. Ayrıca kanun lafzının basit taksir ile bilinçli taksir arasında şahsi cezasızlık veya cezada şahsi indirim şeklinde farklı neticeler belirlemesinin yerinde olmadığı, fıkradaki ölçütün sonuçlar üzerinden ele alınmasına rağmen failin kusuruna göre farklı neticeleri ortaya koymasının yerinde olmadığı ve basit taksir veya bilinçli taksir şeklinde farklı kusur durumlarının fıkra uygulamasında dikkate alınmaması gerektiğine dair eleştiri için Bkz. Ekici Şahin, s. 102-103.

3.5.2.2 Failin kendi taksirli eyleminden ağır düzeyde etkilenmiş olması

Failin taksirle meydana gelen neticeden ağır düzeyde etkilenmiş olması TCK 22/6 maddesinin uygulanabilme şartlarındandır. Burada üzerinde durulması gereken husus failin ağır düzeyde etkilenmesi kavramından ne anlaşılması gerektiğidir.

Somut olaya göre her bireyin etkilenmesi bir diğerine nazaran farklılık arz edebilir nitelikte olsa da objektif bakımdan fail için artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olduğu kanısının oluştuğu hallerde failin taksirle meydana gelen neticeden ağır düzeyde etkilenmiş olduğu kabul edilebilecektir¹²⁵. Hemen belirtilmelidir ki somut olaya göre söz konusu mağduriyet belirlemesi gerçekleştirilmelidir. Başka bir anlatımla, somut olayda failin ölüm gibi meydana gelen taksirli neticeden ağır düzeyde etkilenip etkilenmediği ve mağdur olup olmadığı yönündeki vicdani kabul ile hükme ulaşan hâkimin takdirindedir¹²⁶. Ancak hükme ulaşan hâkim, bu konudaki olumlu veya olumsuz takdirini gerekçeleri ile birlikte denetime olanak verecek şekilde ortaya koymak zorundadır¹²⁷. Bu gerekçeli karar hakkının bir gereğidir.

¹²⁵ Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Özel Hükümler, s. 215; Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Genel Hükümler, s. 469; Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 57; Artunç, “Taksirle İnsan Öldürme Suçu” s. 94; Bacaksız/ Baytiz, Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m.22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar, s. 500.

¹²⁶ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 215; Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Genel Hükümler, s. 471; Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 58; Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 515; Ali Kemal Yıldız “Taksirle Yaralama”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 119-120, 2014, s. 91; Yıldız, “Taksirle Öldürme”, s. 275.

¹²⁷ Yetersiz ve yasal olmayan gerekçeler ile TCK 22/6 fıkrasının uygulanmamasına dair Yargıtay 12. CD’nin 04.07.2019 tarih, E. 2019/3865, K. 2019/8132 sayılı İlamında “...Oluşa ve kabule göre bilinçli taksirle babasının ölümüne sebebiyet veren suça sürüklenen çocuk hakkında “suça sürüklenen çocuk bilinçli taksir altında babasının ölümüne sebebiyet verirken aynı anda kesintisiz yaptığı atışlarla maktül A.Y.’yi de kasten öldürdüğü, suça sürüklenen çocuğun eylemlerinin birbirine bitişik olması ve hangisinin önce hangisinin sonra olduğunun tespitinin mümkün olmaması gibi olgularda birlikte değerlendirildiğinde sanık lehine TCK’nın 22/6. maddesi son cümlesindeki ceza indirimine uygulanamayacağı” şeklinde yetersiz ve yasal olmayan gerekçe ile TCK’nın 22/6. maddesinin uygulanmaması,...Bozulmasına...” şeklinde değerlendirilmedi bulunulmuştur. Ayrıca Yargıtay 12. CD’nin 12.07.2013 tarih, E. 2013/13450, K. 2013/19107 sayılı İlamında “...Ölen ve sanık evli olup dosya kapsamında müşterek çocukları bulunduğu anlaşılmaktadır. TCK’nın 22/6. maddesinde “taksirli hareket sonucu neden olunan netice münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak şekilde mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez” hükmüne rağmen mahkemece sanığın eşinin ölümü nedeniyle bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olduğuna dair dosyada delil bulunmadığından TCK’nın 22/6. maddesinin uygulanmasına yer olmadığına” şeklindeki dosya kapsamına uymayan yetersiz gerekçe ile TCK’nın 22/6. maddesinin uygulanmaması,...Bozulmasına...” şeklinde belirtmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

Failin ağır düzeydeki mağduriyeti bakımından ilk olarak maddi anlamdaki sonuçlar ele alınmalıdır¹²⁸. Söz konusu sonuçlar taksirli eylem nedeniyle ortaya çıkan, neticeden kaynaklı fail üzerinde artık vücuda gelmiş neticeler olabileceği gibi, taksirli eylem sonucunda oluşan neticenin fail üzerindeki geleceğe sirayet eden sonuçları da olabilecektir.

Burada failin ortaya çıkan netice bakımından karşı karşıya kaldığı somut durum göz önünde tutulmalıdır. Somut olaya göre değişkenlik gösterebilmekle beraber, failin taksirle gerçekleşen eyleminden cismani olarak kendisinin de zarar görmesi mümkündür. Başka bir ifadeyle, fail kendi eyleminden kaynaklı yaralanmış ve hatta kendisi dahi ölüm tehlikesi ile karşı karşıya kalmış olabilir. Ancak bu yaralanmanın ağır düzeyde fail üzerinde etkisinin olması ve artık failin de suçtan zarar görme durumunda bulunduğunun kabul edilebilir olması gerekir. Bu değerlendirme de hükme ulaşan hâkimin vicdani kanaatiyle somut olarak ortaya konulmalıdır. Söz konusu bu koşul TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanması bakımından tek başına yeterli değildir. Diğer koşulların da bulunması halinde ilgili fıkranın tatbiki mümkün olacaktır.

Bunun yanında failin taksirli davranışı sonucunda ortaya çıkan ölüm neticesinden başkaca bir neticenin varlığı halinde, diğer sonuçların ortaya çıkması ile ekonomik olarak etkilenmesi ve geleceğe yönelik ekonomik kayıplar yaşaması da mümkün olabilir. Bu halde de somut olayın özelliğine göre ağır derecede mağdur olup olmadığının ele alınması gerekir¹²⁹. Failin, ortaya çıkan netice itibariyle maddi açıdan destekten yoksun kalması veya destek vermekten mahrum bırakabileceği diğer aile bireylerinin varlığı durumunda da ağır bir netice fail bakımından gözlemlenebilir halde ise failin mağdur olduğu kabul edilebilecektir¹³⁰.

Failin ağır düzeyde etkilendiği ve mağdur olduğu durumun mutlak surette maddi bir mağduriyet olması beklenmemektedir. Zira kanun lafzında yer alan artık bir cezanın uygulanmasını gereksiz kılacak kadar mağdur olma, manevi anlamda mağduriyeti de akla getirmektedir¹³¹. Manevi anlamda ortaya çıkan mağduriyet hallerinde de failin artık ağır

¹²⁸ Bacaksız/ Baytiz, "Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6'nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar", s. 500.

¹²⁹ Ekici Şahin, Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK md.22/6), s. 103; Bacaksız/ Baytiz, "Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6'nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar", s. 500.

¹³⁰ Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s. 218; Özen, Genel Hükümler, s. 364-365.

¹³¹ Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s. 217.

düzeyde etkilendiğinin ve mağdur olduğunun kabulü gerekmektedir¹³². Failin ortaya çıkan neticeden dolayı manevi olarak acı, ızdırap duyması durumu da ağır derecede mağduriyet kapsamında değerlendirilmelidir¹³³. Ayrıca ortaya çıkan netice itibari ile failin neticeden kaynaklı manevi anlamda destekten yoksun kaldığı veya destek vermekten yoksun kaldığı aile bireylerinin bulunduğu durumlarda da ağır düzeyde mağduriyetinden bahsedilebilecektir¹³⁴.

Fail üzerinde ağır derecede mağduriyet değerlendirmesinde; cezanın ödetme, acı çektirme, faili ıslah etme amaçlarının artık gereksiz kaldığı, esasen bu amaçlara ortaya çıkan neticenin ulaştığı bir durumla karşı karşıya kalınması gerekmektedir¹³⁵. Yargıtay söz konusu mağduriyete ilişkin bir değerlendirmesinde de “*Mağduriyet, yaşama sevincini yitirmektir.*” şeklinde tanımlamıştır¹³⁶.

Failin ağır bir mağduriyetle karşı karşıya kalması durumunun üçüncü kişi gözleminden çıkarılabilir olması da gerekmektedir. Ortaya çıkan netice itibariyle fail üzerinde somut olarak acı ve ızdırap etkisi görülebilir olmalıdır. Fail üzerinde olumsuz anlamda, ağır maddi veya manevi bir etki somut olarak bulunmalıdır. Somut olayda ortaya çıkan neticenin, fail üzerinde ağır şekilde bir etki oluşturduğundan ve failin mağduriyetinden bahsedilemez ise somut olarak ağır şekilde mağduriyete yol açmayacağından TCK 22/6. maddesi kapsamında şahsi cezasızlık sebebinin uygulanması veya cezada şahsi indirim yapılması mümkün olmayacaktır¹³⁷.

¹³² Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 23.11. 2010 tarih, E. 2010/9-196, K. 2010/228 sayılı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

¹³³ Karakahya, Ceza Hukukunda Genel Hükümler, s. 279; Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s. 216; Bacaksız/Baytiz, Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar, s. 500.

¹³⁴ Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 516; Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s. 218.

¹³⁵ Özen, Ceza Hukukunda Taksir, s. 218.

¹³⁶ Özen, Genel Hükümler, s. 365.; Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 23.11.2010 tarih, E. 2010/9-196, K. 2010/228 sayılı İlamında “...Açıklanan nedenlerle; başka kimsenin doğrudan zarar görmediği trafik kazasında, tam kusurlu olarak, eşi Selda’nın taksirle ölümüne neden olan ve altı aylık evli olduğu eşinin ölümü nedeniyle hayatında meydana gelen köklü değişiklikler ve bu nedenle maruz kaldığı psikolojik travmaların etkisiyle yaşama sevincini yitirmiş bulunan sanık S. hakkında, 5237 sayılı TCY’nın 22. maddesinin 6. fıkrasındaki “şahsi cezasızlık nedeninin” uygulanması gerekir...” şeklinde belirtmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

¹³⁷ Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Genel Hükümler, s. 471; Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 57; Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 514; Tezcan/ Erdem/ Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 242; Özen, Genel Hükümler, s. 363; Yıldız, “Taksirle Yaralama”, s. 91; Yıldız, “Taksirle Öldürme”, s. 274; Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK md. 22/6)”, s. 113-114; Bacaksız/ Baytiz, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli

Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 19.12.2011 tarih, 2011/12393 Esas, 2011/8965 Karar sayılı ilamında “...TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanabilmesi için taksirli hareket sonucu neden olunan neticenin, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık hakkında bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması gerekmekte olup, sanığın aracının gazına fazla yüklendiğinde aracının arkasında alkollü vaziyette yolcu olarak bulunan kardeşi G.Ö'nün dengesini kaybederek motorsikletten düşerek öldüğü, kardeşinin öldüğünü anlayan sanığın kardeşini olay yerinde bırakarak önce kahveye daha sonra eve gittiği olayda anılan maddede öngörülen koşulların oluşmaması nedeniyle uygulanamayacağının gözetilmemesi aleyhe temyiz bulunmadığından bozma sebebi yapılmamıştır...Onanmasına...¹³⁸” şeklinde karar verilmiştir.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 21.06.2017 tarih, 2017/2606 Esas, 2017/5501 Karar sayılı ilamında “...Sanık O.K'nin resmi nikahlı eşinin öldüğü olayda, sanık ile eşi arasında dosyaya yansıyan bir husumet bulunmadığı, meydana gelen olay ve sanığın taksirli hareketi sonucu münhasıran kendisinin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olduğu, bu nedenle sanık hakkında TCK'nın 22/6. maddesi gereği bilinçli taksir sebebiyle cezanın yarıdan altıda birine kadar indirilebileceği gözetilmeksizin, yazılı şekilde bilinçli taksir sebebiyle TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanmasının mümkün olmadığı şekilde yasal olmayan gerekçe ile hüküm kurulması...Bozulmasına...¹³⁹” şeklinde karar verilmiştir. İlk örnekteki somut olayda fail bakımından mağdur ile ailevi bağı olsa dahi ortaya çıkan netice sonrasındaki fail davranışlarından yola çıkılarak acı ve ızdırap duyma, ağır mağduriyetin görülmediği ve bu nedenle TCK 22/6. maddesinin uygulanmamasının gerektiği ve ayrıca ikinci örnekteki somut olayda ise fail ile mağdur arasındaki ailevi, sosyal bağ gereği aksi ortaya konulmamış ise ağır mağduriyetin varlığının kabul edilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Ayrıca Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 01.11.2017 tarih, 2016/2252 Esas, 2017/8213 Karar sayılı ilamında “...tanık olarak dinlenen sanık ve ölenin apartman komşuları, ölenin iş arkadaşları ile sanık ve ölenin müşterek çocuğunun beyanlarından, sanık ile ölen arasında

Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6'nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, s. 500-501.

¹³⁸ Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

¹³⁹ Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

*geçimsizlik olduğu tartışmalarının olduğu, sanığın kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olduğundan bahsedilemeyeceği bu nedenle sanık hakkında TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanamayacağına gözetilmemesi...Bozulmasına...*¹⁴⁰” şeklinde belirleme ile somut olayda fail ile mağdur arasındaki ailevi, sosyal bağın kuvvetli olmadığı durumlarda TCK 22/6 maddesinin uygulama alanı bulmayacağına değinilmektedir. Kanaatimizce de burada failin ağır derecede etkilenmiş olmasında, eylemden önceki ve sonraki davranışları, fail ile mağdur arasında husumetin olup olmadığı, bununla beraber fail ile mağdurun görüşme sıklığı gibi kriterlerin ağır derecede etkilenmiş olma bakımından maddenin tatbiki açısından ölçü olabilecektir.

3.5.2.3 Failin taksirli eyleminden “Ailevi Durum” itibariyle de Etkilenmesi

Genel olarak aile kavramı

Taksirli suç bakımından kanunun aradığı bir diğer unsur, ortaya çıkan ölüm şeklindeki neticenin failin ailevi durumunu da etkilemesidir. Kanunun lafzında yer alan ailevi durumdan ne anlaşılması gerektiği ise kanunda açıkça belirtilmemiştir. Aile kavramından ne anlaşılması gerektiğine ilişkin boşluğun doktrin ve uygulama tarafından tamamlanması gerekmiştir. TCK md.22/6 düzenlemesinde aile terimi genel olarak kullanılmış, tahdidi olarak sayılmamıştır. Hal böyle olmakla birlikte örnek olarak özel hükümler kısmında düzenlenen TCK md.167’de aile kavramından anlaşılması gereken kişiler tahdidi olarak sıralanmıştır. Kanun koyucunun genel hükümlerde böyle bir tercihte bulunması ile özel hükümler faslında belirli suç tipleri bakımından (örnek olarak TCK md.167’de) cezaların şahsileştirilmesi durumunda, cezanın şahsileşmesine yönelik ailevi ilişkiyi takdire bırakmaksızın belirtmesi hali de göz önünde bulundurulduğunda, bu fıkra yönünden bilinçli bir boşluk olduğu da değerlendirilmelidir¹⁴¹.

Söz konusu fıkranın uygulama alanında ailevi etkiden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin doktrinde farklı görüşler mevcut olmakla beraber¹⁴², bir görüşe göre, söz konusu madde kapsamında ailevi ilişkinin dar yorumlanması gerekmektedir. Bu dar yorum bakımından

¹⁴⁰ Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

¹⁴¹ Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK md.22/6), s. 103; Bacaksız/ Bayzit, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, s. 493-494.

¹⁴² Söz konusu görüşlerin tasnifine ilişkin bkz. Özen, Genel Hükümler, s. 361.

ise, Medeni Kanun kapsamındaki ailevi ilişkilerin ele alınarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Başka bir ifadeyle yalnızca altsoy, üstsoy, evlilik birliği veya kan bağı gibi ailevi ilişkiler söz konusu fıkra kapsamında değerlendirilmelidir. Bunun ötesinde akrabalık ilişkisi bulunmayan kişiler çok yakın sosyal ilişkiler içerisinde dahi olsa söz konusu madde kapsamında ele alınamayacaktır. Zira kanun, fail ve ailevi bakımdan ortaya çıkan neticenin bulunmasını öngörmüştür. Kanun lafzında yer alan “ve” bağlacının varlık amacının da bu farka işaret etmek için olduğu belirtilmiştir. Bu açıdan taksirli eyleminden dolayı failin yalnızca kendisi bakımından ağır bir netice olarak tariflenebilecek sonuçlarından sorumluluğu mevcuttur. Bu halde ailevi bakımdan etki doğurmayan, ailevi bakımdan mağduriyete yol açmayan neticelerin, faile TCK 22/6 maddesi kapsamında şahsi cezasızlık veya cezada şahsi indirim uygulanmasına fırsat vermeyeceği belirtilmiştir¹⁴³. Nitekim bu duruma ilişkin olarak yalnızca kişinin kendisine zarar gelmesi durumunu da kapsayacak şekilde emsal kararda değerlendirmeye alınmıştır¹⁴⁴. Buradan hareketle kişinin yalnızca kendisine zarar gelmesi durumunda başka bir ifadeyle kendi eyleminden etkilenmesi durumunda TCK md.22/6’nın değerlendirilemeyeceği anlamı çıkmaktadır.

¹⁴³ Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Özel Hükümler, s. 216; Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Genel Hükümler, s.471; Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 58-59; Şahin, Ekici, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m.22/6)”, s. 104.

¹⁴⁴ Yargıtay 3. CD’nin E. 2018/6835, K. 2019/3235 numaralı ilamında: “...Sanık hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma ve taksirli yaralama suçlarına yönelik olarak kurulan ceza verilmesine yer olmadığına dair kararlara ilişkin yapılan temyiz incelemesinde;

a)Sanık A’nın” 228 promil alkollü halde sevk ve idaresindeki araç ile kırmızı ışıkta bekleyen H.A’nın aracına çarptığı ve kaza esnasında sanığın aracında yolcu olarak bulunan sanığın öz kızı olan N.N.E’nin vücudunda kemik kırığı oluşacak şekilde yaralandığı olayda; mağdurun nitelikli biçimde yaralandığı ve suçun bilinçli taksirle işlendiği dikkate alındığında, sanık hakkında bilinçli taksirle yaralama suçu yanında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan da kamu davası açılmış olup, bilinçli taksirle yaralama suçunun zarar suçu, TCK’nin 179/3. maddesinde düzenlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun tehlike suçu olması, her iki suçun birlikte işlendiği hallerde, sanığın hangi suç nedeniyle cezalandırılacağı belirlenirken, suçlar için kanunda öngörülen cezaların ağırlığının değil, zarar suçu-tehlike suçu kriterinin esas alınması, buna göre; sanığın bilinçli taksirle yaralama suçundan cezalandırılmasının mümkün olduğu hallerde, sadece bilinçli taksirle yaralama suçundan cezalandırılması, kovuşturma şartı olan uzlaşmanın gerçekleşmesi nedeniyle taksirle yaralama suçundan cezalandırmanın mümkün olmadığı hallerde ise, sanığın TCK’nin 179. maddesinde düzenlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan cezalandırılmasının gerektiğinin anlaşılması karşısında; sanığın eyleminde bilinçli taksir koşulları oluştuğu, yaralamanın TCK’nin 89/1, 2-b, 22/6. maddeleri kapsamında kaldığı, suçun bu haliyle uzlaştırma kapsamında kaldığı ancak dosyada uzlaştırmaya yönelik işlem yapılmadığı anlaşılmakla, taraflara usulüne uygun olarak uzlaşma teklifinde bulunulması, uzlaşmanın gerçekleşmemesi halinde TCK’nin 89/1, 2-b, 22/6. maddeleri gereğince hüküm kurulması, bilinçli taksirle yaralama suçundan cezalandırmanın mümkün olmadığı hallerde ise, sanığın TCK’nin 179. maddesinde düzenlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan cezalandırılmasının gerektiğinin gözetilememesi...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023). Görüldüğü üzere ilk derece mahkemesi tarafından, sanık hakkında TCK’nin 179/3 ve TCK’nin 89/1 maddelerinden ceza verilmesine yer olmadığı karar verilmiş fakat kovuşturma şartı olan uzlaştırmının olumlu sonuçlanması halinde TCK’nin 179/3 maddesi uyarınca cezalandırılması gerektiği belirtilmiştir. Bu suretle failin kendi taksirli eyleminde etkilendiği olayda TCK 22/6’nın uygulanamayacağı anlaşılmıştır. Kanunun getiriliş amacı da gözetildiğinde söz konusu karara katılmaktayız.

Aile kavramına dair bir diğer görüş ise, söz konusu fıkranın baştan kapsamını belirlenerek sınırlandırılmaması ve somut olaya göre değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁴⁵.

Bir diğer görüşe göre ise kanun lafzından yola çıkılarak aile kavramından ne anlaşılması gerektiğine değinilmesi gerekir. Zira kanun lafzı ailevi yakınlık hususunda bir belirlemede bulunmamıştır¹⁴⁶.

Medeni Kanun uyarınca üç tür aile kavramına yer verilmiş olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki, karı-koca arasında kurulmuş olan evlilik birliğine yönelik dar aile kavramıdır. Aile kavramına ilişkin ikinci aile türü ise, anne, baba ve çocuklardan oluşan geniş aile kavramıdır. Aile kavramına ilişkin üçüncü aile türü ise, kan, kayın veya sözleşme ilişkisine dayalı olarak ev topluluğu olarak belirtilebilecek daha geniş aile kavramıdır¹⁴⁷. Buradan hareketle söz konusu fıkra kapsamında hangi ailevi ilişkiden bahsedildiği önem arz etmektedir. İlk iki tür olarak belirtilen dar ve geniş aile kavramları, hukuken tanınan aile ilişkisi olması sebebi ile TCK 22/6 maddesi kapsamında ele alınması ve diğer koşulların da bulunması halinde faile şahsi cezasızlık veya cezada şahsi indirim sebebinin uygulanması mümkündür. Buradan hareketle fail ve mağdur olarak üstsoy, altsoy, eş ve kardeşin bulunduğu takdirde diğer koşullarında bulunması ile faile şahsi cezasızlık veya cezada şahsi indirim sebebi uygulanabilir.

Bunun ötesinde ev topluluğu olarak yer alan ve üçüncü tür olarak belirtilen aile düzeninde ise, bu husus hem doktrinde hem uygulamada tartışmalıdır. Ailevi bağdan ne anlaşılması gerektiğine ilişkin uygulamadaki belirlemelerinin irdelenmesi bu anlamda yerinde olacaktır. Bu açıdan ailevi bağ anlamında fail ile mağdurun aynı evde yaşamaları, TCK 22/6 maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda önemli bir unsurdur. Bunun haricinde fail ile mağdur arasında herhangi bir husumetin bulunmaması gereklidir. Ayrıca fail ile mağdur arasında bakım, destek, gözetim veya yeri geldiğinde sadakat yükümlülüğünün bulunması gerekir. Bu unsurlar bakımından fail ile mağdur arasındaki

¹⁴⁵ Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 512; Tezcan/Erdem/Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 239; Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m.22/6)” s. 105.

¹⁴⁶ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 472.

¹⁴⁷ Özen, Genel Hükümler, s. 361; Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m.22/6)”, s. 107-108; Bacaksız/Bayzit, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar” s. 494.

sosyal bağ tespit edilip failin ağır mağduriyetinin varlığı bu unsurlardan yola çıkılarak ailevi durum itibarıyla de etkilenmesi aranmalıdır¹⁴⁸.

Madde metnindeki aile kavramından ne anlaşılması gerektiğine ilişkin Yargıtay 12. CD'nin Esas:2016/328, Karar: 2017/2797 numaralı ilamının muhalefet şerhinde bu husus tartışmaya konu edilmiştir. Bu suretle somut olayda Yargıtay 12. CD'nin denetiminde ilk derece mahkemesindeki karara ilişkin olarak yapılan incelemede oy çokluğu ile karar verilmiştir. Muhalif olan iki üyenin söz konusu yargılama konusu olay açısından, çalışma konumuz olan TCK md.22/6'nın şartlarının aile bireylerine yönelik olarak kavramsal terimin değerlendirilmesine ilişkin gerekçe ile ilk derece mahkemesi kararının bozulması gerektiği kanaatlerini belirtmişlerdir¹⁴⁹.

¹⁴⁸ Yargıtay 12. CD'nin 18.02.2016 tarih, E. 2015/4798, K. 2016/2508 sayılı ilamında “...Olay tarihinde 6 yaşında olan H.Ç'nin okula gitmek üzere yolda tek başına yürüdüğü sırada öz dayısı olan sanığın yönetimindeki servis aracı ile H.Ç.'ye çarparak ölümüne sebebiyet verdiği olayda, mahkemece sanık hakkında TCK'nın 22/6. maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilmiş ise de, TCK'nın 22/6. maddesinin 1. cümlesindeki şahsi cezasızlık hükmünün uygulanabilmesi için neden olunan neticenin münhasıran failin kişisel ve ailevi bakımından artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması gerektiği dosya kapsamına göre sanığın ölenle aynı evde ikamet etmediği, ölenin bakım ve gözetiminin sanık tarafından karşılanmadığının anlaşılması karşısında, sanık hakkında TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanamayacağı gözetilmeden, yazılı şekilde hüküm kurulması...Bozulmasına...” şeklinde belirtilmiştir.; Yargıtay 12. CD'nin 31.10.2017 tarih, E. 2016/2988, K. 2017/8163 sayılı ilamında: “...Sürücü belgesiz sanığın idaresindeki araç ile olaydan 1 saat 10 dakika sonra alınan alkol raporunda 185 promil alkollü olarak, aynı evde yaşadığı 3 yaşındaki yeğeni ile stabilize köy yolunda gezinti yaptıkları sırada, direksiyon hakimiyetini kaybederek takla attığı ve aracın arka koltuğunda oturan çocuğun öldüğü olayda; sanığın ölen çocuğun dayısı olduğu, ölen çocuğun annesinin boşandığı ve sanık ile aynı evde yaşadıkları, sanık ile kız kardeşi arasında dosyaya yansıyan bir husumet bulunmadığı ve kız kardeşinin şikayetçi olmadığı, sanık ve tanık M.T.'nin ifadesine göre, sanığın çocukla arasında özel bir bağ bulunduğu ve hayvanları seven çocuğu sürekli gezdirdiği ifadeleri karşısında; sanığın meydana gelen olay ve taksirli hareketi sonucu münhasıran kendisinin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olduğu, bu nedenle sanık hakkında TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanmasında ve bilinçli taksir sebebiyle cezanın TCK'nın 22/6-son cümle uyarınca 1/6 oranında indirim yapmasında, sanıktaki alkol oranı dikkate alındığında bir isabetsizlik bulunmadığından, tebliğnamede bozma öneren görüşlere iştirak edilmemiştir...Onanmasına...” şeklinde belirtilmiştir.; Yargıtay 12. CD'nin 26.10.2021 tarih, E. 2020/90, K. 2021/7314 sayılı ilamında “...Olay tarihinde, saat 19.00 sıralarında gündüz vakti, sanık idaresindeki traktör ile iki yönlü köy yolunda seyir halindeyken yol üzerindeki kasisten geçtiği sırada traktörün çamurluk kısmında oturan sanığın yeğeni olan 19 yaşındaki S.B.'nin yere düştüğü ve traktörün sol arka büyük tekerleğinin altında kalarak öldüğü, sanığın 21.09.2015 tarihli kolluk savunmasında, “ölenin öz ablasının oğlu olduğunu, annesi babası ayrı olduğu için ellerinde büyüdüğü” şeklinde beyanda bulunduğu, mahkemece sanık hakkında TCK'nın 22/6. maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilmiş ise de, TCK'nın 22/6. maddesinin 1. cümlesindeki şahsi cezasızlık hükmünün uygulanabilmesi için neden olunan neticenin münhasıran failin kişisel ve ailevi bakımından artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması gerektiği, ölenin, sanığın yeğeni olmasının tek başına anılan hükmün uygulanmasını gerektirmeyeceği gerçeği karşısında; ölenin anne ve babasının sanıktan şikayetçi olup olmadıkları, sanığın ölenle aynı evde ikamet edip etmediği, ölenin bakım ve gözetiminin sanık tarafından karşılanıp karşılanmadığı araştırılarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin edilmesi yerine, yazılı şekilde hüküm kurulması...Bozulmasına...” şeklinde belirtilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

¹⁴⁹ Yargıtay 12. CD'nin E. 2016/328, K. 2017/2797 numaralı ilamın muhalefet şerhi: “... failin taksirli eyleminden "ailevi durumu" itibarıyla da etkilenmesidir. Bu şart, fail ile taksirli suçun mağduru arasında

Bu kapsamda muhalefet şerhi olarak TCK 22/6 maddesi ile somut olayda aile kavramının belirlenmesi ve değerlendirilmesi açısından, muhalefet şerhine konu gerekçe içeriği

belli derecedeki yakınlığı ifade etmektedir. Bu anlamda, üzerinde durulması gereken husus akrabalığın derecesinden çok "aile" kavramıdır. Çünkü kanun koyucu belli derecede akrabalığı ifade eden herhangi bir kavramı değil özellikle "aile" ibaresini tercih etmiş ve bir manada faille mağdur arasında "aynı aileden olma ilişkisini" aramıştır. Aile ise kanunlarımızda tüm yönleriyle tanımlanmış bir kavram değildir. Bu konuyla ilgili olarak; bir yandan aile kavramının üstsoy, altsoy ve evlilik ilişkisini kapsayacak bir şekilde yorumlanması gerektiğini savunan öğreti, diğer yandan ortada bir aile bulunup bulunmadığını değerlendirirken biyolojik gerçekten çok, toplumsal gerçekliğe ağırlık veren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarını göz önünde bulundurmaktadır. (Z. Hafizoğulları ,Türk Ceza Kanununda Taksir, Polis Dergisi Yıl:11, S. 44, Nisan-Mayıs-Haziran 2005, s. 87; Ursula Kil Kelly, Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Kılavuz İnsan Hakları El Kitapları, No: 1, Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Eylül 2007, s. 15)

Amacı; hukuk devleti, kusur ve hümanizm gibi evrensel ilkelere dayalı olarak, insan onurunu, bireyin hak ve özgürlüklerini korumak, suçluyu sosyalleştirip tekrar topluma kazandırmak ve aynı zamanda bireyi ve toplumu suça karşı korumak olan çağdaş ceza hukukunun ifadesini oluşturan ceza kanunu ile toplumsal ihtiyaçlara cevap vermeye çalışan kanun koyucu, yakınlarını kaybeden faillerin ailevi olarak yaşadıkları ızdıraba TCK'nın 22/6 maddesi ile seyirci kalmayarak somut olayın özelliğine göre anılan maddedeki koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğini mahkemenin takdirine bırakmasına karşın, içtihat yoluyla belirtilen maddeye kesin sınırlar çizilmesinin kanun koyucunun iradesine aykırı olacağı gibi ceza hukukunun en temel ilkelerinden olan kanunilik ve hakkaniyet ilkelerine de aykırı olacağı açıktır.

Yukarıdaki açıklamalar ışığında; somut olayımıza baktığımızda; ölenin öz dayısı olan ve aralarında hiç bir husumet bulunmayan sanığın TCK'nın 22/6 maddesinden yararlanıp yararlanamayacağı hususundaki sorunun "Kanunsuz Suç ve Ceza Olmaz" kuralının sınırları içerisinde kalmak kaydıyla Ceza Hukukunun izin verdiği ölçüde yorum kuralları ile bağdaştırmak suretiyle çözümü gerekmektedir.

Suç tarihinde yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK'nın 1 maddesi ile sonradan yürürlüğe giren 5237 Sayılı TCK'nın 2. maddesinde: Özet olarak "Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez. Kanunda yazılı cezalardan başka bir ceza ile de kimse cezalandırılmaz" denilerek kanunilik ilkesi özellikle vurgulanmak istenmiştir. "Kanunsuz suç ve ceza olmaz" kuralı Türk Ceza Hukukunda, Devlet ve Yargıç karşısında bireylerin "Kamu Hakları"nın güvencesidir. Öğretide değerini koruyan bu kural, Anayasamızın (Mad.38) ilkeleri arasına girmiş ve 5237 sayılı TCK'nın 2. maddesinde de açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bu hükmün 2. maddede yer alması bile, kurala verilen önemi gösterir. Kanunun 2. maddesindeki "açıkça" kelimesi Türk Ceza Hukukunda "kıyaslama"nın yasaklandığını gösterir. Kanunsuz ceza olamayacağından, suçun cezasının belirlenmiş olması suçluların cezalandırılmasında şarttır.

Bir fiili suç saymak ve cezalandırmak yetkisinin yalnız kanuna tanınması bireylere özgürlüklerinin sınırı hakkında bilgi verir. Bireyin, nelerin ne kadar yasak olduğunu bilmeye hakkı vardır. Bu hakkını kullanan birey yasak olanı yapmaktan çekinmek, yasak olmayanı yaparken de korkusuz hareket etmek imkanını kazanır. Kanun Kuralına gerçek anlamını kanun koyucunun iradesi verir. Kanunun iradesi kanun koyucunun subjektif iradesi değildir. Yazılı formül içinde ifade edilmiş objektif irade, kanunun iradesini oluşturur. Kanunun iradesini gösteren formül zorunlu olarak genel ve soyut olacağından, kuralın önce içeriğini ve anlamını belirtmeden, iradenin somut olaylara uygulanmasına imkân yoktur. Pozitif hukuk, yorum faaliyetlerinin sınırını oluşturur.

Öz yeğeninin ölümüne sebebiyet verdiği için çok büyük bir üzüntü yaşadığı dosya içeriğinden açıkça anlaşılan sanığa, verilecek hiçbir cezanın, kendi vicdanının vereceği cezadan daha fazla bir etki göstermesi beklenemez. Ölenin anne ve babası ile akrabalık nedeniyle sık sık bir araya gelmesi kuvvetle muhtemel olan sanığın zaman içerisinde bu acıyı unutmaya kolay olmayacaktır. Taraflar arasındaki akrabalık ilişkisinin her zaman akrabalık derecesi ile orantılı olmadığı toplumdaki bilinen bir gerçek olmasına karşın, anılan maddenin uygulanmasını belli derecede yakınlarla indirgemenin hakkaniyet ilkesine de aykırı olacağı kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkacaktır. 5237 sayılı TCK'nın 22/6. maddesindeki düzenlemelerden önce, yakınlarını kaybeden aile bireylerinin, yine akrabalık derecesine bağlı olmaksızın yakınlık duydukları failleri sorumluluktan kurtarmak için yoğun çaba sarf ettiklerine dair örneklerle az rastlanmamıştır. TCK'nın 22/6. maddesi bu anlamda toplumsal ihtiyaçtan doğmuştur. Ancak bu maddenin belli derecede yakınlarla indirgenmesinin maddenin düzenlenme amacına aykırı olacağı gibi gerekli faydayı da sağlayamayacaktır... "şeklinde muhalefet şerhi bulunmaktadır. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

itibariyle TCK'nın 22/6 maddesinin irdelenmesinin ortaya konulduğu ve bu mezkur maddenin içeriği ile hangi alanda uygulanması gerektiğine değinilmiştir. Ayrıca muhalefet şerhi olan TCK md.22/6'ya ilişkin olarak uygulamada farklılıkların ortaya konulduğu ifade edilmiş olup bu farklılığın ise fail ile mağdur arasındaki yakınlığın ne olması gerektiği ve bu yakınlıktan ne anlaşılması gerektiği olarak belirtilmiştir. Bununla beraber, meydana gelen olayda failin hangi ölçüde zarar görmesi gerektiği, başka bir ifadeyle failin mağduriyetini ortaya koyacak zararın sınırının belirlenmesi hususu dile getirilmiştir.

Belirtilen muhalefet içeriğinde, şahsi cezasızlık halinin uygulanabilmesi açısından üzerinde uyuşmazlık olmayan şartlardan bir tanesi olan taksirli suçun bulunmasına dikkat çekilmiştir. Diğer şart ise ortaya çıkan neticenin failin kişisel ve ailevi durumu bakımından etkili olması gerektiği belirtilmiştir. Kişisel bakımından etkinin ise failin kendi eyleminin suçtan zarar göreni konumuna gelmesi olarak ifade edilmiştir. Suçtan zarar görmesi ise failin kendisinin maddi zararından kaynaklı olabileceği gibi manevi zararından da kaynaklı olabilecektir. Bu durumun ise her somut olaya göre farklılık göstereceği, olayın içeriğine göre zarar türünün farklılık oluşturabileceği belirtilmiştir.

Diğer şart olarak failin taksirli eyleminden kaynaklı olarak ailevi durumu itibariyle etkilenmesi belirtilmiş olup, aile kavramının kanunlar ile sınırlandırılmadığından genişletici yorum yapılabilmesinin mümkün hale geldiğinden bahsedilmiştir. Bu kapsamda kanunlar ile sınırlandırılmayan aile kavramının, içtihatlar ile sınırlandırılması durumunda kanunilik ve hakkaniyet ilkelerinin zedelenebileceği dile getirilmiş olup bu cihetle aile kavramının her somut olayda ayrı olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu özet açıklamalar ile yargılama konusu olan, makine kullanıcısı sanığın, yeğeni olan mağdurun makine önünde olduğu esnada sanığın yük indirirken dikkatsizlikle mağdurun da kepçede olduğunu fark etmeksizin yeğenin ölümü ile sonuçlanan iş kazasına ilişkin olayda kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkelerine de bağlı kalmak şartıyla aile kavramı kapsamında yorumlamanın mümkün olduğu dile getirilmiştir.

Karar içeriğinde dosya kapsamı itibariyle yorumun yapılmasıyla, sanık ile mağdur arasında husumet olmayışına dikkat çekildiği, muhalefet şerhinde sanığın, öz yeğenin ölmesi ile büyük üzüntü yaşadığının belirtilmiş olduğu ve bu itibarla sanığa verilecek cezanın kendi vicdanının vereceği cezadan daha fazla etki göstermeyeceği, ayrıca ölenin anne babası ile sanığın yüz yüze geleceği ve bu olay sonucunda yaşanan acının unutulmasının da

zorlaşacağı belirtilmiştir. Bu sebepler gözetilerek her somut olayın kendi içerisinde değerlendirilmesi ile belirtilen kıstasların somut olaya uygulanması itibariyle aile kavramı koşulların TCK md.22/6 açısından uygulanabilir olduğu, bu sebeple bozma içeriğinin anılan gerekçe itibariyle olması gerektiğinden iki üyenin muhalefeti gündeme gelmiştir. Görüldüğü üzere özellikle failin, aile yakınlarının hangi dereceye indirgenmesi gerekliliğine ilişkin oluşan muğlaklığı açığa kavuşturmak açısından muhalefet şerhinin tatmin edici olduğu görülmektedir.

Kanaatimizce de aile bağlarının her somut olayda değerlendirilmesi gerektiği, bunun sebebinin ise aile ilişkilerinin yakınlık derecesi ile aile bağların kuvvetli oluşunun her zaman eş değer olmadığı, olaya göre farklılık arz ettiği bu cihetle somut olaya göre değerlendirmenin yapılması gerektiği ifade edilmelidir.

Nitekim belirtilen somut olaya benzer Yargıtay 12.CD'nin Esas:2014/11347 Karar:2015/4706 numaralı ilamında ise *"... sanığın abisine ait çocuklara baktığı tespit edilmiş olup, ölenin anne ve babasının da şikayetçi olmadıkları, yeğeni olan ölenin bakım ve gözetiminin sanık tarafından karşılandığı, anne babasının ayrılmış olması nedeniyle amcası ile yaşadığı sanığın kendi çocukları ile birlikte yeğenlerinin de bakımını üstlendiği, meydana gelen neticenin münhasıran sanığın kişisel durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesi gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açtığı ve TCK'nın 22/6. maddesinde düzenlenen şahsi cezasızlık sebebinin olayda gerçekleştiği kabul edilerek yapılan incelemede...ONANMASINA..."* şeklinde karar verilmiştir. Dayı/amca-yeğen ilişkisi açısından artık ceza verilmesinin gereksiz kılınacağı ortaya konulmuş olmakla ceza verilmesine yer olmadığına hükmedilmesinin yerinde oluşuna dair kararda gözetilerek yukarıda zikredilen muhalefet şerhinin gerekçe itibariyle yerinde olduğu kanaatiyle muhalefet şerhindeki görüşe katılmaktayız.

Madde de zikredilen aile kavramının belirginleşmesi ve TCK'nın 22/6 maddesinin uygulama alanı bulması açısından Yargıtay 12.CD'nin Esas:2020/90, Karar: 2021/7314 numaralı ilamında *"... Olay tarihinde, saat 19.00 sıralarında gündüz vakti, sanık idaresindeki traktör ile iki yönlü köy yolunda seyir halindeyken yol üzerindeki kasisten geçtiği sırada traktörün çamurluk kısmında oturan sanığın yeğeni olan 19 yaşındaki S.B.'nin yere düştüğü ve traktörün sol arka büyük tekerleğinin altında kalarak öldüğü, sanığın 21.09.2015 tarihli kolluk savunmasında, "ölenin öz ablasının oğlu olduğunu,*

annesini babası ayrı olduğu için ellerinde büyüdüğü" şeklinde beyanda bulunduğu, mahkemece sanık hakkında TCK'nın 22/6. maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilmiş ise de, TCK'nın 22/6. maddesinin 1. cümlesindeki şahsi cezasızlık hükmünün uygulanabilmesi için neden olunan neticenin münhasıran failin kişisel ve ailevi bakımdan artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması gerektiği, ölenin, sanığın yeğeni olmasının tek başına anılan hükmün uygulanmasını gerektirmeyeceği gerçeği karşısında; ölenin anne ve babasının sanıktan şikayetçi olup olmadıkları, sanığın ölenle aynı evde ikamet edip etmediği, ölenin bakım ve gözetiminin sanık tarafından karşılanıp karşılanmadığı araştırılarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin edilmesi yerine, yazılı şekilde hüküm kurulması,...BOZULMASINA..." şeklinde karar verilmiştir. Aile ilişkileri bakımından uygulama açısından kriterlerin belirlendiği ve buna ilişkin her somut olayda değerlendirme yapılabileceği, bununla beraber yol gösterici olması anlamında TCK md.22/6 açısından emsal Yargıtay kararlarının çoğaltılmasının mümkün olduğu ifade edilmelidir.

Yargıtay 12.CD'nin Esas:2014/11347, Karar: 2015/4706 numaralı ilamında aile bağlarına ilişkin madde metninin nasıl yorumlanması gerektiğine dair yol gösterici mahiyette bulunmakta ve bu kapsamda fail ile mağdur arasında amca-yeğen ilişkisinin bulunduğu olayda TCK md.22/6'nın değerlendirilmesi açısından ailevi bağın kriterleri değerlendirilmektedir. Nitekim "...Olay gecesi 22:30 sıraları sanık M.B.'nin idaresindeki araçta yeğenleri olan ölen M. ve ablası A. olduğu halde seyri sırasında olay yeri caddede belediyeye ait olup arkasında ışık donanımı ve uyarıcı levhaları bulunmayan çöp aracına arkadan çarpması sonucu yeğeni M.'nin ölümüyle sonuçlanan olayda sanığın kusurlu olduğunun kabulünde isabetsizlik bulunmamakla birlikte; meydana gelen kazada hayatını kaybeden M.B.'nin ablası olan A.B.'nin aşamalarındaki beyanında; olay günü ölen M.'nin üniversiteye kaydını yaptırmak üzere amcası sanık M. ile birlikte Erbaaya gittiklerini, anne ve babasının ayrılmış olmaları nedeniyle kardeşiyle birlikte amcasının yanında yaşadıklarını, bakımlarının amcası tarafından karşılandığını belirttiği, mahkemece sanık hakkında yaptırılan sosyal ve mali durum araştırmasında da; sanığın abisine ait çocuklara baktığı tespit edilmiş olup, ölenin anne ve babasının da şikayetçi olmadıkları, yeğeni olan ölenin bakım ve gözetiminin sanık tarafından karşılandığı, anne babasının ayrılmış olması nedeniyle amcası ile yaşadığı sanığın kendi çocukları ile birlikte yeğenlerinin de bakımını üstlendiği, meydana gelen neticenin münhasıran sanığın kişisel durumu bakımından artık

bir cezanın hükmedilmesi gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açtığı ve TCK'nın 22/6. maddesinde düzenlenen şahsi cezasızlık sebebinin olayda gerçekleştiği kabul edilerek yapılan incelemede;... ONANMASINA..." şeklinde karar verilmiştir.

Taksirli suçlarda düzenlenen şahsi cezasızlık sebebine ilişkin aile kavramından anlaşılması gereken terimin belirsiz oluşunun giderilmesine yönelik belirtilen kararlar ile bu belirsizliğin önüne geçilmesinde yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Aşağıda belirtilen kıstasların somut olaya tatbiki ile TCK md.22/6'nın uygulanabilirliğinde yol gösterici olması anlamında önem taşımaktadır. Bu belirtilen kıstaslar ise emsal teşkil eden kararlar da birlikte gözetilerek;

a. Ölenin, anne ve babasının, sanığın dayı/amca olması sebebiyle aile arasında karşılaşma ihtimallerinin oluşu, bu suretle mağdurun anne-babası ile ilişkileri, ayrıca mağdurun anne-babasının, sanık ile mağdur arasındaki yakınlığın ortaya konulması gerekliliği,

b. Sanık ile müteveffanın aynı evde ikamet edip etmediği

c. Müteveffanın bakım ve gözetiminin sanık tarafından karşılanıp karşılanmadığının tespiti gerekir.

Özellikle dayı-yeğen, amca-yeğen, dede-torun, kardeşler arasında ve bir tarafında sanık diğer tarafın ise mağdur olduğu olaylarda zikredilen kriterlerin gözetilmesi gerekliliği ve somut olaya tatbik edilerek uygulanabilirliğin denetlenmesi gereklidir.

Nitekim İstanbul BAM 19. CD'nin Esas:2021/4542, Karar:2022/1746 numaralı ilamında "...sanığın 29 günlük bebeği ile karşıdan karşıya geçeceği esnada otomobilin sanığa çarpması ile birlikte, sanığın kucağındaki kızının düşmesi sonucunda hayatını kaybetmesine dair somut olayda, sanık hakkında TCK md.22/6 hükmünün tartışılmadığı hususu belirtilerek, şahsi cezasızlık şartlarının değerlendirmeye alındığı ve bu değerlendirme de çalışma konumuz olan madde metnine ilişkin olarak Yargıtay uygulamasına atıfta bulunularak "...yerleşik Yargıtay uygulamalarına göre; anne-baba-eş-kardeş-çocuk gibi akrabalara karşı taksirle yaralama/öldürme suçunun işlenmesi durumunda fail hakkında TCK'nın 22/6 maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışılabilecektir. Kanun koyucu sanık ile mağdur/ölen arasında sadece akrabalık bağı aramamış bunun yanında failde gerçek bir mağduriyetin meydana gelmesini de aramıştır.

Oluşu ve dosya kapsamına göre somut olayda bilinçli taksirin koşullarının bulunmadığı, meydana gelen neticenin müteveffanın babası olan sanık hakkında artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağduriyete neden olduğu kabul ve takdir olunarak sanık hakkında TCK 22/6.maddesinin uygulanmasına karar verilmiştir...". Aile bireylerinin kararda zikredilse de Yargıtay kararları ışığındaki kriterlerin her somut olayda tartışılması gerekir. Bu kriterlerin uygulanmasına dair vicdani kanaat getirilmesi durumunda, gerektiğinde amca/dayı-yeğen arasında dede-torun arasında uygulamanın yapılabileceği hususunun da değerlendirilmesi gerektiği gözden kaçırılmamalıdır. Anılan BAM kararı itibariyle yalnızca TCK md.22/6 gereğince belirtilen akrabalık bağı durumunda uygulama olacağı yönündeki yorum ise hatalı olacaktır. Bunun sebebi ilamda zikredilen Yargıtay uygulamalarına göre akrabalık bağının sınırlarının çizilerek belirlenimin yapılmış oluşudur. Bu ise teyze-hala-dayı-amca/yeğen, nine-dede/torun arasında fail-mağdur durumu olması halinde uygulanmaması gerektiğine ilişkin yanlış yoruma sebebiyet verebilecektir. Dolayısıyla BAM kararında sınırları çizilerek aile kavramına ilişkin TCK md.22/6 kapsamında belirleme yapılması hatalıdır.

Aile bağının tespiti ve somut olaya tatbik edilerek şahsi cezasızlık sebebinin uygulanmasına ilişkin ise belirtilen kriterler çerçevesinde değerlendirme yapılabilmesi açısından delil toplanmasının önem arz ettiği, bu kapsamda sanık ve ölenin ortak akrabalarının tanık sıfatı ile dinlenmesi, ayrıca sanık hakkında kovuşturma aşamasında tensip ile beraber kolluk tarafından sosyal-ekonomik araştırmanın yapılması ve bu araştırma içeriğinde sanık ile ölenin birlikte yaşayıp yaşamadığı ile aralarındaki bağın ortak yakınları ile iletişime geçmek suretiyle araştırılmasının istenilmesi uygun olur. Bu hususların kovuşturma aşamasında toplanması ve duruşmada bu delillerin ortaya konularak fail ve ölenin yakınlarından sorulmak suretiyle tartışılarak, fail-mağdur arasındaki TCK md.22/6 kapsamında kanunilik ilkesi gereğince aranan kişisel ve ailevi bağın ortaya konularak değerlendirme yapılması önem arz etmektedir. Konuya ilişkin bir kararda BAM tarafından sanığın sevk ve idaresinde olan araçta mağdur yeğeninin vefat ettiği olaya ilişkin, aralarındaki yakınlığın ve ailevi bağın niteliğinin ortaya konulması açısından kolluk araştırmasının yapılarak uygulanma alanının tartışıldığı ve nihayetinde ise gelen kolluk cevabi yazısı uyarınca TCK'nın 22/6 maddesi gereği sanığın mağduriyetinden söz edilemeyeceği, aynı evde yeğeni ile birlikte yaşamadığının tespiti bununla beraber yeğenine bakım ve gözetim yükümlülüğünün bulunmadığına ilişkin tespitlere toplanan

deliller çerçevesinde ulaşıldığı belirtilmiştir¹⁵⁰. Esasen bu inceleme ve araştırmanın istinaf incelemesinden evvel kovuşturmanın ilk aşamasında tensip ile beraber ilk derece mahkemesi tarafından, kolluğun konuya ilişkin araştırma yapılmasının istenilmesinin gerektiği, bu durumun yargılamada hedef süre ve yargılamanın kısa sürmesi açısından gerekli olduğu hususu da gözden kaçırılmamalıdır.

Bununla birlikte, kovuşturma evresinde de delillerin toplanmasının mümkün olduğunu kabul etmek gerekir. Delillerin toplanmasının soruşturma aşaması sonunda tamamlanması ve bu delillere dayanılarak Cumhuriyet savcısının iddianame düzenlemesi ideal gözükmele birlikte, her zaman olayla ilgili tüm delillere soruşturma aşamasında ulaşmak mümkün değildir¹⁵¹. Bu açıklamalar ışığında basit taksir ile işlendiği iddia edilen olayda şahsi cezasızlık halinin tartışılması ve buna hükmedilmesinin mahkeme kararı ile zaruri oluşu gözetildiğinde, kovuşturma aşamasının ilk aşaması olan iddianame kabulünün ardından düzenlenecek olan tensip ile beraber kolluk araştırması yapılarak delil toplanmasının ve gerektiğinde tanık dinlenilerek duruşmada tartışılmasının yüz yüzelik ve alenilik ilkeleri gereği isabetli olacağını söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim Yargıtay

¹⁵⁰ Bursa BAM 10.CD’NİN E. 2019/1370, K. 2021:539 numaralı ilamında “Somut olayda: 02.05.2017 günü; sanığın kullanmakta olduğu araç ile ön yolcu koltuğunda mağdur R.G. arka koltukta vefat eden H. Ç. ile birlikte gece saat 23.00 sıralarında seyir halinde oldukları, kaza mahalline geldiklerinde kaza yapan başka bir araca baktıkları sırada önlerinde seyreden ve M.S.’nin kullandığı tırın dorsesine arkadan çarptıkları, o sırada diğer kazaya müdahale eden ekiplerce araçtan çıkarıldıkları, kaza neticesinde H. Ç.’nin vefat ettiğinin; taraf ve tanık anlatımları, kaza tespit tutanağı, olay yeri inceleme raporu, kazaya ilişkin fotoğraflar, bilirkişi raporları ile tüm dosya kapsamından anlaşıldığı,

Meydana gelen kazada; oluşa ve dosya kapsamına uygun keşif sonucunda aldırılan bilirkişi raporuna göre; sanığın önünde seyreden aracı güvenli mesafeden takip etmeyip, meydana gelen başka bir kazaya bakarken, önünde seyreden araca arkadan çarpmış olması dolayısı tam ve asli kusurlu olduğunun belirlendiği, Yukarıda belirtilen olayın oluş şekli, deliller ve delillerin değerlendirilmesi neticesinde: sanığın asli ve tam kusurlu olacak şekilde trafik düzen ve kurallarına aykırı hareketi ile H.Ç.’nin ölümüne sebebiyet vermesi şeklindeki eyleminin TCK 85/1 maddesi düzenlenen suçu oluşturacağı ve sanığın bu şekilde üzerine atılı bulunan suçu işlediği,

Kaza neticesinde vefat eden H.Ç.’nin sanığın yeğeni olmakla, üçüncü derecede kan hısmı olup dairemizce kolluk marifeti ile yaptırılan araştırmada vefat edenin sanık ile aynı evde yaşamadıkları ayrıca vefat edenin sanığın bakım ve gözetim sorumluluğu altında olduğuna dair de herhangi bir iddia ve somut delil de bulunmadığı, bu hali ile TCK 22/6 maddesi kapsamında bir mağduriyetten söz edilemeyeceği, sırf ölümün gerçekleşmesi nedeniyle duyulacak doğal üzüntünün çok üstünde önemli derecede bir üzüntüye ve buna bağlı olarak ayrı bir mağduriyete yol açmayacağı, bu kapsamda sanığın yeğeninin ölümünden dolayı bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede zarar görmediği anlaşıldığından, sanık hakkında TCK’nın 22. maddesinin 6. fıkrasının uygulanma imkânı bulunmadığı halde tatbik edilerek ceza verilmesine yer olmadığına dair karar tesis edilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğu, sanık aleyhine o yer Cumhuriyet Savcısı’nın istinaf başvurusu olması da dikkate alınarak Lapseki Asliye Ceza Mahkemesi’nin 12/04/2019 tarih ve 2018/99 Esas-2019/189 Karar sayılı kararının tüm sonuçları ile birlikte CMK’nın 280/2-son maddesi gereğince ortadan kaldırılarak...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁵¹ Yeşim Yılmaz, Ceza Muhakemesinde Hukuka Aykırı Delillerin İspat Değeri, Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013, s.32 vd.

12.CD'nin Esas:2019/6806, Karar:2020/5084 numaralı ilamında, sanık ile ölenin fiili olarak karı-koca hayatı yaşayıp yaşamadıklarının tespiti açısından soruşturma aşamasında bilgi sahibi sıfatı ile dinlenen kişinin kovuşturma aşamasında da tanık sıfatı ile dinlenilmesi gerektiği ve bunun dışında sanık ile ölenin yaşantısının ortaya konulması açısından başkaca tanık tespitinin yapılması gerektiğine işaret edilerek bozma gerekçesine konu edildiği anlaşılmıştır¹⁵².

Toplanan delillerle beraber, fail ile mağdur arasındaki yakın ilişki ortaya konularak netlik kazandırılması ve bu suretle belirtilen kriterler eşliğinde TCK md.22/6'nın değerlendirilmesi gerekmektedir. Aksi kabulde delillerin toplanmadan yalnızca sanık savunması ile yetinilerek TCK md.22/6'nın uygulanması yanlış olacaktır. Ancak zikredilen kriterlerin çoğaltılması mümkün olmakla beraber her somut olay açısından farklılık gösterebilmesi de mümkün olup yol göstermesi anlamında emsal Yargıtay içtihatları da gözetilerek söz konusu kriterlere çalışmada yer verilmiştir.

Bu açıklamalar ışığında, Antalya BAM 11.CD'nin Esas:2020/2774, Karar:2021/3704 numaralı ilamında¹⁵³, yukarıda belirtilen kıstaslar çerçevesinde değerlendirme yapılmış,

¹⁵² Yargıtay 12.CD'nin E. 2019/6806, K. 2020/5084 numaralı ilamında "...Olay günü saat 07:00 sıralarında sanık M.Y.'nin sevk ve idaresindeki otomobil ile çift yönlü yolu takiben seyir halinde iken; olay mahalline geldiğinde, önünde, kendisi ile aynı istikamette seyretmekte olan sürücü İ.G.'nin kullandığı kamyoneti yakın geçiş sırasında, bu kamyonete çarpması, çarpmanın etkisiyle her iki sürücünün de hakimiyetlerini kaybettikleri araçları ile sola savrulup, yol dışı kalarak burada da çarpışmaları sonucu, sanığın aracında yolcu olarak bulunan H.Y.'nin ölümü ile neticelenen kazada, sanık ile ölenin fiili olarak karı koca hayatı yaşayıp yaşamadıklarına dair soruşturma aşamasında bilgi sahibi olarak dinlenen, ancak kovuşturma aşamasında tanık olarak dinlenmeyen Y.A. dışında bilgisi bulunan kişilerin de tespit edilerek Y.A. ile birlikte tanık sıfatıyla beyanlarının alınması ve sonucuna göre sanığın taksirli eylemi ile sebebiyet verdiği ölüm neticesinden münhasıran kişisel ve ailevi durumu bakımından TCK'nın 22/6 maddesi kapsamında zarar görüp görmediğinin belirlenmesi ve buna göre hukuki durumunun takdir ve tayinin gözetilmemesi...BOZULMASINA..." şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁵³ Antalya BAM 11. CD'nin E. 2020/2774, K. 2021/3704 numaralı ilamında çalışma konumuza değinen kısmında, Yargıtay kararları da değerlendirilerek yapılan inceleme sonucunda söz konusu ilamda: "...Yargılama konusu olayda tartışılması gereken öncelikli husus; sanığın öz dayısının taksirle ölümüne neden olması nedeni ile hakkında TCK'nın 22/6 maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı hususudur. Yargıtay 12. CD'nin 07/01/2019 tarih ve E. 2017/5027, K. 2019/115, 26.06.2019 tarih ve E. 2017/10858, K. 2019/7800, 09/10/2013 tarih ve E. 2013/884, K. 2013/23163 sayılı ve benzeri bir çok kararında da belirtildiği üzere;5237 sayılı TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanabilmesi için, taksirli hareket sonucu neden olunan neticenin, münhasıran sanığın kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması gerektiği, sanığın tali kusurlu şekilde neden olduğu olayda ölen C.A.G'nin dayısı olduğu ve ayrı evlerde ikamet ettikleri, aralarındaki ilişkinin boyutu nazara alındığında, sanık hakkında TCK'nın 22/6 maddesinin uygulanamayacağı kanaatine varılmıştır.

Sanık ve müdafii savunmalarında özetle sanığın beraatına karar verilmesini talep etmiş iseler de; sanığın aşamalarda savunmaları, olay yeri inceleme raporu ve tespit tutanağı, otopsi raporu ve ölü muayene tutanağı, soruşturma evresinde alınan Dairemizce de oluşa uygun olduğu değerlendirilen kusur durumuna ilişkin bilirkişi raporuna göre; sanık Ü.O.'nun sevk ve idaresindeki traktörü dikkatsiz ve özensiz kullanması

ayrıca bu kriterlerin Yargıtay tarafından kabul edildiğine işaret edilmiş ve bunun üzerine somut olay çerçevesinde aile kavramı açısından şahsi cezasızlık sebebinin uygulanma şartları tartışılmış olup, yapılan hukuki değerlendirmenin kanunun getiriliş amacı ile uygun olduğu bununla beraber somut olay çerçevesinde aile ilişkileri arasında gerçekleşen taksirli eylemin olaysal anlamda değerlendirmeye konu edileceğine ve belirli akrabalık derecesine indirgenmeyeceğine esas teşkil eden kararın kanunun tatbiki açısından yol gösterici olduğu kanaatindeyiz.

Bu suretle belirtilen başlık altında, madde metninde geçen aile kavramına dair 3 farklı aile tanımına yer verilmiştir. Madde metninde aile kavramı tahdidi olarak belirtilmemesi sebebiyle hâkim tarafından her somut olaya göre değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirme ise yukarıda belirtilen delil toplama ve toplanan delillerin tartışılması ile ele alınarak madde metninin tatbik edilip edilmemesi gerektiği değerlendirilecektir. Bu cihetle aile kavramına ilişkin madde metninde sınırları belli bir düzenleme olmaması, değerlendirmenin uygulamaya bırakıldığını göstermektedir.

Kan hısımları

Aile bağlarının mezkur maddenin tespiti açısından uygulamadan örneklerin çoğaltılması mümkündür. Bu kapsamda Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 12.03.2015 tarih, 2014/11347 Esas, 2015/4706 Karar sayılı ilamında “...*Olay gecesı 22:30 sıraları sanık M.B.'nin idaresindeki araçta yeğenleri olan ölen M. ve ablası A. olduğu halde seyri sırasında olay yeri caddede belediyeye ait olup arkasında ışık donanımı ve uyarıcı levhaları bulunmayan çöp aracına arkadan çarpması sonucu yeğeni M.'nin ölümiyle sonuçlanan olayda sanığın kusurlu olduğunun kabulünde isabetsizlik bulunmamakla birlikte; meydana gelen kazada*

nedeniyle kazanın meydana gelmesinde tali kusurlu olduğu anlaşıldığından, suçtan ve cezadan kurtulmaya yönelik savunmaya itibar edilmemiştir.

Her ne kadar Korkuteli Asliye Ceza Mahkemesinin 30/01/2020 tarih ve 2019/639 Esas, 2020/75 Karar sayılı kararı ile sanık hakkında TCK'nın 22/6 maddesi gereğince ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilmiş ise de; “5237 sayılı TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanabilmesi için, taksirli hareket sonucu neden olunan neticenin, münhasıran sanığın kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması gerektiği, sanığın tali kusurlu şekilde neden olduğu olayda ölen C.A.G.'nin dayısı olduğu ve ayrı evlerde ikamet ettikleri, aralarındaki ilişkinin boyutu nazara alındığında, sanık Ü.O.'nun basit taksirle bir kişinin ölümüne neden olma suçunu işlemesi nedeni ile eylemine uyan TCK'nın 85/1 maddesi gereğince cezalandırılmasına karar verilmesi gerekirken hakkında TCK'nın 22/6. maddesine dayalı olarak sanık hakkında yazılı şekilde hüküm kurulmasının,” olaya uygun düşmediği ve yasaya aykırı olduğu değerlendirildiğinden, Korkuteli Asliye Ceza Mahkemesinin 30/01/2020 tarih ve 2019/639 Esas, 2020/75 Karar sayılı kararının CMK'nın 280/2. maddesi gereğince ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir...” şeklinde kararda dayı-yeğen ilişkisinde somut olay anlamında değerlendirmede bulunulmuştur. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

hayatını kaybeden M.B.'nin ablası olan A.B.'nin aşamalarındaki beyanında; olay günü ölen M.'nin üniversiteye kaydını yaptırmak üzere amcası sanık M. ile birlikte Erbaa'ya gittiklerini, anne ve babasının ayrılmış olmaları nedeniyle kardeşiyle birlikte amcasının yanında yaşadıklarını, bakımlarının amcası tarafından karşılandığını belirttiği, mahkemece sanık hakkında yaptırılan sosyal ve mali durum araştırmasında da; sanığın abisine ait çocuklara baktığı tespit edilmiş olup, ölenin anne ve babasının da şikayetçi olmadıkları, yeğeni olan ölenin bakım ve gözetiminin sanık tarafından karşılandığı, anne babasının ayrılmış olması nedeniyle amcası ile yaşadığı sanığın kendi çocukları ile birlikte yeğenlerinin de bakımını üstlendiği, meydana gelen neticenin münhasıran sanığın kişisel durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesi gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açtığı ve TCK'nın 22/6. maddesinde düzenlenen şahsi cezasızlık sebebinin olayda gerçekleştiği kabul edilerek yapılan incelemede;... Onanmasına...' şeklinde belirlemede bulunulmuştur. İlk derece mahkemesi tarafından TCK 22/6 maddesinin uygulandığı dosyada aile bağları hususunda katı kurallardan ziyade fail ile mağdur arasındaki sosyal ilişki ile neticenin fail üzerindeki etkisinin üzerinde durulduğu görülmektedir¹⁵⁴.

Kan bağı bulunan yakınlarla ilişkin olarak Yargıtay uygulamasında örneklerin çoğaltılması mümkün olmakla birlikte; kimi zaman aynı derecede bulunan hısımlık açısından maddenin uygulamasına ilişkin olarak farklı kararlarında bulunduğu mevcuttur. Dayı-yeğen ilişkisinde kimi zaman uygulanabilir olduğu kimi zaman ise aynı hısımlıklar açısından farklı olaylarda maddenin uygulama bulmama ihtimali mevcuttur. Bu kapsamda dayı-yeğen ilişkisine yönelik olarak verilen örneklerde uygulama alanı olarak aile kavramı içerisinde değerlendirme imkanı mevcuttur. Hal böyle olmakla birlikte Yargıtay 12. CD'nin Esas: 2017/5027, Karar: 2019/115 numaralı ilamında dayı/amca-yeğen ilişkisinin bulunduğu olayda maddenin uygulanmayacağı belirtilmiştir. Her somut olayın aile bağları

¹⁵⁴ Benzer yönde Yargıtay 12. CD'nin 08.03.2012 tarih, E. 2011/21939, K. 2012/6701 sayılı ilamında "...Dosya kapsamına göre, olay tarihinde, ölenin ailesinin ve amcası olan sanığın evlerinin aynı bahçe içerisinde yan yana olduğu, ölenin anne ve babasının beyanlarına göre, ölenin amcası olan sanığın evinde büyüdüğü, çoğu zaman sanığın evinde kaldığı, her iki ailenin sosyal ve ekonomik durumlarına göre aynı evde yaşadıkları, yargılamanın en başından itibaren ölenin anne ve babasının sanıktan şikayetçi olmadıkları, dosya kapsamı ve olay değerlendirildiğinde artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede sanığın mağdur olduğu ve mahkemenin ceza verilmesine yer olmadığına dair uygulamasının da yerinde olduğu düşünüldüğünden tebliğnamenin bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir...Onanmasına..." şeklinde değerlendirmede bulunulmuştur. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

ile ayrıca diğer şartlarda birlikte gözetilerek değerlendirme yapılması gerektiğinden bahsetmek bu açıdan yanlış olmayacaktır¹⁵⁵.

Başka bir somut olayda yapılan değerlendirmede, sanığın sevk ve idaresinde bulunduğu araç ile seyir halinde olduğu esnada gerçekleşen kaza sonucu yolcu koltuğunda oturan kuzeninin ölümü ile sonuçlanan olayda, ilk derece mahkemesi tarafından TCK md.22/6 uygulanma şartlarının olduğu değerlendirilerek hüküm kurulduğu, fakat kanun yolu denetiminde ise sanık ile kuzenin olmasının tek başına anılan hükmü gündeme getiremeyeceği hususu belirtilerek sanığın cezalandırılması şeklinde hüküm kurulmuştur¹⁵⁶.

Söz konusu çalışma içeriğine dair madde metninde geçen mağdur ile fail arasındaki aile kavramına yönelik olarak anne¹⁵⁷, baba¹⁵⁸, çocuk¹⁵⁹, üvey çocuk¹⁶⁰ ve kardeş¹⁶¹ olarak belirtilen çekirdek aile nitelendirmesi olan aile bireyleri bulunması durumunda diğer

¹⁵⁵ Dayı-yeğen ilişkisinde madde metninin uygulanabilirliği açısından Bkz. Yargıtay 12. CD'nin 31.10.2017 tarih, E. 2016/2988, K. 2017/8163 numaralı ilamı örnek olarak göstermek mümkündür. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁵⁶ Trabzon BAM 1.CD'nin E. 2021/1577, K. 2021/2358 numaralı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁵⁷ Yargıtay 9. CD'nin E. 2008/560, K.:2009/5588 numaralı ilamında: “...Taksirli hareket sonucu ölen kişinin sanık E.S'nin annesi olduğunun iddia edilmiş olması karşısında, aile nüfus kayıt tablosu getirtilerek bu husus araştırıldıktan sonra sanık E.S hakkında 5237 sayılı TCK'nun 22/6. maddesinin uygulanma olanağının bulunup bulunmadığının tartışılmaması...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁵⁸ İstanbul BAM 19. CD'nin E. 2021/4542, K. 2022/1746 numaralı ilamı maddenin uygulanabilirliğini göstermektedir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁵⁹ Yargıtay 12. CD'nin E. 2020/5033, K. 2024/719 numaralı ilamında: “... sanık hakkında 3 yaşında ve bakımına muhtaç çocuğunu olay günü gece vakti 00:00 sıralarında yanan sobanın yanında uyurken yalnız başına bırakarak yaklaşık 3 saat sonra geri gelmek suretiyle bilinçli taksirin koşullarının oluştuğu kabul edilerek...” şahsi indirim sebebi olarak değerlendirme yapıldığı ve bu cihetle TCK md. 22/6 kapsamında indirim yapılmasının kararda usul ve yasaya uygun olduğundan bahsetmektedir. Yine benzer mahiyette Yargıtay 12.CD'nin E. 2020/4953, K. 2023/ 3138 numaralı ilamında: “...TCK'nun 22/6 maddesine göre taksirli hareket sonucunda neden olunan neticenin münhasıran sanığın kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması nedeniyle.. şeklindeki gerekçeye dayanarak, sanıklar hakkında savunmalarının alınmasına gerek kalmaksızın yazılı şekilde ceza verilmesine yer olmadığına kararına hükmetmesi hukuka uygun olup, kararda bu yönüyle hukuka aykırılık tespit edilmemiştir.” Sanıkların çocuklarına yönelik taksirli hareket sonucu neden olunan ölüm neticesine dair maddenin tatbikini usul ve yasa uygun görülmüştür. Kaynak: UYAP: 01/04/2024

¹⁶⁰ Yargıtay 12. CD'nin E. 2014/21558, K. 2015/19377 numaralı ilamında sanığın üvey çocuğu hakkında da diğer şartların bulunması halinde uygulanabilirliğin mümkün olduğundan bahsetmek yanlış olmayacaktır. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁶¹ Yargıtay 9. CD'nin E. 2008/18994, K. 2008/14573 numaralı ilamında söz konusu olay açısından sanığın, kardeşine yönelik taksirli eyleminden sebeple şahsi cezasızlık halinin uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Benzer mahiyette Gaziantep BAM 2. CD'nin E. 2018/178, K. 2018/930 numaralı ilamında da kardeşin bulunması durumunda diğer şartların varlığı halinde aile kavramı içerisinde değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

şartlarında gerçekleşmesi ile birlikte taksirli suçtan dolayı şahsi cezasızlık/indirim sebebinin uygulanmasında şüphe bulunmamaktadır.

Geniş aile kavramı olarak nitelendirilen; anneanne¹⁶², babaanne¹⁶³, dede¹⁶⁴, toruna¹⁶⁵ ilişkin aile bağlarında ise uygulanmasına yönelik olarak genel olarak aile kavramı başlığı altında yapılan delil toplama ve delil değerlendirme kısımlarının somut olayda tatbiki ile maddenin uygulanıp uygulanmayacağına değerlendirilmesi gereklidir.

Belirtilen kişiler hakkındaki uygulamalar, her somut olay açısından madde metninde aranan diğer şartlar ile beraberinde değerlendirilmesi gerçekliği gözden uzak tutulmamalıdır. Belirtilen aile kavramına dair kişilerin açıklanması ve yol göstermesi anlamında zikredilmiş olup olaysal açıdan maddenin tatbiki bakımından farklılık gösterebilmektedir.

Eş ve sıhrî hısımlar

Söz konusu madde metninin uygulanması açısından resmi nikahlı eşler yönünden tatbiki açısından herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Buna ilişkin olarak Yargıtay kararları

¹⁶² İstanbul BAM 19. CD'nin E. 2018/4699, K. 2020/661 numaralı ilamında: “...Asli kusurlu olan sanık Ş. 'nin ölenin anneannesi olması ve meydana gelen sonuçtan artık bir ceza verilmesini gerektirmeyecek kadar mağdur olması nedeniyle TCK 22/6 maddesi uyarınca sanığa ceza verilmesine yer olmadığına,...” şeklinde karar verilmiştir. Benzer mahiyette Bkz. Yargıtay 9. CD'nin E. 2006/6129, K. 2006/7578 numaralı ilamında: “...olayda sanığın anneannesinin ölmesi, anne ve babasının yaralanmış olması karşısında, hakkında 5237 sayılı TCK'nun 22/6.maddesi hükmünün uygulanıp uygulanmayacağı da tartışılarak lehe olan yasanın tesbiti ile lehe yasanın bir bütün halinde uygulanması ve bu durumun gerekçe de yansıtılması suretiyle, hüküm tesisi gerektiğinin gözetilmemesi,...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁶³ Sanığın taksirle, birlikte yaşamadığı babaannesinin ölümüne sebebiyet verdiği olayda, TCK'nın 22/6 maddesinin koşullarının oluşmadığına ilişkin, Bkz. Yargıtay 12.CD'nin Esas: 2018/7817, Karar: 2019/12230 numaralı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁶⁴ Samsun BAM 1. CD'nin E. 2019/2086, K. 2020/661 numaralı ilamında: ; “...olayda sanığın taksirli hareketi sonucu aynı evde birlikte yaşamakta olduğu torununun ölümüne neden olması karşısında, sanığın kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açtığı, taksirin bilinçli taksir düzeyinde olması nedeniyle sanık hakkında TCK'nın 85/1 ve 22/3 maddeleri uygulanarak belirlenen ceza üzerinden TCK'nın 22/6-son maddesi gereğince makul oranda ceza indirimi yapılması gerektiğinin gözetilmemesi hukuka aykırı olduğundan...” Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁶⁵ Yargıtay 12. CD'nin E. 2011/18741, K. 2012/15788 numaralı ilamında:“...Yapılan yargılama sonunda ölenin sanığın torunu olması nedeniyle sanığın, kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açtığı...” şeklinde belirtildiği anlaşılmıştır. Yine benzer şekilde bkz. Yargıtay 12. CD'nin E. 2011/18741, K. 2012/15788 numaralı ilamında da maddenin torun açısından uygulanabilirliğinden bahsetmektedir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

da incelendiğinde¹⁶⁶, resmi nikahlı eşler yönünden diğer şartlarında gerçekleşmesi halinde maddenin tatbiki mümkün olmaktadır.

Yine madde metninde geçen aile kavramı teriminin değerlendirilmesine ilişkin olarak tartışılan bir diğer husus ise imam nikahlı eşler ya da birlikte yaşayan çiftlerin söz konusu düzenlemeden yararlanıp yararlanmayacağına ilişkindir. Buna ilişkin ise genel olarak aile kavramı başlığı altında izahatı yapılan kıstasların geçerliliğini burada da koruduğundan bahsetmek yanlış olmayacaktır. Nitekim uygulamada imam nikahlı eşe yönelik olarak değerlendirmeye konu edilen somut olayda Gaziantep BAM 16.CD'nin Esas: 2020/168, Karar:2022/186 numaralı ilamında: “... sanığın 1974 doğumlu olduğu, ölenin ise 1975 doğumlu olduğu, tarafların 4-5 aydır birlikte yaşadıkları, daha önce başkasıyla resmi evlilik yapıp boşandıkları, müşterek çocuklarının bulunmadığı, resmi nikah yapmaları konusunda önlerinde bir engel bulunmadığı, sanık İ.'nin olay tarihi olan 13/08/2017 tarihinden yaklaşık 5 ay sonra 27/12/2017 tarihinde bir başkası ile resmi olarak evlendiği, dolayısıyla sanık İ.Ö.'nün durumunun TCK'nun 22/6. maddesindeki şahsi cezasızlık sebebinin uygulanmasını gerektirmeyeceği, bu şekilde sanık İ.Ö. hakkında TCK'nun 22/6 maddesinin uygulama koşulları bulunmadığı halde delillerin takdirinde yanılğıya düşülerek tali kusurlu sanığın mahkumiyeti yerine ceza verilmesine yer olmadığı kararının usul ve yasaya aykırı olduğu anlaşıldığından ilk derece mahkemesinin sanık İ.Ö. hakkında verdiği ceza verilmesine yer olmadığına dair kararın kaldırılmasına...” şeklinde karar verilmiş ve değerlendirmenin olayla bağlantılı olarak yapıldığı tespit edilmiştir. İmam nikahlı eşin TCK md.22/6 kapsamında değerlendirilmemesi gerektiğine mezkur karar ile işaret edilmiştir.

Hal böyle olmakla birlikte imam nikahlı eşe yönelik olarak olaysal anlamda değerlendirme yapılmak suretiyle imam nikahlı eşler açısından maddenin tatbik edilmesine yönelik olarak yargı kararları da mevcuttur¹⁶⁷.

¹⁶⁶ Yargıtay 12. CD'nin E. 2020/ 4399, K. 2022/5848 numaralı ilamında: “...Gece saat 19:30 sıralarında sanık yönetimindeki otomobil ile yerleşim yeri dışında, iki yönlü yolda seyri sırasında direksiyon hakimiyetini kaybederek seyrine göre yolun sağından yol dışı kalıp ağaca çarpması sonucu araçta yolcu olarak bulunan sanığın eşi M.K'nin öldüğü, sanığın tam kusurlu olarak kazaya sebebiyet verdiği olayda...” sanığın taksirli hareketi sonucunda eşinin ölümü sebebiyle madde metninin uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

¹⁶⁷ Ankara BAM 12. CD'nin E.2020/ 2711, K. 2022/96 numaralı ilamında: “...Her ne kadar sanık Ö.Ş hakkında Taksirle Ölüme Neden Olmak suçundan cezalandırılması istemi ile kamu davası açılmış ise de; 1,5 yıldır birlikte yaşadığı, müşterek çocukları bulunan ve imam nikahlı eşi olduğunu belirttiği Z.S'nin vefatı ile meydana gelen sonuç, münhasıran sanık Ö.Ş'nin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın

Hısımlar açısından Yargıtay kararlarının incelenmesinde ise kayınvalide¹⁶⁸, kayınpeder¹⁶⁹, yenge¹⁷⁰, baldız¹⁷¹, kuzen¹⁷² gibi akrabalık bağlarında madde metninin uygulanmayacağına işaret edilmiştir.

Diğer yakınlar

Doktrinde aile ilişkisi tesis edilmemiş olan fail ile mağdur arasında bulunan yakın arkadaşlık, duygusal yakınlık, komşuluk, evlilik birliği henüz tesis edilmemiş nişanlılık durumlarında ise ailevi etkiden söz edilemeyecektir şeklinde belirleme yapılmıştır¹⁷³.

Buna ilişkin Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 2012/11386 Esas, 2013/2090 Karar sayılı ilamında “...Arkadaşı ölen sanığın manevi olarak zarar gördüğü ve üzüntü yaşadığı kabul edilmesi gerekir ise de, yaşadığı üzüntünün münhasıran kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmadığı, asıl mağduriyeti ölenin ailesinin yaşadığı anlaşıldığından TCK'nın 22/6. maddesinin uygulanma şartlarının oluşmadığı gözetilmeksizin anılan madde uyarınca

hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açtığı anlaşıldığından TCK'nın 22/6. ve CMK'nın 223/4-b. maddeleri gereğince CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” cümlesinin yazılması...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/01/2024).

¹⁶⁸ Yargıtay 12. CD'nin E. 2017/6985, K. 2019/9192 numaralı ilamında: “... Dairemiz yerleşik içtihatları göz önünde bulundurularak, sanığın kayın validesi olduğu anlaşılan müteveffa G.Ö'nün ölümü bakımından, sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 22/6. maddesinin uygulama imkanı bulunmadığının gözetilmemesi...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/01/2024).

¹⁶⁹ Yargıtay 12. CD'nin E. 2012/6306, K. 2013/1639 numaralı ilamında: “...Yapılan yargılama sonunda sanık hakkında ceza verilmesine yer olmadığı, olayda sanığın kayınpederinin ölmesi nedeniyle sanığın, kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açtığı...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/01/2024).

¹⁷⁰ Yargıtay 12. CD'nin E. 2020/4956 K. 2023/2879 numaralı ilamında: “...ölenin sanığın abisinin eşi olduğu anlaşılmakla, belirtilen akrabalık ilişkisi, tek başına anılan hükmün uygulanmasını gerektirmeyeceğinden, hükümde bu yönüyle hukuka aykırılık bulunmamış olup, sanık müdafinin temyiz sebebi yerinde görülmemiştir...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/01/2024).

¹⁷¹ Yargıtay 12. CD'nin E. 2020/4033, K. 2022/4077 numaralı ilamında: “... her ne kadar eşi ve çocuğu bakımından bu hükmün uygulanabilirliği bulunmakta ise de, baldızlarının ölümüne neden olması sebebiyle sanık hakkında TCK'nın 85/2. maddesine göre temel cezanın belirlenmesi ve temel cezanın belirlenirken TCK'nın 61. maddesinde belirlenen bireyselleştirilmesine ilişkin ölçütler ve aynı Kanunun 3. maddesindeki adalet, hakkaniyet ve orantılılık ilkesi gözetilerek, mahkumiyet hükmü kurulması gerekir iken,...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/01/2024).

¹⁷² Yargıtay 12. CD'nin E. 2020/4955, K. 2023/2877 numaralı ilamında: “...ölenin sanığın kuzeni olduğu, belirtilen akrabalık ilişkisi, tek başına anılan hükmün uygulanmasını gerektirmeyeceği...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/01/2024).

¹⁷³ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 472; Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m.22/6)”, s. 108.

cezada indirim yapılması aleyhe temyiz bulunmadığından;...’’ şeklinde karar ile fail mağdur arasındaki arkadaş ilişkisinde menfi anlamda sınırına işaret edilmiştir¹⁷⁴.

Hal böyle olmakla birlikte kimi zaman sanık-mağdur arasında arkadaşlık ilişkisinin bulunduğu durumlarda madde metninin uygulandığına ilişkin aksi yönde karara da rastlamak mümkündür. Nitekim Yargıtay 12. CD’nin 2011/1881 Esas, 2011/2020 Karar sayılı ilamında “ ...16.08.2004 günü saat 23.00 sıralarında Konak İlçe Emniyet Müdürlüğü Asayiş Ekiplerinde görevli polis memuru sanık U.Ö’nün sevk ve idaresindeki resmi araçla Hatay yönünden Üçkuyular’a seyir halinde iken yolların ıslak olması sonucu aracın kayarak karşı yönden gelen İzmir Belediyesine ait sanık A.G’nin yönetimindeki yolcu otobüsü ile çarpışarak trafik kazasının meydana geldiği, kaza sonucu sanık U.Ö’nün aracında görevi gereği bulunan polis memuru Ö.D’nin vefat ettiği, sanık U.’nun da hayati tehlike geçirecek şekilde yaralandığı gerekçesiyle TCK’nın 85/2. maddesi gereğince cezalandırılması talebiyle kamu davası açılmış ve yapılan yargılama sonunda İzmir 3.Ağır Ceza Mahkemesince 16.04.2008 tarihinde “3/8 oranında kusurlu olan ve kendisininde ağır şekilde yaralanması ile sonuçlanan trafik kazası olayında sanığa TCK’nın 22/6. maddesi gereğince ceza verilmesine yer olmadığına... ONANMASINA” şeklinde karar verildiği ve arkadaşları hükmün uygulanmasına dahil ettiği karardan anlaşılmıştır. Kanaatimizce madde metninde geçen “münhasıran” ile “ve” bağlacı olaysal anlamda “arkadaş” ilişkilerinde maddenin uygulanmasına engel teşkil etmektedir. Buna dair çözüm önerisi olarak ise sonuç kısmında maddenin yeniden ele alınarak, olması gereken düzenlemeye yer verilmiştir.

Uygulamaya ilişkin olarak bir diğer örnek ise olayda sanığın komşusunun vefat etmesi durumunda uygulanıp uygulanmayacağına dair ise Yargıtay 12. CD’nin Esas: 2015/1488, Karar: 2015/16579 numaralı ilamında: “...olayda ölenin, sanığın komşusu olmasının dosya kapsamına göre anılan hükmün uygulanmasını gerektirmeyeceği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması,...” şeklinde karar verilmiştir. Kanaatimizce de madde metninde aile teriminin kullanıldığı hususu gözetildiğinde komşu hakkında uygulanmayacağına dair hükmün tatbikine ilişkin karar isabetlidir.

¹⁷⁴ Ayrıca benzer yönde, olayda sanığın arkadaşının mağdur olması durumunda TCK md.22/6’nın uygulama bulmadığına ilişkin Yargıtay 12. CD’nin E. 2015/1589, K. 2016/845 numaralı ilamında da aynı görüştedir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

Yakınlık ilişkilerine dair örnekleri çoğaltmak gerekirse; BAM, sanığın nişanlısının da araçta bulunduğu ve kazaya karışarak nişanlısının vefat ettiği olayda, sanık hakkında TCK md.22/6'nın uygulanamayacağına işaret etmiştir¹⁷⁵.

Öte yandan resmi nikah olmaksızın fiilen birlikte yaşayan çiftlerin de TCK md. 22/6 kapsamında uygulama şartların tartışılması gerektiği belirtilmiştir. Nitekim Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 08.10.2015 tarih, 2014/23483 Esas, 2015/14899 Karar sayılı ilamında *“...Ehliyetsiz vaziyette, alkol ve uyuşturucu madde etkisi altında uzun süre araç kullanan sanık hakkında, bilinçli taksir oluşturan davranışları birlikte değerlendirildiğinde TCK'nın 22/3. maddesi gereğince yarı oranında artırım yapılması gerekirken asgari sınırdan artırım yapılması, Ölenin, sanığın resmi nikah olmaksızın birlikte yaşadığı eşi olduğu ve nüfus kaydından müşterek bir çocuklarının da bulunduğu anlaşılmakla, sanık hakkında TCK'nın 22/6. maddesinin son cümlesinin uygulanması gerekip gerekmediğinin tartışılmaması;...Bozulmasına...”* şeklinde belirleme ile bu kararda aile kavramında geniş yorum ile hareket edilebilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır¹⁷⁶.

Görüldüğü üzere zaman zaman fail ile mağdur arasındaki aynı akrabalık/yakınlık ilişkisinin mevcut olduğu ve fakat TCK md.22/6 uygulamasının ise farklılaştığı buna ilişkin ise yukarıda genel olarak aile kavramı başlığı ile belirtilen delil toplama yöntemiyle somut olay nezdinde değerlendirme yapılmasının gerektiği söylenebilecektir. Bununla beraber yalnızca belirli aile yakınlıklarında uygulamanın yapılması kanunilik ilkesini zedeleyeceği düşünülebilir. Nitekim kanun koyucunun bu uygulamanın tatbikini amaç edinmiş olsaydı diğer şahsi cezasızlık hallerindeki gibi aile ilişkilerini tahdidi olarak belirtmesi mümkün olup, ancak bu sınırlamayı tercih etmeyerek somut olay anlamında değerlendirme yapılmasının önünü açmış olduğu dile getirilmelidir. Bizce de mezkur kanun maddesinde doğrudan aile bireylerini tahdidi olarak belirtmemesi kanunun getiriliş amacı gözetildiğinde isabetli olmuştur.

¹⁷⁵ Konya BAM 3.CD'nin E. 2021/513, K. 2021/2446, Yargıtay 12.CD'nin E. 2015/9826, K. 2016/6184. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

¹⁷⁶ Benzer mahiyette uygulama için bkz. Yargıtay 12. CD'nin E. 2012/5297, K. 2012/27023 numaralı ilamında da resmi nikah olmaksızın madde metninin tatbik edilebileceğine işaret edilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

3.5.2.4 Münhasıran failin kişisel ve ailevi durumunun etkilenmesi

Genel açıklamalar

Taksirle ortaya çıkan neticenin münhasıran fail ve ailesinin hayatı üzerinde etkili olması bir diğer koşul olarak bulunmaktadır. Madde gerekçesinde de belirtildiği üzere yalnızca fail ve ailesi bakımından etkili olan bir neticenin varlığı halinde TCK'nın 22/6 maddesi kapsamında şahsi cezasızlık veya cezada şahsi indirimin uygulanması söz konusu olabilecektir.

Öğretide münhasıran kelimesinin buradaki anlamı, sınırlama anlamındadır¹⁷⁷. Kanaatimizce de madde metninde geçen anlamın yalnızca, sadece ve sınırlama anlamı ile değerlendirilmesi gereklidir. Söz konusu sınırlama, fail ile mağdur arasındaki ailevi bağdan kaynaklı münhasır neticenin ortaya çıkmasının yanında ayrıca failin hissettiği acının münhasır şekilde bu bağdan kaynaklanması gerekmektedir¹⁷⁸. Hemen belirtilmelidir ki ölen mağdurun ailesi bakımından oluşan mağduriyetlerin varlığı, münhasıran fail ve ailesi bakımından mağduriyet kavramının önünde engel teşkil etmemektedir. Başka bir ifadeyle, ölen mağdurun ailesinin ortaya çıkan neticeden mağdur olmaları gerekçesi ile TCK 22/6 maddesinin uygulanamayacağı ifade edilemez¹⁷⁹. Uygulama açısından da bu düşünce kabul görmüştür¹⁸⁰.

Madde metnindeki münhasıran ifadesinin olayda fail ve mağdur açısından sınırlandırmaya sebebiyet verdiği, dolayısıyla olaysal anlamda yalnızca fail ve mağdur gözetilerek madde metninin uygulanabilirliği söz konusu olmaktadır. Bu husus ise zaman zaman uygulamada tartışmaya sebebiyet verdiği için, çalışmamızda aşağıda belirtilen ayrıma ihtiyaç duyulmuştur.

¹⁷⁷ Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 512; Özen, Genel Hükümler, s. 362.

¹⁷⁸ Özen, Genel Hükümler, s. 362.

¹⁷⁹ Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Özel Hükümler, s. 217; Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Genel Hükümler, s. 473; Gökçen, "Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme", s. 60.

¹⁸⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 23.11.2010 tarih, .E 2010/9-196, K. 2010/228 sayılı İlamında "Sanığın eşinin ölümü dışında başka bir kimsenin doğrudan zarar görmediği olayda, ölenin anne, baba ve kız kardeşinin de üzülmüş veya psikolojik olarak etkilenmiş olmaları, başkalarının da zarar gördüğü anlamına gelmeyeceğinden, bu nedenle "olaydan münhasıran failin etkilenmiş olması" koşulu ihlal edilmiş olmaz." şeklinde değerlendirmede bulunulmuştur. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

Eylemin bölünemezliği sorunu

Fail ve ailesi bakımından etkili olan ölüm gibi bir neticenin fail ve ailesi haricinde üçüncü kişiler bakımından da etkisi ortaya çıkmış ise artık şahsi cezasızlık veya cezada şahsi indirim olanağı bulunmamaktadır¹⁸¹. Uygulama açısından da aynı mahiyette yaklaşım söz konusudur. Başka bir anlatımla, TCK 22/6 maddesi kapsamında ölümün/yaralanmanın meydana gelmesinin yanında üçüncü kişiler bakımından da ayrıca ölüm/yaralama meydana geldiğinde TCK 22/6 maddesi uygulama alanı bulmayacaktır. Zira münhasıran etki sınırı aşılmıştır¹⁸².

Ayrıca Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 13.11.2018 tarih, 2017/12-436 Esas, 2018/527 Karar sayılı ilamında da “... ölüm neticeleri ayrı ayrı değerlendirilmek suretiyle, oğlu olan N.E.'nin ölümünün münhasıran sanığın kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açtığı gerekçesiyle oğlunun ölümüne neden olmasından dolayı TCK'nın 22/6. maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına, ailevi yakınlığının olmadığı İ.A.'nın ölümünden dolayı ise taksire dayalı kusurunun bulunmadığı gerekçesiyle beraatine karar verilmiştir...”

¹⁸¹ Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Özel Hükümler, s. 217; Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Genel Hükümler, s. 473; Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 60; Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 512; Tezcan/ Erdem/ Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 240; Karakahya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 279; Özen, Genel Hükümler, s. 362; Yıldız, “Taksirle Yaralama”, s. 91; Yıldız, “Taksirle Öldürme”, s. 275; Bacaksız/ Baytiz, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6'nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, s. 502; Ayrıca neticenin bölünerek üçüncü kişiler ayrık tutulup TCK 22/6 fıkrasının uygulanması gerektiğine ilişkin görüş için bkz. Özen, Genel Hükümler, s. 366; neticenin bölünmesi durumunun olması gereken hukuk bakımından geçerli olduğu, mevcut düzenleme itibarıyla mümkün olmadığına ilişkin bkz. Tezcan/Erdem/Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 240.

¹⁸² Yargıtay 12. CD'nin 26.05.2021 tarih, E. 2019/11997, K. 2021/4266 sayılı ilamında “...5237 sayılı TCK'nın 22/6. maddesinin birinci cümlesindeki şahsi cezasızlık hükmünün uygulanabilmesi için, neden olunan neticenin münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması gerektiği, sanığın kızkardeşi H.C. ile birlikte ayrıca M.D.'nin de öldüğü olayda, TCK'nın 85/2. maddesi uyarınca mahkumiyetine karar verilmesi yerine eylemin bölünerek kız kardeşinin ölümü ile ilgili fiilin dikkate alınmayıp, yalnızca sanığın M.D.'nin ölümünden sorumlu tutulması sonucu TCK'nın 85/1. maddesi ile cezalandırılmasına karar verilmesi, ...Bozulmasına...” şeklinde karar verilmiştir. Benzer yönde Yargıtay 12. CD'nin 12.10.2021 tarih, E. 2019/9757, K. 2021/6829 sayılı ilamında “...5237 sayılı TCK'nın 22/6. maddesinin birinci cümlesindeki şahsi cezasızlık hükmünün uygulanabilmesi için, neden olunan neticenin münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması gerektiği, sanığın kardeşi H.Y. ile birlikte ayrıca A.E.'nin de öldüğü olayda, TCK'nın 85/2. maddesi uyarınca katılan sanık E.'nin H.Y. ve A.E.'nin ölümü ile katılan sanık S.'nin yaralanmasından dolayı mahkumiyetine karar verilmesi yerine, eylemin bölünerek kardeşinin ölümü ile ilgili fiil hakkında TCK'nın 22/6. maddesi uygulanması suretiyle katılan sanığın yalnızca A.E.'nin ölümü ve katılan sanık S.'nin yaralanmasından sorumlu tutulması nedeniyle alt sınırdan ceza tayin edilmesi, katılan sanık S. müdafinin temyiz talebinin yalnızca katılan sanık S.'nin mahkumiyetine yönelik olduğunun anlaşılması karşısında, aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır...” şeklinde karar verilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

.... Kanun koyucunun; "münhasıran failin kişisel ve ailevî durumu"ndan söz ederek, "kişisel" ile "ailevi" kelimeleri arasına "ve" bağlacını koymuş olması, ikinci şartın gerçekleşebilmesi için, her üç hususun da birlikte bulunmasının zorunlu olduğunu göstermektedir...

...TCK'nın 85. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suç açısından, neticelerin ikiye bölünmesi suretiyle ölenin ya da ölenlerden birinin veya bir kısmının faille ailevi yakınlığı nedeniyle fail hakkında TCK'nın 22. maddesinin altıncı fıkrası gereğince uygulama yapılması, faille ailevi yakınlığı olmayan kişi ya da kişilerin ölümü veya şikâyetin olduğu yaralanmalar yönünden ise mahkûmiyet, beraat ya da hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi ayrı bir karar verilmesi mümkün değildir. Ancak, ölen ya da ölenlerden biri veya bir kısmı ile failin ailevi yakınlığı temel cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilecektir....

...Sanığın, oğlunun ölümü nedeniyle kişisel ve ailevi durumu bakımından ağır düzeyde etkilenip zarar gördüğünde ve mağdur olduğunda bir tereddüt yok ise de, sanığın aralarında ailevi bağı bulunmayan İ.A.'nın ölümünde de taksire dayalı kusurunun bulunması, buna bağlı olarak sanığın taksirli hareketi sonucu münhasıran kendisinin kişisel ve ailevi durumunun etkilenmiş olmayıp sanık ile ailevi ilişkisi bulunmayan İ.A.'nın ölümü nedeniyle başkalarının da zarar görmesi karşısında; eylemin neticelerinin faille ailevi yakınlığı olan ve olmayan kişilerin ölümüne göre iki ayrı taksirle ölüme neden olma şeklinde bölünemeyeceği de gözetildiğinde, münhasıran sanığın kişisel ve ailevi bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olduğundan söz edilemeyeceğinden, hakkında TCK'nın 22. maddesinin altıncı fıkrasında düzenlenmiş olan şahsi cezasızlık sebebinin uygulanmasına yasal imkân bulunmamaktadır....Bozulmasına..." şeklinde karar verilmiştir. Taksirli eylemlerin aileden olmayan üçüncü kişinin ölümü veya şikâyetine tabi olmayan taksirle yaralanma veya yine şikâyetine tabi olup mağdur üçüncü kişinin şikâyetinden vazgeçmesinin söz konusu olmadığı hallerde TCK 22/6 maddesi kapsamında kalan netice ile kalmayan neticenin bölünemeyeceğine işaret edilmiştir¹⁸³.

¹⁸³ Benzer yönde Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 16.10.2018 tarih, E. 2017/12-636, K. 2018/431 sayılı İlâmında "...asli kusurlu olarak anne ve babasının ölümü ile ikisi şikâyetçi olmak üzere altı kişinin yaralanmasına sebebiyet veren sanığın, anne ve babasının ölümü nedeniyle kişisel ve ailevi durumu bakımından ağır düzeyde etkilenip zarar gördüğünde ve mağdur olduğunda bir tereddüt yok ise de, sanığın

Taksirle öldürme suçunun düzenlendiği TCK 85. maddesi “(1) Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Fiil, birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olmuş ise, kişi iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” şeklindedir. Buradan görüleceği üzere kanun koyucu birden fazla insanın ölümü ile sonuçlanan eylem sebebiyle özel içtima kuralı öngörmüştür¹⁸⁴. Taksirle yaralama suçunun düzenlendiği TCK 89/4 maddesi de “Fiilin birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur” şeklindedir.

Kanun lafızlarından yola çıkılarak doktrinde, birden fazla neticenin meydana gelmesi halinde taksirli eylemin neticelerinin bir bütün halinde ele alınması sonucunda hüküm tesis edileceğine işaret edilmektedir¹⁸⁵. Başka bir deyişle, failin eyleminin bölünmesi ile TCK 22/6 maddesi kapsamındaki mağdurlar bakımından şahsi cezasızlık veya cezada şahsi indirim sebebi tatbik edilip ailevi ilişkisi bulunmayan mağdur bakımından ceza tayini yoluna gidilemeyecektir. Ancak uygulamada failin eyleminde basit veya bilinçli taksir

taksirli hareketi sonucu münhasıran kendisinin kişisel ve ailevi durumu etkilenmiş olmayıp sanık ile ailevi ilişkisi bulunmayan katılanların da yaralanıp olaydan bizzat zarar görmeleri ve sanıktan şikâyetçi olmaları karşısında, eylemin sonuçlarının taksirle öldürme ve şikâyetin varlığına bağlı olarak taksirle yaralama şeklinde bölünemeyeceği de gözetildiğinde, münhasıran sanığın kişisel ve ailevi bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olduğundan söz edilemeyeceğinden hakkında TCK'nun 22. maddesinin altıncı fıkrasında düzenlenmiş olan şahsi cezasızlık sebebinin uygulanmasına imkân bulunmamaktadır. Bu nedenle Yerel Mahkemenin direnme hükmü isabetli değildir...Bozulmasına...” şeklinde değerlendirmede bulunmuştur. Aynı yönde Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 29.04.2014 tarih, E. 2013/9-104, K. 2014/216 sayılı ilamında “...TCK'nun 85. maddesinin ikinci fıkrasında birden ziyade kişinin ölümü ya da bir kişinin ölümüyle birlikte en az biri şikâyetçi olmak şartıyla bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına sebebiyet verilmesi, taksirle ölüme neden olma suçunun daha fazla cezayı gerektiren nitelikli hali olarak düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen suçta taksirli fiil tek olmakla birlikte, birden fazla kişinin ölümü ya da bir kişinin ölümüyle, en az biri şikâyetçi olmak şartıyla bir veya daha fazla kişinin yaralanması şeklinde meydana gelen iki sonuç cezalandırılmaktadır. TCK'nun 85/2. maddesinde, taksirle yaralama ve ölüm şeklinde netice ikiye bölünerek bunların biri hakkında TCK'nun 22/6. maddesinin uygulanması mümkün değildir. Uyuşmazlık konusu bu açıklamalar ışığında değerlendirildiğinde; Asli kusurlu olarak eşinin ölümü, biri şikâyetçi olmak üzere altı kişinin yaralanmasına sebebiyet veren sanığın, eşinin ölümü nedeniyle kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olduğu açık ise de olayda münhasıran kendisi ve ailesi dışında başkalarının da zarar gördüğü, mağdurlardan birisinin şikâyetçi olduğu ve üzerine atılı suçun bölünmesinin de mümkün olmadığı anlaşıldığından, hakkında 5237 sayılı TCK'nun 22/6. maddesinde hüküm altına alınmış olan şahsi cezasızlık sebebinin uygulanmasına imkan bulunmamaktadır. Bu nedenle yerel mahkemenin direnme hükmü isabetli değildir...Bozulmasına...” şeklinde değerlendirmede bulunmuştur. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

¹⁸⁴ Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 54; Yıldız, “Taksirle Öldürme”, s. 272.

¹⁸⁵ Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Özel Hükümler, s. 217-218; Ekici Şahin, s. 115; Bacaksız/ Baytız, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, s. 503.

ayrımına dikkat edilip ayrıca neticelerin nitelikleri dikkate alınıp, gerektiğinde neticelerin bölünerek TCK 22/6 maddesi kapsamında kalan mağdur bakımından fıkra kapsamının gözetildiği ve fakat ailevi ilişkisi olmayan üçüncü kişiler bakımından ise şikayetçi olup olmamaları ile netice gözetilerek değerlendirilmede bulunmaktadır.

Kanaatimizce bu unsurun değerlendirilmesinde failin eylemi neticesinde ortaya çıkan fail ile ailevi bağ bulunan birisi üzerindeki netice ile üçüncü kişi üzerinde çıkan neticeye göre değerlendirilmede bulunulmalıdır. Bu halde failin eylemi üçüncü kişi olan mağdurun şikayete tabi yaralanmasına sebebiyet vermiş ve üçüncü kişi olan mağdur şikayetçi değilse veya şikayetinden vazgeçmişse ailevi bağ bulunan mağdur yönüyle karar verilmelidir. Üçüncü kişi mağdurun şikayetinin bulunması halinde ise neticenin bütün halinde ele alınması gerekmektedir. Zira somut olay bakımından salt tek başına ortaya çıkan fail ile üçüncü kişi arasında taksirli suçtan oluşan neticede, üçüncü kişinin şikayetinden vazgeçmesi halinde, düşme kararı verilmesi gerektiği halde, bu durumdan failin ailevi ilişkisi bulunan mağdur üzerinde ortaya çıkan netice ile daha ağır mağduriyetin varlığı karşısında ceza verilmesinin hakkaniyete uygun düşmediği kanaatindeyiz. Bu nedenledir ki, şikayete tabi olan neticede mağdur olan üçüncü kişinin şikayetinden vazgeçtiği bir durumda TCK 22/6 maddesinin ortaya çıkması halinde söz konusu fıkra uygulanmalıdır. Aksi durumda üçüncü kişinin şikayetine bağlı olmayan netice halinde ise, TCK 22/6 maddesinin uygulama alanı oluşmayacaktır.

3.5 ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEBİ VE CEZADA İNDİRİM YAPILMASINI GEREKTİREN NEDENİN VARLIĞI HALİNDE KARAR

3.6.1 Genel Olarak

5237 sayılı Ceza Kanunu'nun 22. maddesinin 6. fıkrasında, taksirli hareket sonucu meydana gelecek neticenin münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması halinde, taksirle hareket eden faile ceza verilmeyeceği, bilinçli taksirle gerçekleşen fiil nedeniyle de failin cezasında indirim yapılabileceği amir hüküm olarak belirlenmiştir. Fıkra basit

taksirin bulunduğu taksirli suçlar açısından “şahsi cezasızlık” hali veya bilinçli taksirin bulunduğu taksirli suçlar açısından ise “cezada şahsi indirim” hali düzenlenmiştir¹⁸⁶.

Hal böyle olmakla birlikte TCK md.22/6’nın değerlendirme konusu olabilmesi için öncelikli husus fail bakımından suçun sübuta erip ermediği, olay sebebiyle faile kusur izafe edilip edilemeyeceği konusundaki araştırmadır. Fail hakkında delil yetersizliği, suçu işlemediğinin sabit olması veya olayda taksirinin bulunmaması, şikayete bağlı suçlar açısından mağdur tarafın şikayetçi olmaması (örnek olarak TCK md.89’da tüm nitelikli halleri açısından basit taksir ile yaralama ve TCK md.89/1 açısından ise bilinçli taksirle yaralamanın işlenmiş olması durumunda) sebeplerinden kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilebilecek veya dava açılmış ise kovuşturma aşamasında beraat/düşme hükümlerinin şartları bulunması durumunda bu hükümlerin tatbiki söz konusu olacaktır. Yalnızca suçun sabit görülmesi durumunda şahsi cezasızlık sebebi ve cezada indirim yapılması gereken şahsi sebep düzenlemesi olan TCK md.22/6’nın uygulanabilir olacağı hususu gözden kaçırılmamalıdır¹⁸⁷.

3.6.2 Soruşturma Aşamasında

3.6.2.1 Basit taksirin varlığı halinde

TCK 22/6 maddesi kapsamında değerlendirmenin soruşturma aşamasında savcılık makamı tarafından yapılması ve oluşan kanaat uyarınca basit taksir kapsamında kalan somut olayın kovuşturma aşamasına taşınmadan soruşturma aşamasında kovuşturmayaya yer olmadığına ilişkin karar tesis edilmesi mümkündür.

Cumhuriyet savcısı tarafından başlatılan soruşturmada suçun manevi unsur nitelendirilmesi ve şartların gerçekleşmesi durumunda iddianame düzenlemeden basit taksir halinde TCK md.22/6 gereğince kendiliğinden kovuşturmayaya yer olmadığına kararı verebilmesi

¹⁸⁶ Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Özel Hükümler, s. 214; Artuk/ Gökçen/ Alşahin/ Çakır, Genel Hükümler, s. 471; Gökçen, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, s. 55; Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 511; Centel/ Zafer/ Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 105; Karakahya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 278; Özen, Genel Hükümler, s. 360; Artunç, “Taksirle İnsan Öldürme Suçu”, s. 95; Saydam/ Öztürk, “Türk Ceza Kanunu Bakımından Taksir”, s. 153; Ekici Şahin, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m. 22/6)”, s. 98; Bacaksız/ Bayzit, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m. 22/6’nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Sorunlar”, s. 491.

¹⁸⁷ Cihan Şahin, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlarda Şahsi Cezasızlık Nedeni Veya Cezayı Hafifleten Neden”, Türkiye Adalet Akademisi, 2013, s. 863.

mümkündür. Nitekim CMK md.171/1'de: *Cezayı kaldıran şahsî sebep olarak etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasını gerektiren koşulların ya da şahsî cezasızlık sebebinin varlığı halinde, Cumhuriyet savcısı kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilir.* Bu cihetle Cumhuriyet savcısı tarafından basit taksir halinde şahsî cezasızlık hali olarak kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karara hükmedebileceğini belirtmiştir. Bununla beraber verilecek kovuşturma yer olmadığına ilişkin kararın kesin nitelikte olacağını belirtmek de yanlış olmayacaktır. CMK md.173/5'de: *Cumhuriyet savcısının kamu davasının açılmaması hususunda takdir yetkisini kullandığı hâllerde bu madde hükmü uygulanmaz.* Cumhuriyet savcısının takdir yetkisine dayanılarak verilen kararın kesin nitelikte olduğu belirtilmiştir. Bu cihetle kamu davasının açılmamasının fail ve toplum bakımından kamu davasının açılmasından daha yararlı olması gerekmektedir. Bu noktada savcının sahip olduğu geniş takdir yetkisinin sınırlarının iyi çizilmesi gerekmekte ve bu yetkinin keyfilğe dönüşmemesi önem arz etmektedir¹⁸⁸.

Çalışma konumuzu teşkil eden şahsî cezasızlık sebebinin kendi içerisinde tartışmalı alanlar barındırması, bununla beraber cezasızlık halinin tartışılmasının madde metni itibariyle sıkı şartlara bağlanmış olması ve ayrıca kimi zaman ise aile bireyleri kavramından ne anlaşılması gerektiğine ilişkin tartışmaların olması hususu da gözetildiğinde, bütün bu belirsizliklerin kovuşturma aşamasındaki duruşmada tartışılmasının isabetli olacağı ve böylece TCK'nın 22/6 maddesinin uygulamasında tereddüt oluşturan durumların bertaraf edilebileceği kanaatindeyiz. Nitekim aşağıdaki emsal karar ile de soruşturma aşamasında şahsî cezasızlık haline dayanılarak Cumhuriyet Savcılığı tarafından verilen kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararların yargılama aşamasında TCK md.22/6'nın tartışılmasını belirsizleştirdiğinden ve eylemin bölünmezliğine dair sorunları da içerisinde barındırdığından bahsetmek yanlış olmayacaktır.

Bununla beraber fail ve mağdur arasındaki ailevi ve kişisel anlamda failin mağduriyetinin ortaya net olarak konulduğu somut olaylarda ise Cumhuriyet savcısı tarafından kovuşturmaya yer olmadığına hükmedilerek acının yeniden yaşanmasının önüne geçilmesi gerekmektedir. Örneğin, trafik kazası sonucu babanın kendi çocuğunun ölümüne sebebiyet verdiği hallerde, ailenin daha fazla mağduriyet yaşamaması, acılarının tazelenebileceği bir

¹⁸⁸ Yılmaz, Ceza Muhakemesinde Pazarlık Yöntemleri ve Kovuşturmaya Alternatif Bir Yöntem Olarak Seri Muhakeme Usulü, s. 60.

olguyla tekrar yüz yüze gelmemeleri konusunda özenli davranılarak muhakeme, kovuşturmayaya yer olmadığı kararıyla sonuçlanmalıdır¹⁸⁹.

Nitekim zikredilecek olan emsal kararda Cumhuriyet Savcılığı tarafından olayın açıkça belirgin olduğu ve bu suretle eyleme ilişkin olarak şahsi cezasızlık hali ile kovuşturmayaya yer olmadığına ilişkin olarak verilen karar üzerine itirazın sulh ceza hâkimliğine gitmiş ve itirazın reddedilmesi üzerine ise olağanüstü kanun yolu olan kanun yararına bozma yoluna gidilmiştir. Bunun neticesinde Yargıtay 12.CD'nin Esas:2019/6810, Karar: 2019/8904 numaralı ilamında: *“...Tüm dosya kapsamının incelenmesinden mağdur P'nin, annesi F.A. ve anneannesi B.A ile birlikte karşıya geçmek amacıyla yolun sağındaki kaldırımdan yola indiği, mağdurun annesinin elini bırakarak koşarak yola çıktığı sırada, yoldan geçmekte olan A.Ö.'nün idaresindeki aracın sağ ön çamurluk kısmına çarparak yaralandığı olayda, olaya ilişkin kamera görüntülerinde de açıkça görüldüğü üzere, mağdurun annesinin elini bırakarak kontrolsüzce aniden yola çıktığı, sürücü A.Ö.'nün ise normal hızla seyretmekte olup, 2-3 metre mesafede hemen aracını durdurduğu, şüphelinin kazanın meydana gelmesinde kusurunun olmadığına ilişkin bilirkişi raporunun oluş ve dosya kapsamına uygun olduğu, bu itibarla şüpheli A.Ö.'ye kazanın meydana gelmesi açısından atfı kabil kusur bulunmadığı, mağdurun elini tutmayarak gözetim yükümlülüklerini ihlal ettikleri iddia edilen müşteki şüpheli F.A. açısından TCK'nın 22/6. maddesi uyarınca şahsi cezasızlık hali bulunduğu, müşteki şüpheli B.A. hakkında ise gözetim yükümlülüğünden söz edilemeyeceğinden kusur yokluğu gerekçesiyle verilen kamu adına kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara itirazın reddine ilişkin Malatya 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 15/02/2019 tarih ve 2019/493 değişik iş sayılı kararında usul ve yasaya aykırılık bulunmadığından;...”* şeklindeki gerekçe ile kanun yararına bozma talebi reddedilmiştir. Bu suretle Cumhuriyet Savcılığı tarafından takdirin denetimden geçtiği ve isabetli görüldüğü, buradan hareketle de olayda netlik bulunan durumlarda savcılık tarafından verilecek kovuşturmayaya yer olmadığı kararı ile olayı kovuşturma aşamasına taşımama ve yargıda iş yükünün azalması hususlarına da etki edecektir. Belirgin olaylarda iddianame düzenlenmeksizin savcılık tarafından olayın neticelenmesi, kanunun da cevaz vermesi hasebiyle isabetli olacaktır. Belirtilen karar da şahsi cezasızlığın savcılık tarafından uygulanabilirliğini ortaya koymaktadır.

¹⁸⁹ Şahin, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlarda Şahsi Cezasızlık Nedeni Veya Cezayı Hafifleten Neden”, s. 864.

3.6.2.2 Bilinçli taksirin varlığı halinde

Failin fiilini bilinçli taksir ile işlemesi halinde iddianame tanzim edilmesi gerekecektir. Zira bu halde kovuşturma aşamasında dahi şahsi cezasızlık durumu değil cezada şahsi indirim söz konusu olmaktadır. Burada Cumhuriyet savcısı tarafından dikkat edilmesi gereken husus, suçun manevi unsuru yönünden yapılan nitelendirmede olacaktır. Basit taksir-bilinçli taksir ayrımının ortaya net olarak konulması ve bilinçli taksir durumunun olduğu kabulü halinde iddianame tanziminde sevk maddesinde TCK md.22/3 ve TCK md.22/6 gereğince nitelendirmenin gösterilmesi ve iddianame anlatımında da bilinçli taksir haline ilişkin olan sebebin açıkça belirtilmesi gereklidir. Bunun sebebinin ise CMK md.225 gereğince fiil ve fail anlatımı ile bağlı olan mahkemenin yargılama konusu eylemi değerlendirmesi söz konusu olacaktır.

3.6.3 Kovuşturma Aşamasında

3.6.3.1 Genel olarak

Şahsi cezasızlık halinin bulunduğu durumlarda esasen hali hazırda bir suç vardır, bunun yanında failin kusurlu ve sorumlu olduğu da kabul edilebilir ancak kanun koyucu izlediği suç politikası gereği bu hali, cezasızlık sebebi saymıştır. Buna bağlı olarak da 5271 sayılı CMK'nın 223. maddesinin 4. fıkrasının (b) bendinde "ceza verilmesine yer olmadığına" hükmedileceğini hüküm altına almıştır. Ancak, failin basit taksir derecesinde dahi sorumluluğunun bulunmadığı, tesadüfi ortaya çıkan neticelerde "ceza verilmesine yer olmadığına" kararından ziyade “beraat” kararı verilmelidir¹⁹⁰. Bu kapsamda çalışma konusunun şartları gerçekleşmesi durumunda şahsi cezasızlık halinde ceza verilmesine yer olmadığı kararına hükmedileceği, bu sebeple belirtilen karar için esasen eylemin sanık tarafından kusuru ile gerçekleştirilmiş olmasının gerekli olduğu, ancak kusuru bulunmaması halinde ise beraat kararı verilmesi gerektiğini belirtmek yanlış olmayacaktır.

Uygulama açısından da Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 11.03.2019 tarih, 2017/7965 Esas, 2019/3294 Karar sayılı ilamında “...Olay günü yaklaşık 2 yaşında olan mağdurun, Ankara 10. Aile Mahkemesinin 2013/729 esas ve 2013/1805 karar sayılı kararı ile şahsi ilişki tesisine karar verildiği sanık babaannesinin yanında bulunduğu esnada kafasını

¹⁹⁰ Yargıtay 12.CD'nin E. 2017/7965, K. 2019/3294 numaralı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 30/11/2023).

kapıya çarparak basit tıbbi müdahale ile giderilebilir şekilde yaralandığı olayda, mağdurun yaşı, meydana gelen yaralanmanın niteliği, dosya kapsamında bulunan fotoğraflar, aksi ispatlanamayan tanık beyanları ve tüm dosya içeriğinin beraberce değerlendirilmesi neticesinde meydana gelen neticede taksir düzeyinde dahi sorumluluğu bulunmayan sanığın beraati yerine, Dairemiz yerleşik uygulamaları göz önünde bulundurularak dosya kapsamında uygulama imkanı bulunmayan TCK'nın 22/6. maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi,...Bozulmasına...' şeklinde karar verilmiştir. Görüldüğü üzere, kusuru bulunmayan sanık hakkında beraat kararının öncelikli olduğuna işaret edilmektedir.

İstanbul BAM 19. CD'nin Esas: 2018/4618, Karar: 2019/4025 sayılı ilamında “*Her ne kadar sanık M.Y. hakkında Taksirle Ölüme Neden Olma suçundan dava açılmış ise de, hastaneye giden sanığın, evden ayrıldığı sırada, evde çocuğa bakım ve gözetimde bulunacak ehliyetle bulunan eşi H.'nin bulunması sebebi ile gece evde bulunmaması nedeni ile bakım ve gözetim açısından herhangi bir ihmalinin bulunmadığı anlaşıldığından, yüklenen suç açısından sanığın kusurunun bulunmaması nedeniyle CMK'nın 223/2-c maddesi uyarınca beraatine, dair aşağıdaki şekilde karar vermek gerektiği anlaşılmıştır... Her ne kadar sanık M.Y. hakkında Taksirle Ölüme Neden Olma suçundan kamu davası açılmış ise de yüklenen suç açısından sanığın kusurunun bulunmaması nedeniyle CMK'nın 223/2-c maddesi uyarınca BERAATİNE...*” şeklinde hüküm kurulduğu söz konusu olayda ilk derece mahkemesi tarafından şahsi cezasızlık hali sebebiyle ceza verilmesine yer olmadığı kararına hükmedildiği ve fakat sanık M.Y açısından, kusuru bulunmaması sebebiyle istinaf denetiminde sanık M.Y'nin beraatine hükmedilmiştir. Nitekim Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nin 26.05.2021 tarih, 2021/12 Esas, 2021/8992 Karar sayılı ilamı ile de istinafın beraat hükmünün denetimine ilişkin esastan ret kararına hükmedilmesi şeklinde değerlendirmede bulunduğu ve sanığın kusurunun olmadığı durumlarda beraat kararı verilmesi gerektiğine Yargıtay'ın belirtilen mezkur kararında işaret edilmiştir¹⁹¹.

¹⁹¹ Bahsi geçen kararın devamında ise “...Diğer sanık (H.) yönünden ise; 2-Sanık H. hakkında maktül A.'ya yönelik nitelikli kasten öldürme suçundan kurulan hükmün incelenmesinde, Mahkemenin kabulüne göre, e.vli olan sanıklar H. ve M.' nin 28/07/2015 günü saat 23:00 sıralarında H.' nin alkol alması nedeni ile tartışmaya başladıkları, gece yarısından sonra sanık M.' nin çalıştığı hastaneye gittiği, sanıkların telefonda mesajlaşmak suretiyle tartışmaya devam ettikleri, saat 04:00 sıralarına kadar uyanık olan ve eşi sanık M. ile yazışan sanık H.'nin evin salonunda uykuya daldığı, saat 04:30 sıralarında

3.6.3.2 Basit taksirin varlığı halinde

Mahkemece yapılan yargılama sonucunda şartların bulunması ile birlikte, TCK md.22/6'nın koşullarının bulunulmasının belirtilmesine rağmen basit taksir ile işlenen suçlar açısından verilecek karar bakımından ilk derece mahkemeleri tarafından zaman zaman farklılıkların olduğu, bu duruma ilişkin olarak ise uygulamada emsal teşkil edecek Yargıtay ve BAM kararlarında CMK md.223/4-b uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına şeklinde karara hükmedilmesi gerektiğinin bildirildiği belirtilmiştir.

Nitekim buna ilişkin olarak; Yargıtay 12. CD'nin Esas: 2020/3849, Karar: 2022/2214 numaralı ilamında, "... Sanık üzerine atılı eylemin 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu 22/6. maddesi kapsamında kaldığı ve bu nedenle yüklenen suç açısından sanık hakkında şahsi cezasızlık sebebinin bulunması nedeniyle 5271 sayılı CMK'nın 223/4-b. maddesi gereğince ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, sanığın meydana gelen olayda kusurunun bulunmadığı yönündeki yanlış gerekçe ile sanık hakkında aynı kanunun 223/2-c-e. maddeleri gereğince beraat hükmü kurulması, ...BOZULMASINA..." şeklinde karar verilmiş ve kanuna ilişkin hükmün maddesinin nasıl gösterilmesi gerektiğinin belirtildiği anlaşılmıştır¹⁹².

İzmir BAM 12.CD'NİN Esas:2021/231, Karar: 2022/269 numaralı ilamında, "...5237 sayılı TCK'nın 22/6. madde ve fıkrasında belirtilen şahsi cezasızlık halinin kabul edilmesi karşısında; 5237 sayılı TCK'nın 22/6. madde ve fıkrası yanında dayanak kanun maddesi olarak 5271 sayılı CMK'nın 223/4-b madde ve fıkrasının gösterilmemesi..." şeklinde

evin mutfak balkonunun önüne denk gelen zemine maktül A.'nin yüksekten düşmüş şekilde yaralı halde bulunduğu, kaldırıldığı hastahane tedavisi cevap vermeyen maktülün hayatını kaybettiği olayda; Olay tarihinde 4 yaş 4 aylık olan ve kendi güvenliğini sağlayamayacak durumda olan maktülün, sanık H. tarafından balkondan aşağı atıldığına dair şüpheden uzak, maddi bir delil bulunmadığı, ancak olay günü balkona çıkan mutfak kapı kilidinin bozuk olduğu, kapının bozuk olmasına rağmen sanık H.'nin gerekli önlemleri almayarak uyuduğu, ilk derece Mahkemesince yapılan keşif sonrası alınan 17/01/2017 tarihli bilirkişi raporunda belirtildiği üzere, olayın meydana gelmesinde sanık H.'nin ağır ihmalinin bulunduğu bu suretle dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlal eden sanık H.'nin eylemine uyan 5237 sayılı TCK'nın 85/1. maddesi uyarınca cezalandırılmasına karar verilmesi gerekirken suçun vasıflandırılmasında hataya düşülerek yazılı şekilde karar verilmesi, Bozmayı gerektirmiş olup, Bozulmasına..." şeklinde karar verildiği görülmektedir.

¹⁹² Benzer yönde karar için bkz. Yargıtay 12.CD'nin E. 2018/7092, K.: 2020/2646 numaralı ilamı, Yargıtay 12. CD'nin E. 2019/12541, K. 2021/3293 numaralı ilamı: "...Sanıklar üzerine atılı eylemin 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 22/6. maddesi kapsamında kaldığından bahisle yüklenen suç açısından sanıklar hakkında şahsi cezasızlık sebebinin bulunması nedeniyle 5271 sayılı CMK'nın 223/4-b. maddesi gereğince ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, sanıklar hakkında aynı kanunun 223/4. maddesi gereğince ceza verilmesine yer olmadığına hükmü kurulması sonucu uygulama maddesinin eksik gösterilmesi,... DÜZELTİLEREK ONANMASINA..." şeklinde belirtilmiştir. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

verilen emsal kararlardan da anlaşılacağı üzere, kovuşturma aşamasında TCK md.22/6'nın uygulama şartlarının mevcut olduğuna kanaat getirilmesi durumunda CMK md. 223/4-b uyarınca ceza verilmesine yer olmadığı kararına hükmedilmesi gerekmektedir¹⁹³.

3.6.3.3 Bilinçli taksirin varlığı halinde

Bilinçli taksir ile gerçekleşen taksirli suçlar açısından ise, failin sorumluluğuna göre ceza verilmektedir. Ancak TCK 22/6 maddesi uyarınca yalnızca cezada indirim söz konusu olabilmektedir. Başka bir anlatımla, TCK 22/6 maddesi kapsamında, bilinçli taksir ile gerçekleşen taksirli suç bakımından faile ceza verilmemesi gibi bir durum söz konusu değildir ve fail cezalandırılmaktadır. Yalnızca cezada şahsi indirim uygulanabilmektedir. Bu durum da somut olayın yargılamasını yapan hâkimin takdirindedir. Bu halde kanun, indirim yapılması yönünde bir zorunluluk belirlememiştir. İndirim yapılması veya yapılmaması hükme ulaşan hâkimin takdirindedir.

Bilinçli taksir halinde neticenin gerçekleşmesi durumunda fail hakkında cezaya hükmolunacağı için burada önem teşkil eden husus temel cezanın belirlenme sırasına ilişkindir. Burada öncelikli olarak çalışma konusu açısından uygulamada sıklıkla karşılaşılan olayın taksirle yaralama ve taksirle öldürme suçlarında olduğu, özellikle taksirle yaralama suçlarında nitelikli hallerin de bir arada bulunması durumunda hüküm sırasında zaman zaman karışıklığın meydana geldiği Yargıtay içtihatlarından anlaşılmaktadır.

Burada öncelikli olarak temel ceza belirlenmesi ile birlikte, TCK md.22/3 anlamında bilinçli taksir sebebiyle artırım yapılması, ardından ise somut olay nezdinde bulunması halinde temel cezanın nitelikli hallerinden artırım yapılması (örnek olarak 89/2-b uyarınca yaralananda kemik kırığının meydana gelmesi) ve cezada indirim yapılması gereken şahsi sebep uyarınca belirtilen sıralamadan sonra indirim yapılması, son olarak ise takdiri indirimin değerlendirmesi suretiyle hükmün oluşmasıdır. Nitekim Yargıtay 12. CD'nin Esas:2013/8486, Karar: 2014/3327 numaralı ilamında: “...Kabule göre de; Bilinçli taksir halinde 22/6 madde uyarınca, yapılacak indirimin, bilinçli taksir nedeniyle yapılacak artırımdan sonra uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi...” şeklinde karar vererek,

¹⁹³ Benzer mahiyette kararlar için Bkz. İzmir BAM 19.CD'nin E. 2020/587, K. 2021/3018 numaralı ilamı, Ankara BAM 26.CD'nin E. 2020/472, K. 2021/667 numaralı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

somut olay çerçevesinde temel ceza artırımı ve bilinçli taksir artırımının ardından TCK md.22/6 gereğince indirim yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bu emsal karar örneğinde taksirle öldürme eyleminin mevcut olduğunu ve özetle hükmün sırasının: TCK md. 85/1, 22/3, 22/6, 62/1 şeklinde olması gerektiğini söylemek gerekir. Olayda taksirle yaralama suçunun olması durumunda ise öncelikli olarak temel ceza olan TCK md.89/1 uyarınca cezanın takdir edilmesi, ardından 89/2 ve 89/3 maddelerinde belirtilen nitelikli yaralanmanın olayda bulunması durumunda ise temel ceza olarak belirlenen TCK md.89/1 kapsamında ceza tayin edilmeli ardından ise TCK md.22/3 kapsamında arttırım yapılmalıdır. Nitelikli yaralanma durumunda ise bilinçli taksir ile arttırmıdan sonra cezada arttırım gerçekleştirilmelidir. Akabinde ise cezada TCK md.22/6 uyarınca indirim yapılması gerekliliği unutulmamalıdır. Son olarak da takdiri indirim değerlendirilmesi ele alınmalıdır.

Bu anlatım ışığında varsayımsal örnek üzerinden somutlaştırmak gerekirse; 1.20 promil alkollü araç kullanan failin, araçta çocuğu ile birlikte seyir halinde olduğu esnada dikkatsizliği sonucunda trafik kazası geçirerek çocuğunun kemik kırığı oluşacak şekilde yaralanmasına sebebiyet vermesi durumunda, TCK md.22/6 koşullarının da olduğu kabul edilmek suretiyle, hükmün sırası; TCK md. 89/1, 22/3, 89/2-b, 22/6, 62/1 şeklinde olmalıdır.

Hükmün sırasına yönelik olarak örnekleri çoğaltmak mümkün olmakla beraber burada emsal teşkil edebilecek örneklerle yer vermek gerekirse; Yargıtay 12.CD'nin Esas: 2011/17370, Karar: 2012/1608 numaralı ilamında: *"...Taksirle ölüme neden olma suçundan tayin olunan temel cezanın önce bilinçli taksir nedeniyle 5237 sayılı Kanunun 22/3. maddesi gereğince arttırılması bulunan netice üzerinden aynı Kanunun 22/6. maddesi gereğince indirim yapılarak sonuç cezanın belirlenmesi gerektiğinin gözetilmemesi aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır...."* şeklinde karar verilmiştir¹⁹⁴. Uygulamada pek sık rastlanmaması sebebiyle hüküm sırasında hata yapılmasının bozmaya konu olduğu ve ayrıca yargılama konusu olay açısından TCK 22/6 maddesinin uygulama alanı oluşmasına rağmen uygulanmama gerekçesinin kararda belirtilmesi, başka bir ifadeyle bilinçli taksir halinde TCK 22/6 madde uygulamasının

¹⁹⁴ Hükmün sırasına ilişkin benzer mahiyette kararlar için Bkz. Yargıtay 12.CD'nin E. 2013/2242, K. 2013/7039 numaralı ilamı. Kaynak: UYAP (Erişim Tarihi: 10/01/2024).

kanun metni gereği hâkim takdirinde olduğu ve bu mezkur maddenin uygulanmaması durumuna ilk derece mahkemeleri tarafından gerekçede yer verilmesi hususları dikkatten kaçmamalıdır.

4. SONUÇ

Çalışma konumuzun ilk bölümü olarak nitelendirdiğimiz kısımda özellikle şahsi cezasızlık/indirim halinin gündeme geldiği taksirin tanımı ve hukuki niteliği, bununla beraber taksirin cezalandırılmasına sebebiyet verilen teoriler ile bu teoriler ışığında taksirin unsurları ele alınarak suçun manevi unsuru olan taksir, çalışma konusuna da bağlı kalınarak izah edilmeye çalışılmıştır.

TCK 22/6 maddesi, taksirli suçlar bakımından kendine uygulama alanı bulabilen fıkradır. Bu halde kasıtlı suçlar bakımından kendisine uygulama alanı bulamayacaktır. Ayrıca belirtilmelidir ki, söz konusu fıkra genellikle taksirle öldürme ve taksirle yaralama suçları bakımından sıkça uygulansa da diğer taksirli suçlar bakımından da uygulanabilecek niteliktedir.

TCK 22/6 maddesinin hukuki niteliği, basit taksir halinde şahsi cezasızlık sebebi olmakla bu fıkranın uygulanmasına dair aşağıdaki unsurların varlığının tespiti halinde hâkim takdir hakkı olmaksızın CMK 224/4-b maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi mecburidir. Bilinçli taksir halinde ise, söz konusu fıkranın niteliği cezada şahsi indirim nedenidir. Bu halde suçun sübutu halinde faile cezasından indirim yapılması veya yapılmaması hâkim takdirindedir. Söz konusu fıkranın uygulama alanı bakımından ele alınması gereken unsurlar gerek doktrinde gerekse uygulamada benzerlik göstermektedir. Bu unsurlardan ilki olarak failin ağır derecede mağdur olması gerektiğidir. Bu unsur bakımından objektif olarak bu mağduriyet ağır nitelemesiyle kabul edilebilir nitelikte ve fail nazarında ağır addedilebilecek şekilde maddi veya manevi olabilecektir. Burada önemli olan husus, somut olayda fail nazarında mağduriyetin ağır bir mağduriyet olduğu hususunda genel kabulün yapılabilmesidir.

Hemen belirtilmelidir ki genel olarak bu unsur bakımından ağır bir mağduriyet kabul edilebilir olsa da, fail nazarında somut olgular itibarıyla ağır bir mağduriyetin ortaya çıkmadığı tespit edildiğinde söz konusu fıkranın uygulanması mümkün olmayacaktır. Zira TCK 22/6 maddesinin uygulanmasını gündeme getiren husus, failin kendi eylemi nedeniyle kendi iç dünyasında yaşayacağı acının ağırlığıdır. Bunun amacı, fail üzerinde etkisinin ağırlığı dolayısıyla faile ceza verilmesi durumunda cezanın failin yaşadığı acıdan daha hafif kalacağı ve faydasız olacağı kabulüdür. Failin yaşama sevincini, salt sebebi

olduğu olaydan dolayı kaybetmesidir. Bu hususlarda aksi bir durum ortaya konulması halinde TCK 22/6 maddesinin uygulanması mümkün olmayacaktır.

İkinci olarak ele alınması gereken unsur ortaya çıkan taksirli suç bakımından failin ailesi yönüyle de mağduriyetin ortaya çıkmasıdır. Genel hükümler altında düzenlenen çalışma konusu fıkra bakımından aile kavramı sınırlayıcı nitelikte olmayıp, somut olay nazarında ele alınmıştır. Ancak hemen belirtilmelidir ki, fail ile mağdur arasında aile ilişkisinin somut olayda ortaya konulması gerekmektedir. Aile kavramının Medeni Kanun bakımından ele alınması halinde çekirdek aile ve dar aile kavramlarının TCK 22/6 maddesi kapsamında kaldığının kabulü ev düzeni mahiyetindeki aile kavramına nazaran daha kolaydır. Ancak bahsi geçen aile kavramları bakımından her durumda da TCK 22/6 maddesinin uygulanması mümkün değildir. Burada ayırt edici husus, fail ve mağdur arasındaki bakım, destek, gözetim ve yeri geldiğinde sadakat yükümlülüğünün irdelenmesidir. Bu hususlarda fail ile mağdur arasındaki bağın varlığı ortaya konulduğunda aile bakımından mağduriyet unsurunun varlığı kabul edilebilecektir. Aksi halde aile bakımından mağduriyetin ortaya çıkmaması nedeniyle TCK 22/6 maddesinin uygulanması mümkün olmayacaktır. Bu unsur bakımından değinilmesi gereken bir diğer husus, Medeni Kanun kapsamında aile kavramı içerisinde olmayan veya olup olmadığı hususunda tereddüt hasıl olan durumlarda bu fıkranın uygulanıp uygulanmayacağıdır. Başka bir anlatımla gönül bağı ile bağlı olup, resmi açıdan taraflar arasında herhangi bir bağ olmayan kişiler açısından TCK 22/6 maddesinin nasıl ele alınması gerektiğidir. Doktrinde bu husus kanunilik bakımından eleştirilmiş olup, uygulama açısından ise, dini nikahlı eş bakımından kendisine yer bulmuştur. Dini nikahlı eş bakımından TCK 22/6 maddesi uygulanmıştır. Nitekim resmi olmayan birliktelikte de maddenin uygulamasının olduğu çalışma içeriğinde belirtilmiştir. Bu durum mevcut düzenleme bakımından kanuni olmayıp olması gereken hukuk bakımından somut olay adaletine hizmet eder nitelikte görülebilecektir.

Üçüncü olarak ele alınması gereken unsur ise, münhasıran fail ve ailesi bakımından ağır bir mağduriyetin ortaya çıkmasıdır. Başka bir anlatımla fail ve mağdur arasındaki taksirli suçun neticesinin taraflar haricinde üçüncü birisinde mağduriyet oluşturmaması gerekmektedir. Failin taksirli eyleminden dolayı aile içerisinde yer alan mağdur haricinde üçüncü bir tarafın mağduriyeti ortaya çıkmamalıdır. Aksi halde TCK 22/6 maddesi kendisine uygulama alanı bulamayacaktır. Bu unsur bakımından doktrin ve uygulamada

eylemin bölünüp bölünemeyeceği hususunda farklı görüşler ve kararlar olmakla beraber kanaatimiz, üçüncü unsurun değerlendirmeye alınması için öncelikle ilk iki unsur bakımından olumlu kanaate ulaşılmalıdır. İlk iki unsurun gerçekleştiği tespit edildiği takdirde fail ile mağdur arasındaki aile ilişkisi haricinde bir üçüncü kişinin uğradığı mağduriyete ve neticenin hukuki karşılığı uyarınca şikayete tabi olup olmadığına göre değerlendirilmelidir.

22. maddenin 6. fıkrasında belirtilen kurumun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmesinin isabetli olduğu kanaatindeyiz. Bununla birlikte “*münhasıran failin kişisel ve aile durumu*” şeklindeki düzenleme yerine, madde metnindeki ve bağlacının veya şeklinde düzeltilmek suretiyle genişletilmesi böylelikle uygulamada oluşan tartışmaların önüne geçilebilmesinin mümkün olacağı kanaatindeyiz. Çünkü madde metninde geçen “ve” bağlacı ile failin hem kendisinin olay sebebiyle etkilenmesi, bunun yanında da failin ailesinden birinin mağdur konumunda bulunması gerekmektedir. Bununla beraber madde metninde münhasıran kelimesi de kanun koyucu tarafından tercih edildiğinden, olaysal anlamda da yalnızca mağdurun bulunması gereklidir. Başka bir ifadeyle olayda failin yakını olan mağdur ile birlikte araç ile seyir halinde olduğu esnada, karşıdan gelen aracın sürücüsüne çarpmak suretiyle ölümlü trafik kazası gerçekleştiğinde, burada failin yanındaki mağdur ile birlikte karşı araç sürücüsünün de mağdur olması sebebiyle TCK'nın 22/6 madde uygulaması ortadan kalkacaktır. Bu sebeple “*münhasıran*” ile “ve” bağlacına madde metninde bir arada yer verilmesi maddenin uyguma alanını daraltmıştır.

Netice olarak belirttiğimiz hususlar çerçevesinde önerdiğimiz hüküm ise aşağıdaki gibidir:

(6) Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, failin kişisel veya ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.

REFERANSLAR

- ALAN, Esra/ EGEMENOĞLU, Alaaddin, Ceza Hukuku Temel Kavramlar, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023.
- AKBULUT, Berrin, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- AKYÜREK, Güçlü, Çalışma Ceza Hukuku Genel İlkeler, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023.
- ALBAYRAK, Zeki Murteza/ ÇELİK, Ali, Türk Ceza Kanunu Öz Kitap (Notlu-Atıflı-Uygulamalı), 17. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.
- APAYDIN, Cengiz, Ceza Hukukunda Doğrudan Kast, Olası Kast, Basit Taksir ve Bilinçli Taksir Kavramları, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021.
- ARTUK, M. Emin/ GÖKCEN, Ahmet/ ALŞAHİN, M. Emin/ ÇAKIR, Kerim, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Özel Hükümler, 20. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- ARTUK, M. Emin/ GÖKCEN, Ahmet/ ALŞAHİN, M. Emin/ ÇAKIR, Kerim, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara: Adalet Yayınevi, 2019.
- ARTUNÇ, Mustafa, “Taksirle İnsan Öldürme Suçu”, Terazi Hukuk Dergisi, S. 9, 2007.
- ARTUÇ, Mustafa/ GÖKCAN, Hasan Tahsin, Pratik Türk Ceza Kanunu Açıklamalı, 6.Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.
- BACAKSIZ, Pınar/ BAYZİT, Tuğba, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlara İlişkin Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak TCK m.22/6'nın Uygulanması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar” Terazi Hukuk Dergisi, C.16, S. 175, 2021.
- BAŞER, Zehra, Ceza Hukukunda Nedensellik Bağı ve Objektif İsnadiyet, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.

- BULUT, Esra, Şahsi Cezasızlık Sebepleri, Yüksek Lisans Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara, 2021.
- CENTEL, Nur/ ZAFER, Hamide/ ÇAKMUT, Özlem, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 2007.
- ÇETİNTÜRK, Ekrem/ TÖNGÜR, Ali Rıza, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 1. Baskı, Ankara; Adalet Yayınevi, 2020.
- ÇİFTÇİOĞLU, Cengiz Topel, “Türk Ceza Kanununda Taksir”, Ankara Barosu Dergisi, Ankara, 2013.
- DEMİRAL BAKIRMAN, Büşra, Şahsi Cezasızlık Sebepleri ve Cezada İndirim Yapılmasını Gerektiren Şahsi Sebepler, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, 2022.
- DEMİRCİ, Bahar, Türk Ceza Hukukunda Taksirden Doğan Sorumluluk, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Ankara, 2011.
- DOĞAN, Koray/ MERAĞLI, Serkan, Trafik Ceza Hukuku, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- DOĞAN, Koray, Ceza Muhakemesinde Belirsizlik Kuşkudan Sanık Yararlanır İlkesi “in dubio pro reo”, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- DEMİRBAŞ, Timur, Şematik Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Ankara, 2022.
- DEMİRBAŞ, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 18.Baskı, 2023.
- DEMİREL, Muhammed, Taksirli Suç, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- DEMİREL, Muhammed, Çifte Özen Anlayışı Çerçevesinde Taksirli Suçtan Doğan Ceza Sorumluluğu, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.

- DÜLGEL, Murat Volkan, Ceza Hukuku Genel Hükümler Pratik Kitabı, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- DÜLGEL, Murat Volkan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- EKİCİ ŞAHİN, Meral, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK m. 22/6)”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 165-166, 2018.
- ER, Ahmet/ TOPAÇ, Ömer/ KAYGUSUZ, Serap, Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Hukuki, Cezai ve İdari Sorumluluk, 1. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.
- ERCAN, İsmail, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- GERÇEKER, Hasan, Yorumlu & Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. 1, 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.
- GÖKCEN, Ahmet, “Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme”, Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 7, 2018.
- GÜNAY, Erhan, Trafik Kazalarında Kusur, 8. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- HAKERİ, Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 19. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2016.
- KAMIŞLI, Gani/ TANERİ, Gökhan, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları, 2018.
- KARAKAHYA, Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- MEMİŞ KARTAL, Pınar / ERMAN, Barış/ ALTUNÇ, Sinan/ BOZBAYINDIR, Gülşah Bostancı/ BAYRAKTAR, Köksal/ EROĞLU, Fulya/ KURT, Gülşah/ SINAR, Hasan/ YILDIZ, Ali Kemal/ KIZIROĞLU, Serap Keskin, Özel Ceza Hukuku C.2, Kişilere Karşı Suçlar, 1.Baskı, İstanbul: On iki Levha Yayın, 2017.

- KAYGUSUZ, Serap, Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar-Uygulamada Sık Karşılaşılan Suçlar, 1. Baskı, Ankara, 2021.
- KAYGUSUZ, Serap, Taksirle Öldürme, Taksirle Yaralama, Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçları, 3. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- KEÇELİOĞLU, Elvan, “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun Kasıt ve Taksirine İlişkin Maddelerine Eleştirel Bir Yaklaşım”, TBB Dergisi, S.83, 2009.
- NUHOĞLU, Ayşe/ YENİSEY, Feridun, Yargıtay Ceza Genel Kurul Kararlarının Değerlendirilmesi, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2020.
- ÖZBEK, Veli Özer/ DOĞAN, Koray/ BACAKSIZ, Pınar, Türk Ceza Hukuku – Genel Hükümler, 13. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.
- ÖZBEK, Veli Özer/ KANBUR, Nihat/ DOĞAN, Koray/ BACAKSIZ, Pınar/ TEPE, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2010.
- ÖZBEK, Veli Özer/ DOĞAN, Koray/ BACAKSIZ, Pınar/ TEPE, İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 12.Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2017.
- ÖZEN, Mustafa, Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersleri, Genel Hükümler, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- ÖZEN, Mustafa, Ceza Hukukunda Taksir, 1. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2011.
- ÖZGENÇ, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 18. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.
- ÖZGENÇ, İzzet/ ÜZÜLMEZ, İlhan, Ceza Genel Hukuku, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.
- ÖZTÜRK, Bahri/ ERDEM, Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Hukuku Ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023.
- SAYDAM, Mehmet/ Nurten ÖZTÜRK, “Türk Ceza Kanunu Bakımından Taksir”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 23, 2015.

- ŞAHİN, Meral Ekici, “Taksirli Suçlarda Ceza Sorumluluğunu Etkileyen Şahsi Neden: Failin Kişisel ve Ailevi Durumu (TCK md. 22/6)”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 165-166, 2018.
- ŞAHİN, Cihan, “Yargıtay Kararları Işığında Taksirli Suçlarda Şahsi Cezasızlık Nedeni veya Cezayı Hafifleten Neden”, Türkiye Adalet Akademisi, 2013.
- ŞARE, Ersin, “Taksir Üzerine Bir İnceleme”, İstanbul Barosu Dergisi, C.90, S.1, 2016.
- TEZCAN, Durmuş/ ERDEM Mustafa Ruhan/ ÖNOK, Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 20. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- “Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP)”
- ÜZÜLMEZ, İbrahim/ KOCA, Mahmut, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları, 2017.
- YILDIZ, Ali Kemal, “Taksirle Öldürme”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 2, 2013.
- YILDIZ, Ali Kemal, “Taksirle Yaralama, Yaralama”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S.119-120, 2014.
- YILMAZ, Yeşim, Ceza Muhakemesinde Hukuka Aykırı Delillerin İspat Değeri, Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, 2013.
- YILMAZ, Yeşim, Ceza Muhakemesinde Pazarlık Yöntemleri ve Kovuşturmaya Alternatif Bir Yöntem Olarak Seri Muhakeme Usulü, İstanbul: Der Yayınları, 2022.
- YİĞİT, Onur, “Yargıtay Kararları Işığında Bilinçli Taksir Kavramı ve Unsurları”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 2, 2013.